

POLITIKOS IR VADYBOS FAKULTETAS
VADYBOS INSTITUTAS

JULIJA VITAL

**IMIGRANTŲ INTEGRACIJOS VEIKSNIAI ORGANIZACIJOSE:
LIETUVOS IR PRANCŪZIJOS LYGINAMOJI ANALIZĖ**

Magistro baigiamas darbas

Vadovas: prof. dr. A. Baležentis

Vilnius, 2017

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
POLITIKOS IR VADYBOS FAKULTETAS
VADYBOS INSTITUTAS

IMIGRANTŲ INTEGRACIJOS VEIKSNIAI ORGANIZACIJOSE:
LIETUVOS IR PRANCŪZIJOS LYGINAMOJI ANALIZĖ

Ugdomojo vadovavimo magistro baigiamas darbas

Studijų programa 621N61001

Vadovas

Prof. Dr. Alvydas Baležentis

2017-04-.....

Atliko

Stud. Julija Vital

2017-04-.....

Vilnius, 2017

Padėka

Nuoširdžiai dėkoju savo magistro darbo vadovui prof. dr. Alvydui Baleženčiui – už skirtą laiką, begalinį pozityvumą ir įkvėpimą.

Už geranorišką dalyvavimą tyrime dėkoju:

- Lietuvos Prancūzų Instituto darbuotojams;
- Prancūzijos ambasados Vilniuje darbuotojams;
- Vilniaus prancūzų licėjaus darbuotojams;
- Lietuvos piliečiams gyvenantiems ir dirbantiems Prancūzijoje.

Šilčiausia padėka Mykolo Romerio universitetui – už galimybę kelerius metus prasmingai praleisti universitete, kompetentingus dėstytojus ir palaikymą.

Remerciement

Je tiens à exprimer mes plus vifs remerciements au Directeur de thèse, le Professeur Docteur Monsieur Alvydas Baležentis pour sa disponibilité, pour son optimisme sans fin et son inspiration.

J'adresse toute ma gratitude à toutes les personnes pour leur participation bienveillante dans l'enquête:

- le personnel de l'Institut Français de Lituanie;
- le personnel de l'Ambassade de France à Vilnius;
- le personnel du Lycée International Français de Vilnius;
- les citoyens lituaniens, vivant et travaillant en France.

Je remercie l'Université de Mykolas Romeris pour la possibilité d'avoir pu passer quelques années de façon efficace dans son enceinte, ainsi que pour la compétence de ses enseignants et leur soutien.

TURINYS

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS.....	5
LENTELIŲ SĄRAŠAS.....	7
PRIEDAI.....	8
ĮVADAS.....	9
1. IMIGRANTŲ INTEGRAVIMAS: TEORINIAI ASPEKTAI.....	11
1.1. Migracijos teorijos.....	11
1.2. Tarpkultūrinė sąveika ir kultūrinis šokas.....	17
1.3. Imigrantų integracijos modelis.....	21
2. MIGRACIJOS TENDENCIJOS IR TEISINIS REGLAMENTAVIMAS.....	27
2.1. Imigracijos tendencijos Europos Sąjungoje.....	27
2.2. Emigracijos tendencijos Lietuvoje.....	29
2.3. Migracijos teisinis reglamentavimas.....	33
3. IMIGRANTŲ INTEGRACIJOS LIETUVOS IR PRANCŪZIJOS ORGANIZACIJOSE VEIKSNIAI.....	36
3.1. Tyrimo metodika.....	36
3.2. Užsieniečių teisinės padėties reglamentavimas Lietuvoje ir Prancūzijoje.....	42
3.3. Imigrantų integracijos Prancūzijos organizacijose veiksniai imigrantų iš Lietuvos vertinimu...	44
3.4. Imigrantų integracijos Lietuvos organizacijose veiksniai imigrantų iš Prancūzijos vertinimu...	50
3.5. Lyginamoji imigrantų iš Lietuvos ir imigrantų iš Prancūzijos integracijos analizė.....	56
IŠVADOS IR SIŪLYMAI.....	59
LITERATŪRA.....	61
ANOTACIJA.....	65
ANOTATION.....	66
ANNOTATION.....	67
SANTRAUKA.....	68
SUMMARY.....	69
RÉSUMÉ.....	70
PRIEDAI.....	71

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 pav. Migracijos procesas laiko atžvilgiu	17
2 pav. Kultūros apibrėžimas	18
3 pav. Kultūrinio šoko kreivė	20
4 pav. Kultūros poveikis	21
5 pav. Lietuvos migracijos politikos sritys ir priemonės trečiųjų šalių piliečių atžvilgiu	24
6 pav. Migrantų skaičius Lietuvoje 2004–2016 metais	32
7 pav. Tyrimo schema	37
8 pav. Darbo Prancūzijoje patrauklumo priežastys (N = 10)	44
9 pav. Veiksniai, apsunkinantys integraciją Prancūzijos organizacijose (N = 10)	45
10 pav. Veiksniai, palengvinantys integraciją Prancūzijos organizacijose (N = 10)	45
11 pav. Integracijos privalumai imigrantų iš Lietuvos vertinimu (N = 10)	46
12 pav. Integracijos trūkumai imigrantų iš Lietuvos vertinimu (N = 10)	46
13 pav. Imigrantų iš Lietuvos pasitenkinimas integracija Prancūzijoje (N = 10)	47
14 pav. Lietuvių imigrantų integracijos Prancūzijoje lygis (N = 10)	47
15 pav. Veiksniai, palengvinantys integraciją Prancūzijos organizacijose (N = 10)	48
16 pav. Imigrantų iš Lietuvos prancūzų kalbos lygis atvykus į Prancūziją ir klausimyno pildymo metu (N = 10)	49
17 pav. Imigrantų iš Lietuvos emigravimo į Prancūziją priežastys pagal migracijos teorijas (N=10)	49
18 pav. Darbo Lietuvoje patrauklumo priežastys (N = 10)	51
19 pav. Veiksniai, apsunkinantys integraciją Lietuvos organizacijose (N = 10)	51
20 pav. Veiksniai, palengvinantys integraciją Lietuvos organizacijose (N = 10)	52
21 pav. Integracijos privalumai imigrantų iš Prancūzijos vertinimu (N = 10)	52
22 pav. Imigrantų iš Prancūzijos pasitenkinimas integracija Lietuvoje (N = 10)	53
23 pav. Imigrantų iš Prancūzijos integracijos lygis Lietuvoje (N = 10)	54
24 pav. Veiksniai, palengvinantys integraciją Lietuvos organizacijose (N = 10)	54
25 pav. Imigrantų iš Prancūzijos lietuvių kalbos mokėjimo lygis atvykus į Lietuvą ir klausimyno pildymo metu (N = 10)	55

26 pav. Imigrantų iš Prancūzijos emigravimo į Lietuvą priežastys pagal migracijos teorijas (N=10).....	56
27 pav. Imigrantų iš Lietuvos ir imigrantų iš Prancūzijos patirto kultūrinio šoko stadijų stiprumo lygis (N = 10)	57
28 pav. Imigrantų iš Lietuvos ir imigrantų iš Prancūzijos integracijos veiksniai.....	58

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. Migracijos teorijos disciplinose.....	12
2 lentelė. Migracijos rūšys ir jų apibrėžimas.....	13
3 lentelė. Migracijos ir reemigracijos priežastys.....	14
4 lentelė. Migracijos teorijos ir jų bruožai.....	15
5 lentelė. Kultūrinio šoko stadijos ir jų bruožai.....	19
6 lentelė. Integracijos modelis.....	24
7 lentelė. Politiniai įvykiai, paskatinę migraciją Europoje.....	28
8 lentelė. Lietuvių emigracijos kryptis 2015 metais.....	31
9 lentelė. Lietuvos migracijos politikos teisinis reglamentavimas	34
10 lentelė. Ekspertų charakteristika: imigrantai iš Lietuvos Prancūzijoje.....	38
11 lentelė. Ekspertų charakteristika: imigrantai iš Prancūzijos Lietuvoje.....	39
12 lentelė. Ekspertinių vertinimų klausimyno atviri klausimai ir laukiami rezultatai.....	39
13 lentelė. Ekspertinių vertinimų klausimyno uždari klausimai ir laukiami rezultatai.....	40
14 lentelė. Ekspertinio vertinimo klausimyno demografiniai klausimai.....	41
15 lentelė. Lietuvos ir Prancūzijos teisės lyginamasis modelis.....	42

PRIEDAI

- 1 priedas. Modelis, kaip PGU integracijos vertinimo įrankis: dimensijos, kriterijai ir indikatoriai.
- 2 priedas. Ekspertinio vertinimo klausimynas Lietuvos imigrantams Prancūzijoje „Imigrantų integracijos veiksniai Prancūzijos organizacijose“ (klausimynas lietuvių kalba).
- 3 priedas. Ekspertinio vertinimo klausimynas imigrantams iš Prancūzijos Lietuvoje „Les facteurs d'intégration des immigrants dans les organisations lituaniennes“ (klausimynas prancūzų kalba).
- 4 priedas. Imigrantų integracijos Prancūzijos organizacijose veiksniai imigrantų iš Lietuvos vertinimu.
- 5 priedas. Imigrantų integracijos Lietuvos organizacijose veiksniai imigrantų iš Prancūzijos vertinimu.
- 6 priedas. Imigrantų iš Lietuvos ir imigrantų iš Prancūzijos kultūrinio šoko ir integracijos veiksnių lyginamoji analizė.

IVADAS

Darbo aktualumas ir naujumas. Vienas iš pagrindinių šiuolaikinės visuomenės raidos bruožų – auganti gyventojų migracija. Jungtinių Tautų Organizacija 1948 m. Visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje patvirtino, jog „kiekvienas žmogus turi teisę laisvai kilnotis ir laisvai pasirinkti savo gyvenamąją vietą kiekvienoje valstybėje“ ir kad „kiekvienas žmogus turi teisę išvažiuoti iš bet kurios šalies, įskaitant savąją, ir grįžti į savo šalį“. Europos imigracijos ir prieglobsčio pakte (2008 m.) rašoma, kad *tarptautinė migracija* yra realus reiškinys, kuris egzistuos tol, kol skirsis įvairių pasaulio regionų gerovės ir išsivystymo lygis. Migracija yra vienas žmogiškųjų ir ekonominių veiksnių, žmonėms suteikiančių galimybių įgyvendinti savo lūkesčius. M. Butkus ir K. Matuzevičiūtė straipsnyje „Migracijos tendencijos Europos Sąjungoje vertinimas“ (2010) rašo, kad Europos Sąjungoje vyksta įvairaus pobūdžio migracija – nuo ekonominės iki priverstinės prieglobsčio prašančiųjų ar pabėgėlių migracijos. Jungtinių Tautų duomenimis (2016 m.), ne savo šalyje gyvena apie 59,5 mln. pasaulio gyventojų.

Migracija yra aktuali ir Lietuvai. Remiantis Europos migracijos tinklu, Lietuvos emigracijos rodikliai yra vieni didžiausių Europoje. Per dvidešimt ketverius nepriklausomybės metus iš šalies išvyko apie 825 tūkst. asmenų, arba beveik trečdalis Lietuvos gyventojų. Statistikos departamento skaičiavimais, 2014 metais iš Lietuvos emigravo 36 621 asmuo, 2015 metais Lietuvą paliko 44,5 tūkst. Lietuvos Respublikos piliečių, o 2016 metais – net 50 978. Pagrindinės emigracijos kryptys yra Didžioji Britanija, Vokietija ir Airija. Kalbant apie imigrantus Lietuvoje, K. Žibas monografijoje „Kinų ir turkų imigrantai Lietuvoje“ (2014) rašo, kad mažai tyrinėta Lietuvos imigracijos struktūra – skirtingos imigrantų grupės, jų socialinės ir demografinės charakteristikos, mobilumo veiksniai, migrantų organizacijos, migracijos tinklai ir kt. Tai leidžia diskutuoti apie imigracijos neištirtumą, kuris imigracijos tyrimų atžvilgiu suformuoja probleminius imigracijos proceso analizės aspektus.

Nėra moksliskai ištirta, kokie veiksniai yra svarbūs atvykėliams siekiant integruotis Lietuvos ir Prancūzijos organizacijose. Šiuo metu nėra žinoma, kiek konkrečiai imigrantų iš Prancūzijos gyvena Lietuvoje ir kiek imigrantų iš Lietuvos – Prancūzijoje, tačiau Vilniuje sėkmingai veikia Vilniaus tarptautinis prancūzų licėjus (pranc. *Lycée International Français de Vilnius*), Prancūzų institutas Lietuvoje (pranc. *Institut français de Lituanie*), Prancūzijos ambasada (pranc. *L'ambassade française de Vilnius*), tarptautinės įmonės (pvz., „Western Union“, „Barclays“, „CSC Baltics“), kuriose dirba prancūzų. Prancūzijoje yra įkurta Prancūzijos lietuvių bendruomenė (pranc. *Communauté Lituanienne en France*). Tai rodo, jog tiek imigrantai iš Lietuvos gyvena ir dirba Prancūzijoje, tiek imigrantai iš Prancūzijos gyvena ir dirba Lietuvoje.

Ši magistro darbo tema pasirinkta norint ištirti, kokie veiksniai yra svarbūs imigrantams iš Lietuvos integruojantis Prancūzijos organizacijose bei imigrantams iš Prancūzijos integruojantis Lietuvos organizacijose.

Darbo tema: imigrantų integracijos veiksniai organizacijose: Lietuvos ir Prancūzijos lyginamoji analizė.

Darbo problema: imigrantų integracijos veiksniai Lietuvoje ir Prancūzijoje.

Darbo tikslas: ištirti ir palyginti imigrantų integracijos veiksnius Lietuvos ir Prancūzijos organizacijose.

Darbo uždaviniai:

1. Apibendrinti imigrantų integravimosi teorinius aspektus.
2. Išanalizuoti migracijos tendencijas ir teisinį reglamentavimą.
3. Ištirti imigrantų integracijos Lietuvos ir Prancūzijos organizacijose veiksnius.

Tyrimo metodai:

- Lietuvos ir Prancūzijos teisės aktų analizė;
- ekspertiniai vertinimai;
- lyginamoji analizė;
- statistinis duomenų apdorojimas.

Darbo struktūra. Magistro baigiamąjį darbą sudaro įvadas, trys dalys, išvados ir siūlymai, anotacija, santrauka lietuvių, anglų ir prancūzų kalbomis, literatūros sąrašas ir priedai. Pirmoje darbo dalyje „Imigrantų integravimas: teoriniai aspektai“ analizuojamos sąvokos, susijusios su migracija, migracijos teorijos, tarpkultūrinė sąveika bei kultūrinis šokas, imigrantų integracijos modelis. Antroje darbo dalyje „Migracijos tendencijos ir teisinis reglamentavimas“ išanalizuotos migracijos tendencijos Europos Sąjungoje ir Lietuvoje, migracijos teisinis reglamentavimas. Trečioje darbo dalyje „Imigrantų integracijos Lietuvos ir Prancūzijos organizacijose veiksniai“ atlikta Lietuvos ir Prancūzijos teisės aktų analizė, ekspertiniai Lietuvos ir Prancūzijos imigrantų integracijos į organizacijas veiksnų vertinimai bei lyginamoji analizė.

Darbo apimtis: 95 puslapiai, 28 paveikslai, 15 lentelių, 6 priedai. Literatūros sąrašas apima 52 šaltinius.

1. IMIGRANTŲ INTEGRAVIMAS: TEORINIAI ASPEKTAI

1.1. Migracijos teorijos

Imigrantų integracija pastaraisiais metais plačiai analizuojama, ieškoma įvairiausių būdų, kaip padėti imigrantams kuo efektyviau įsiliesti į priimančios šalies visuomenę. Pirmame šio skyriaus poskyryje, remiantis moksliniais šaltiniais bei tarptautinių organizacijų interneto šaltiniais, aprašytos sąvokos *emigracija*, *imigracija* bei imigrantų *integracija*. Išanalizuotos pagrindinės migracijos teorijos, tokios kaip Ravenšteino, ekologinė, stūmos ir traukos, neoklasikinė, naujoji ekonominė, sprendimo migruoti priėmimo bei socialinio tinklo. Taip pat šiame skyriuje aptartos emigracijos rūšys bei jos kliūtys. Antrame poskyryje išnagrinėta tarpkultūrinė sąveika ir kultūrinis šokas – jo stadijos bei reikšmė. Paskutiniame, trečiame poskyryje nagrinėjamas imigrantų integracijos modelis. Europos migracijos tinklo interneto svetainėje rašoma¹, kad *emigracija* yra išvykimas į kitą valstybę, ketinant apsigyventi naujoje gyvenamoje vietoje nuolat arba ne trumpiau kaip 12 mėnesių.

Pagal Eurostatą², *emigracija* reiškia veiksmą, kurio metu asmuo nusprendžia, kad jo nuolatinė gyvenamoji vieta yra valstybės narės teritorijoje tam tikrą laikotarpį, kuris yra ne trumpesnis negu 12 mėnesių.

Emigracija reiškia atvykimą gyventi ilgam laikui iš vienos valstybės į kitą. Remiantis tarptautinėmis žmogaus teisės normomis, kiekvienas asmuo turi teisę palikti šalį, įskaitant savąją, ir grįžti į savo šalį. Tik dėl išskirtinių priežasčių valstybė gali apriboti asmeniui galimybę palikti šalį (Международное миграционное право, Глоссарий терминов в области миграции, 2005, p. 90).

Remiantis „Gyventojų tarptautinės migracijos statistinio tyrimo metodika“ (2010), *imigracija* reiškia atvykimą į šalį, ketinant apsigyvenant naujoje gyvenamojoje vietoje nuolat arba ne trumpiau kaip 12 mėnesių.

Manuel Boucher (2000, p. 37) rašo, kad *integracija* sociologine prasme yra prisitaikymas prie grupės ar kolektyvo, psichologiškai – sąveika su kitais žmonėmis, įsiliejant į grupę.

Viešojo įstaiga Lygių galimybių plėtros centras (2010, p. 48) *integraciją* apibūdina kaip vienakryptį procesą, kai tikimasi, kad mažumų bendruomenės keisis, mėgindamos prisitaikyti, nesitikint, jog tai darys ir daugumos bendruomenės. Tačiau integracija gali būti ir daugiaklodis, kultūrinę įvairovę apimantis procesas, kuris reikalauja bendrų valstybės, etninės daugumos ir mažumų bendruomenių pastangų puoselėjant įvairovę ir užkertant kelią ekstremizmo ir rasizmo apraiškoms.

¹ Europos migracijos tinklas, „Migracija: 10 metų apžvalga“, 2016 m. balandžio 4 d., <http://123.emn.lt/lt/bendros-tendencijos/migracija-10-metu-apzvalga>.

² Eurostat, Migracijos ir gyventojų migrantų statistika, http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics/lt.

Remiantis leidiniu „Международная организация по миграции“ (2005, p. 28) **integracija** yra procesas, kuriam vykstant kitų šalių piliečius priima visuomenė – individualiai ir kaip grupę. Atsakomybė už integracijos procesą gula ne tik ant vienos konkrečios grupės, o veikiausiai ant kelių pusių pečių: už tai atsakingi patys imigrantai, valdžios institucijos, organizacijos ir imigrantus priimanti visuomenė.

Migracijos procesai daro įtaką įvairioms sferoms. Šiame magistro darbe paliestos tokios temos kaip demografija, teisė bei sociologija (1 lentelė).

1 lentelė. Migracijos teorijos disciplinose

Disciplina	Klausimas	Analizės lygmuo	Pagrindinė teorija	Hipotezė
Antropologija	Kaip migracija daro įtaką kultūriniais pokyčiams ir etniniam identitetui?	Mikro- (individuali), namų ūkių, grupių.	Santykinė ar struktūrinė ir tarptautinė.	Socialiniai tinklai padeda išlaikyti kultūrinius skirtumus.
Demografija	Kaip migracija paveikia populiacijos pokyčius?	Makro- (visa populiacija).	Racionalizmas (skolinasi iš ekonomikos).	Migracija turi didelį poveikį žmonių skaičiui, bet nedidelį poveikį populiacijos amžiaus struktūrai.
Ekonomika	Kas paaiškina polinkį migruoti ir kokią įtaką ekonomika daro?	Mikro- (individuali)	Racionali: kainos privalumas ir maksimaliai naudingas elgesys.	Inkorporavimas. Svyruoja priklausomai nuo imigrantų kapitalo lygmens.
Geografija	Kas paaiškina erdvinius migracijos modelius?	Makro- ir mikro-, namų ūkių, grupių.	Santykinė, struktūrizuota ir tarptautinė.	Įtraukimas priklauso nuo etninių tinklų ir gyvenamųjų modelių.
Istorija	Kaip mes suprantame imigracijos patirtį?	Mikro- (individuali) ir grupinė.	Neišvengiama teorija ir hipotezės testavimas.	Netaikoma.
Teisė	Kaip teisė daro įtaką migracijai?	Makro- ir mikro-, politinė ir legali struktūra.	Institucinė ir racionali.	Teisė sukuria skatinimo struktūras bei plėtoja migraciją.
Politikos mokslai	Kodėl valstybės turi migracijos kontrolės?	Daugiau makro-, politinė ir tarptautinė sistemos.	Institucinė ir racionali.	Valstybės atsižvelgia į imigrantų interesus.
Sociologija	Kaip paaiškinti įtraukimą bei išimtį?	Makro-, etninė grupinė ir socialinė klasė	Struktūrizuota ir institucinė	Įsitraukimas priklauso nuo socialinio ir žmogiškojo kapitalo.

Šaltinis: Carolina B. Brettell ir James F. Hollifield (2007, p. 4).

Gyventojų migracija yra daugiaplanis procesas, jungiantis įvairius migracijos tipus pagal priežastis, kryptis, srautus bei legalumą (Stankūnienė, 2011, p. 6).

Tyrinėjant mokslinius šaltinius pastebima, kad iki 1990 metų Lietuvoje vykusios emigracijos tyrimų nebuvo atlikta. Informacija apie tarptautinę migraciją buvo slapta, tad jokių išsamių demografinių ir sociologinių tyrimų nebuvo. Tik 1990 metais pradėti Lietuvos tarptautinės migracijos tyrimai (Sipavičienė, 2006, p. 4).

Apie 1997 metus buvo nustatytos pagrindinės priežastys, dėl kurių žmonės emigruoja iš Lietuvos. Išskirtos trys pagrindinės veiksnių grupės: *politiniai*, *ekonominiai* bei *socialiniai*. Politinių veiksnių įtakai priskiriami tokie įvykiai kaip politikos liberalizavimas, šalies politinės orientacijos pasikeitimas. Socialiniams veiksniams priskirti nesaugumo (socialinio, fizinio) jausmas, ateities perspektyvų nematymas. Vis dėlto pagrindinis emigracijos motyvas yra ekonominis. Remiantis statistika (Sipavičienė, 2006, p. 11), ekonominės migracijos būdai XX amžiaus dešimtąjį dešimtmetį buvo įvairūs: darbo (legalaus ir nelegalaus), komercinės kelionės, migracija verslo reikalais. Laikui bėgant migracijos modeliai kito.

Siekiant labiau atskleisti migracijos teorijas, pateikiamos pagrindinės migracijos rūšys bei jų apibrėžimai (2 lentelė).

2 lentelė. Migracijos rūšys ir jų apibrėžimas

Migracijos rūšys	Migracijos apibrėžimas
Komercinės migracijos modelis	Iš pradžių šis modelis buvo pirminio kapitalo kaupimo būdas, vėliau virtęs darbo migracija.
Darbo migracija	Darbo paieškos užsienyje, veikiant per ankščiau migravusių tautiečių ar kaimyninių šalių emigrantų tinklą. Darbo rinka skirstoma į kvalifikuotus specialistus (karjeros galimybės, didesnis darbo užmokestis) ir į nekvalifikuotus specialistus (darbai, kuriuos gali dirbti asmenys be specialių žinių ir kuriuos vietiniai gyventojai ne itin noriai dirba).
Mokslo migracija	Per ankščiau migravusių kolegų ryšius bei tinklus: medikai, inžinieriai, informatikos specialistai emigruoja į užsienį.
Šeimų susijungimas	Prie pirmųjų migrantų, įsikūrusių užsienyje, prisijungia jų šeimų nariai ir draugai.

Sudaryta darbo autorės pagal A. Sipavičienę (2006, p. 11–13), R. Jančaitę ir kt. (2009, p. 15) ir G. Kasnauskienę (2006, 176–181).

Migracija būna dviejų tipų: priverstinė ir savanoriška (3 lentelė). Priverstinė migracija yra įtakojama aplinkos, o savanoriška – paties asmens. Migruojant ne visada išsipildo lūkesčiai, todėl asmenys reemigruoja (grįžta į tėvynę iš emigracijos).

3 lentelė. Migracijos ir reemigracijos priežastys

Migracijos priežastys	Pavyzdžiai
Priverstinės migracijos priežastys	<ol style="list-style-type: none"> 1. Religinis persekiojimas. 2. Karai, ginkluoti konfliktai. 3. Politinis persekiojimas. 4. Maisto trūkumas ir badas. 5. Stichinės nelaimės: potvyniai, žemės drebėjimai, ugnikalnių išsiveržimai. 6. Gyventojų perteklius. 7. Miestų rekonstrukcija. 8. Priverstinis iškeldinimas. 9. Ekologinės nelaimės. 10. Migrantų vaikai.
Savanoriškos migracijos priežastys	<ol style="list-style-type: none"> 1. Darbo pasiūla. 2. Didesni atlyginimai. Mažesni mokesčiai. 3. Naujų žemių naudojimas. 4. Prekyba ir ekonominė ekspansija. 5. Šiltesnis, palankesnis klimatas. 6. Socialinės garantijos ir paslaugos (geresnis švietimas, sveikatos apsauga).
Reemigracijos priežastys	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rasinė įtampa naujoje vietoje. 2. Pagerėjusi materialinė padėtis. 3. Šeiminės aplinkybės. 4. Nesugebėjimas prisitaikyti prie naujos kultūros. 5. Neliko priežasčių, privertusių emigruoti (politinio, religinio persekiojimo).

Šaltinis: D. Prakapienė (2007, p. 17).

Kartais individams, norintiems migruoti, kyla tam tikrų kliūčių. Daugeliu atvejų kliūtis galima pašalinti, tačiau tam reikia papildomo laiko bei materialinių išteklių. Savanoriškos migracijos kliūtys yra migracijos kontrolė ir ribojimas dirbti, lėšų migracijai stoka, nepakankama kvalifikacija ir išsilavinimas, nepakankamos žinios apie teises, prievoles, galimybes naujoje vietoje, ligos bei šeiminės aplinkybės. Kai individas nori reemigruoti (t. y. grįžti gyventi į savo šalį), jis taip pat gali susidurti su kliūtimis, tarkime, tai būtų lėšų grįžimui trūkumas, žemesnis pragyvenimo lygis ankstesnėje gyvenamojoje vietoje, rasinės, religinės, politinės problemos buvusioje gyvenamojoje vietoje (Prakapienė, 2007, p. 107).

Pagrindinės mokslinės migracijos teorijos yra Ravenšteino, ekologinė, stūmos ir traukos, neoklasikinė, naujoji ekonominė, sprendimo migruoti priėmimo, socialinio tinklo, pasaulio sistemų, komuliatyvinio priežastingumo bei žmogiškojo kapitalo teorijos (4 lentelė). Remiantis šiomis teorijomis praktinėje darbo dalyje buvo sudarytas ekspertinis klausimynas. Jis naudotas kaip įrankis

siekiant nustatyti, dėl kokių priežasčių žmonės iš Lietuvos emigravo į Prancūziją ir dėl kokių priežasčių Prancūzijos gyventojai imigravo į Lietuvą.

4 lentelė. Migracijos teorijos ir jų bruožai

Migracijos teorija	Teorijos bruožai	Teorijos atstovas
Ravenšteino teorija	<ul style="list-style-type: none"> • Miestų gyventojai migruoti linkę mažiau negu kaimo gyventojai. • Moterys linkusios migruoti daugiau nei vyrai. • Iš tolimų kraštų atkeliavę migrantai dažniausiai įsikuria didžiuosiuose miestuose. • Žmonės migruoja, nes siekia geresnių materialinių sąlygų. 	Ravenstein
Ekologinė teorija	<ul style="list-style-type: none"> • Pasikeitusi visuomenės struktūra, aplinka, naujos technologijos daro įtaką gyventojų skaičiaus didėjimui ar mažėjimui (pvz., politiniai neramumai). • Mažos galimybės gimtajame mieste (kaime) (pvz., kaimuose dėl technologijų plėtros žemės ūkyje užimtumo galimybių mažėja). 	Simkins
Strūmos ir traukos teorija	<ul style="list-style-type: none"> • Kitoje šalyje didesnės ekonominės galimybės, geresnės gyvenimo sąlygos, palankesnis klimatas, aktyvesnis kultūrinis gyvenimas, politinė laisvė, darbo jėgos paklausa. • Asmens žinios apie gyvenimo sąlygas šalyje, į kurią ketinama vykti. 	Everett
Neoklasikinė migracijos teorija	<ul style="list-style-type: none"> • Darbo jėga migruoja iš tradicinių sričių į modernias, kuriose darbo užmokestis didesnis. • Didesnės savirealizacijos galimybės. • Neoklasikinė teorija migrantą mato kaip individualų, racionalų asmenį, kuris migruoja tam, kad padidintų savo pajamas. • Migrantai vyksta ten, kur gali būti produktyvesni. 	Lewis
Naujoji ekonominė migracijos teorija	<ul style="list-style-type: none"> • Darbo užmokesčio skirtumai tarp migrantų gimtųjų ir priimančių šalių. • Migruojama racionaliai įvertinus naudą ir tikėtinas sąnaudas. • Sprendimą migruoti asmuo priima pasitaręs su šeimos nariais. 	Stark
Sprendimų migruoti priėmimo teorijos	<ul style="list-style-type: none"> • Tam, kad emigruotų, asmuo turi turėti fizines ir psichologines galimybes. • Žmogui turi būti priimtina išvykti svetur. • Būdas padidinti pajamas. • Asmuo turi tikėti, kad migracija jam padės įgyvendinti savo tikslus. 	Rsell ir Dejong

4 lentelės tęsinys

Socialinio tinklo teorija	<ul style="list-style-type: none"> • Migrantų ir likusių šeimos narių bendravimas padeda keisti informacija, ieškoti darbo, teikti finansinę paramą. Tokie informaciniai tinklai dažnai išsklaido likusių šeimos narių abejones emigruoti bei juos pastūmėja migracijos link. 	Massey
Pasaulio sistemų teorija	<ul style="list-style-type: none"> • Migraciją lemia darbo jėgos judėjimas iš periferijos į centrą. Darbuotojai priversti ieškoti įsidarbinimo galimybių centruose, kuriuose gamyba, siekiant aukšto pelningumo, remiasi pigia darbo jėga. • Periferinėse šalyse yra nepakankamas darbo vietų skaičius, mažas užmokestis, blogos darbo sąlygos. 	Wallerstein
Komuliatyvinio priešastingumo teorija	<ul style="list-style-type: none"> • Emigracija keičia tikrovę per įvairius socioekonominius procesus, vienas svarbiausių yra socialiniai tinklai. • Šiai teorijai būdingas emigracijos kultūros vystymasis, kuris lemia iškreiptą žmogiškojo kapitalo persiskirstymą ir neigiamos nuomonės apie tam tikrų darbų atsiradimą. 	Myrdal ir Massey
Žmogiškojo kapitalo teorija	<ul style="list-style-type: none"> • Migruojama dėl patirties kaupimo bei investavimo į žmogiškąjį kapitalą. • Migruojama dėl mokymosi. 	Becker ir Sjaastad

Sudaryta darbo autorės pagal G. Kasnauskienę (2006, p. 180–193), D. Jasilionį, V. Stankūniene, A. Maslauskaitę bei D. Stumbri (2015, p. 162–163), R. Jančaitę ir kt. (2009, p. 15), M. Butkų ir K. Matuzevičiūtę (2010, p. 230), M. Taljūnaitę ir kt. (2012, p. 72), S. Castles et al. (2014, p. 28–29).

Apibendrinant įvairias teorijas, aiškinančias, dėl ko vyksta tarptautinė migracija, galima išskirti dar kelis veiksnius (Сухов, А. Н., ir Трыканова, С. А., 2008, p. 22–23):

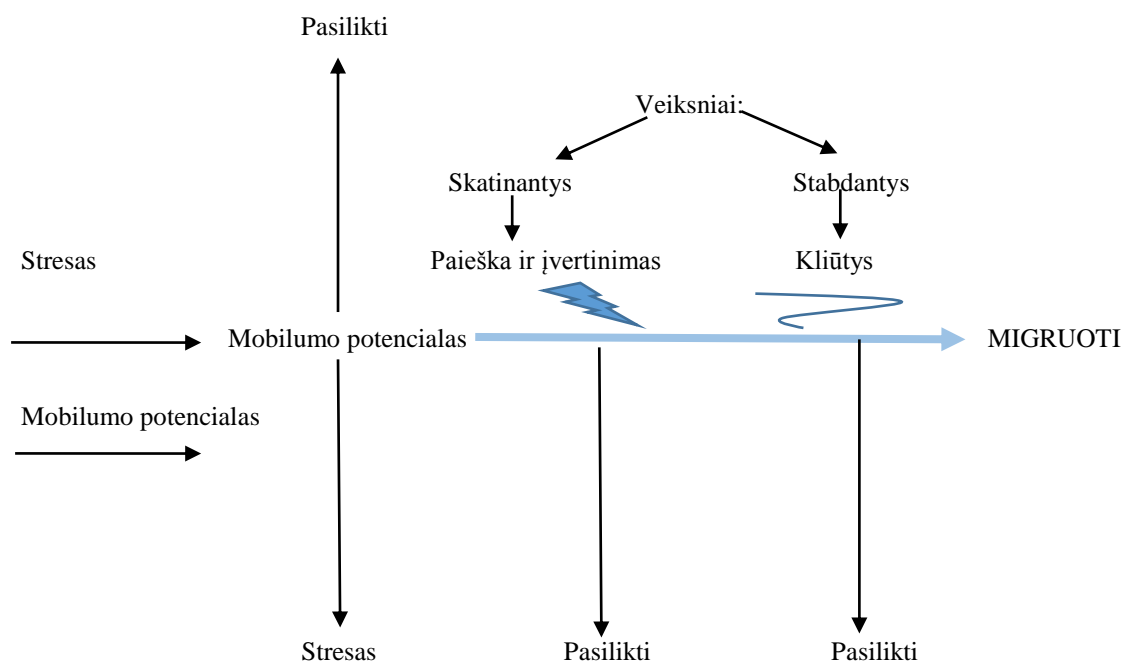
- ekonominis nelygumas tarp turtingų ir vargingiau gyvenančių šalių;
- demografinis disbalansas;
- socialinių tinklų naikinimas;
- šalių, iš kurių išvykstama ir į kurias atvykstama, ryšiai;
- globalinis informacinis ir transportinis tinklas;
- šeimos strategijos;
- migraciniai tinklai;
- tarpininkų institucijos.

Migracija skirstoma pagal tam tikrus veiksnius („Tarpkultūrinės kompetencijos didinimas bei įvairovės valdymo gebėjimų stiprinimas“, 2009, p. 14):

- pagal legalumą: legali, nelegali;
- pagal srautų kryptį: emigracija, imigracija;
- pagal trukmę: ilgalaikė (pastovi), trumpalaikė (laikina, sezoninė);
- pagal kertamas sienas: vidinė, tarptautinė;
- pagal priežastis: darbo, mokslo, šeimos aplinkybės, „protų nutekėjimas, „protų švaistymas“;

- pagal noro ar valios išraišką (savanoriška, priverstinė).

Jei migracija yra savanoriška, dažniausiai migrantas svarsto, migruoti ar ne. Sprendimo priėmimui įtaką daro išvykti skatinantys ir stabdantys veiksniai. G. Kasnauskienė (2006, p. 186) rašo, kad mobilumo potencialo ir streso sąveika yra tokia glaudi, kad stresas nebėra objektyvių charakteristikų, tokių kaip nepasitenkinimas darbu ar blogi santykiai su kaimynais, funkcija, bet savarankiškas veiksnys, atspindintis žmogaus gebėjimą ištrūkti iš įprastos aplinkos, – tą patį mobilumo potencialą. Žmonės, kuriems būdingas mažesnis mobilumo potencialas, gali lengviau prisitaikyti prie sąlygų, kurios kitiems gali pasirodyti nepriimtinos (1 pav.)

1 pav. Migracijos procesas laiko atžvilgiu

Šaltinis: Peters G. and Larkin R. Population Geography: Problems, Concepts and Prospects. 6th ed. Dubuque, IA: Kendall/Hunt, 1999, p. 203 (Kasnauskienė, 2006, p. 186).

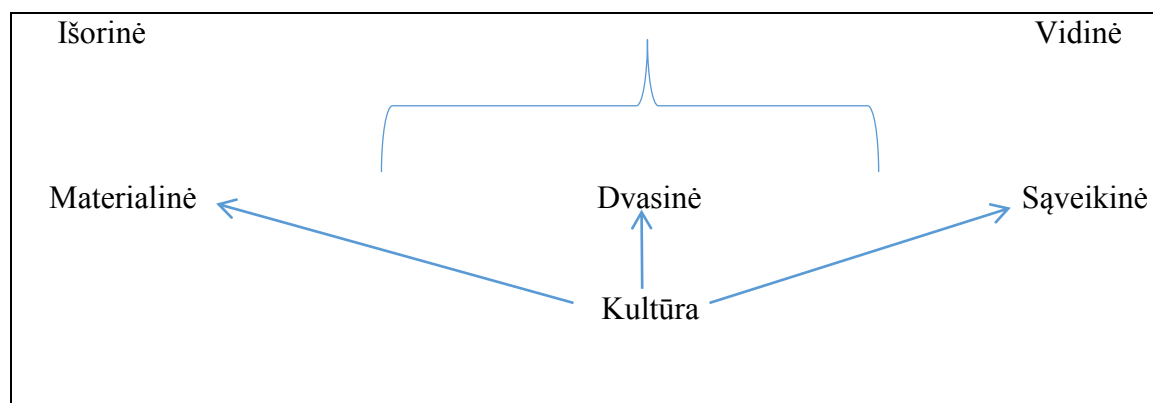
Beveik visos migracijos teorijos yra susietos su ekonomika – dažniausiai migruojama dėl galimybės gauti didesnę darbo užmokestį. Taip pat iš šalies išvyksta dėl didesnių karjeros, mokslo galimybių, geresnio klimato. Migraciją skatina šeimos nariai bei draugai. Vis dėlto akivaizdu, jog pagrindinė emigracijos priežastis yra darbas ir geresnis atlygis. Emigracijos mastai didėja ir dėl nevienodo valstybių išsivystymo bei ekonominių galimybių.

1.2. Tarpkultūrinė sąveika ir kultūrinis šokas

Nuvykus gyventi į kitą šalį, emigrantams tenka ją pažinti ir įsilieti į jos kultūrą. Neretai svetimos šalies kultūrą suvokiame itin siaurai – per maistą, architektūrą, gyventojų temperamentą. Tačiau svarbiausi veiksniai yra šeimos santykiai, auklėjimas, tradicijos bei vertybės. Šiuos dalykus

galima pastebėti tik ilgiau pagyvenus svetimose šalyje. Kultūrinis šokas pasireiškia kiekvieno migranto gyvenime, tik vieni jį išgyvena stipriau, kiti – lengviau. Šiame poskyryje kalbama apie tarpkultūrinę sąveiką – kas tai yra ir su kuo siejama, analizuojamas kultūrinis šokas – jo stadijos ir teigiama įtaka, daroma migranto asmenybei.

Kultūra – tai žmonijos pasiekimų suma, „antroji gamta“, atsirandanti iš žmogaus pasaulio, kurio nėra sukūrusi laukinė gamta (Иеронова ir Петешова, 2011, p. 11). Kultūra yra skirstoma į sąveikinę ir materialinę, išorinę ir vidinę (2 pav.).

2 pav. Kultūros apibrėžimas

Šaltinis: И. Ю. Иеронова ir О. В. Петешова, 2011, p. 11

Sąveikinė kultūra – materialinių arba dvasinių galimybių sistema, sąveikaujanti su dvasine bei materialine kultūromis.

Materialinė kultūra – žmogaus materialios veiklos rezultatas.

Dvasinė kultūra – žmogaus dvasinės veiklos rezultatas (Иеронова ir Петешова, 2011, p. 12).

Kultūrinė sąveika susieta su atskirų kultūrinių zonų (tam tikrų teritorijų, vienijančių kultūras) egzistavimu. Neretai pastarosios plyti labai didelėse teritorijose, kartais apimančiose išstisus žemynus. Arti viena kitos gyvenančių tautų kultūros dažniausiai panašios, o jų dalys tarpusavyje glaudžiai susijusios. Kultūriniai panašumai dar labiau išryškina tautų skirtumus. Tokiu būdu susidaro vientisa kultūrinė erdvė su unikaliomis joje esančiomis etninėmis grupėmis. Ta erdvė gali būti vadinama tiek kultūrine zona, tiek kultūrine sritimi. Jos pagrindas gali būti geografiniai, istoriniai, etniniai, religiniai ar kitokie požymiai. Dažniausiai minėtas zonas išskiria religija, tauta, kalba ir civilizacija, visuomenės gyvensena, tradicijos bei vertybės, šeimos bei valstybės formos, teisės sistema, technika, menas, literatūra, muzika, filosofija bei mokslas (Jančaitytė ir kt., 2009, p. 33).

Tarpkultūrinė sąveika glaudžiai susijusi su tarpkultūrine komunikacija. Kaip rašo M. G. Lebedko (2014, p. 10), svarbiausi tarpkultūrinės komunikacijos aspektai yra *kalba, kultūra* ir *mąstymas*. Tarpkultūrinė, tarpkalbinė ir kognityvinė sąveika yra objektyvus ir natūralus procesas, nes socialūs reiškiniai, tokie kaip kalba, kultūra, mąstymas, yra interaktyvaus pobūdžio. Kiekvienoje

visuomenėje pasireiškia asmenų sąveika, kaip ir visose daugiakultūre visuomenėse matoma įvairių kultūrų, kalbų bei mentaliteto asmenų sąveika. Kaip teigia knygos autorė, tarpkultūrinė sąveika politinėje erdvėje pasireiškia sunkiais kompleksiniais santykiais:

- 1) kognityvinė sąveika (dviejų šalių, skirtingo mentaliteto sąveika);
- 2) tarpkalbiniai kontaktai;
- 3) semiotinės kultūros sąveika, skirtingų kultūrinių kodų kontaktai.

Kultūrinis šokas pasireiškia, kai, individui susidūrus su nauja aplinka, jo papročiai ir normos naujoje vietoje nustoja veikusios. Asmenys, persikeliantys gyventi į kitą šalį, turi būti pasirengę susidurti su psichologinėmis problemomis, kurios dažniausiai yra neišvengiamos, drauge ir žinoti, kaip sušvelninti šio vidinio konflikto pasekmes. Visi atvykusieji į kitą šalį išgyvena tuos pačius kultūrinio šoko etapus. Skiriasi tik jų patyrimo forma (Pruskus, 2004, p. 38).

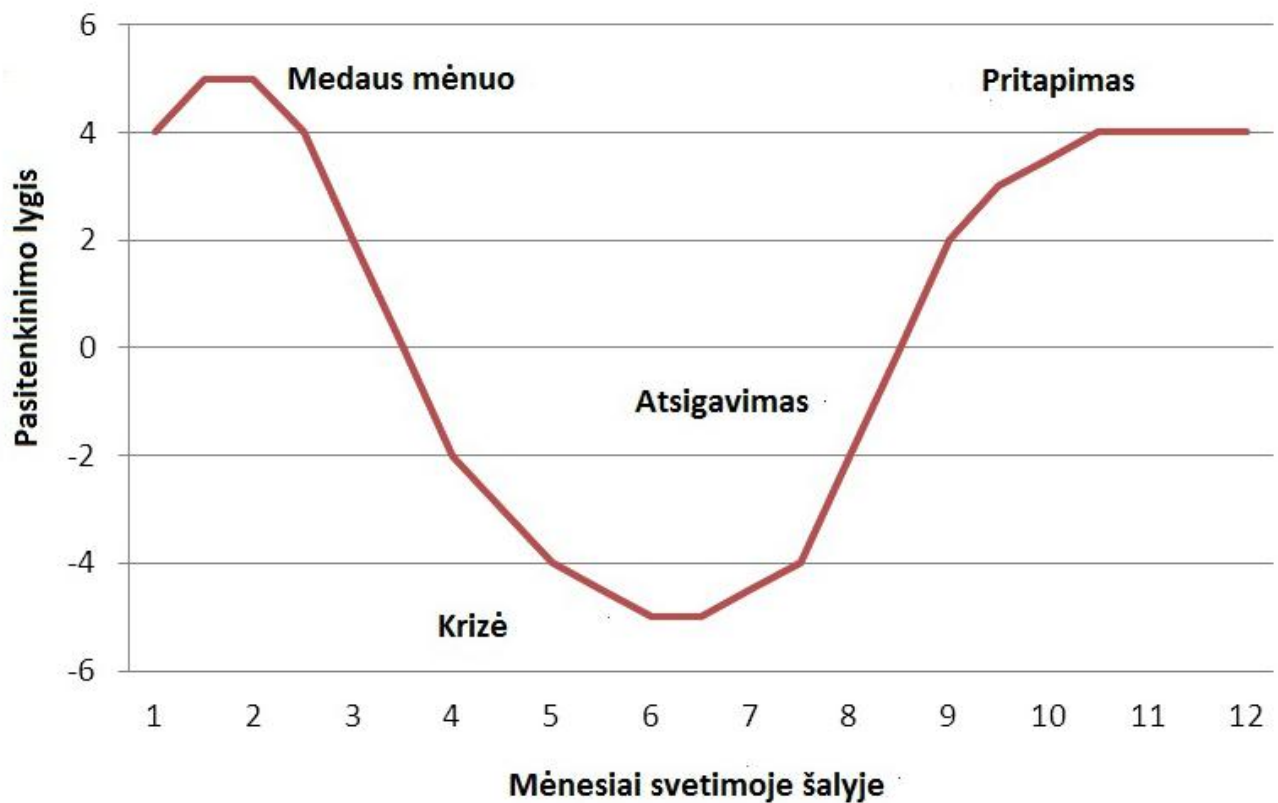
5 lentelė. Kultūrinio šoko stadijos ir jų bruožai

Kultūrinio šoko stadijos	Būdingi bruožai
„Medaus mėnuo“	<ul style="list-style-type: none"> • Pirmosiomis savaitėmis asmuo žavisi viskuo, kas nauja. • Asmuo jaučiasi pakylėtas, apimtas euforijos bei pamalonintas šiltų ir draugiškų vietos gyventojų.
Krizė	<ul style="list-style-type: none"> • Asmuo bando prisiderinti prie kitos kultūros, kuri yra skirtinga. • Patirti pojūčiai sukelia priešišumą ir agresyvumą. • Vietiniai gyventojai su abejingumu žiūri į atvykėlio problemas, kadangi iki galo negali suprasti jo nerimo priežastis. • Asmuo vietinius gyventojus traktuoja kaip „nesupratingus šeimininkus“.
Atsigavimas	<ul style="list-style-type: none"> • Šiai stadijai labai svarbus vaidmuo tenka kalbai. • Šioje stadijoje geriau suvokiami reiškiniai ir įvykiai, vykstantys aplinkui. • Pradedama atgauti psichologinė pusiausvyra. • Atvykusieji vis dar turi sunkumų, tačiau su jais yra susitaikoma kaip su duotybe.
Prisiderinimas	<ul style="list-style-type: none"> • Atvykęs asmuo, priimdamas naują kultūrą, suvokia, jog ši turi tiek teigiamų, tiek neigiamų pusių. • Prieinama riba, kada nustojama jaustis užsieniečiu.

Parengta darbo autorės pagal V. Pruskų (2004, p. 38)

Kultūrinis šokas turi teigiamą elementą – jis padeda atskleisti žmogaus potencialias galimybes, ugdo smalsumą, valią ir atvirumą, lavina gebėjimą perimti naujas sampratas ir nuostatas, o svarbiausia – padeda suvokti puoselėjamų nacionalinių vertybių ir elgesio kultūrinės šaknis (Pruskus, 2004, p. 45).

Remiantis įvairiais mokslininkais, kultūrinio šoko stadijas galima pavaizduoti „U“ raidės kreive (angl. *Culture shock curve*)(3 pav.)).

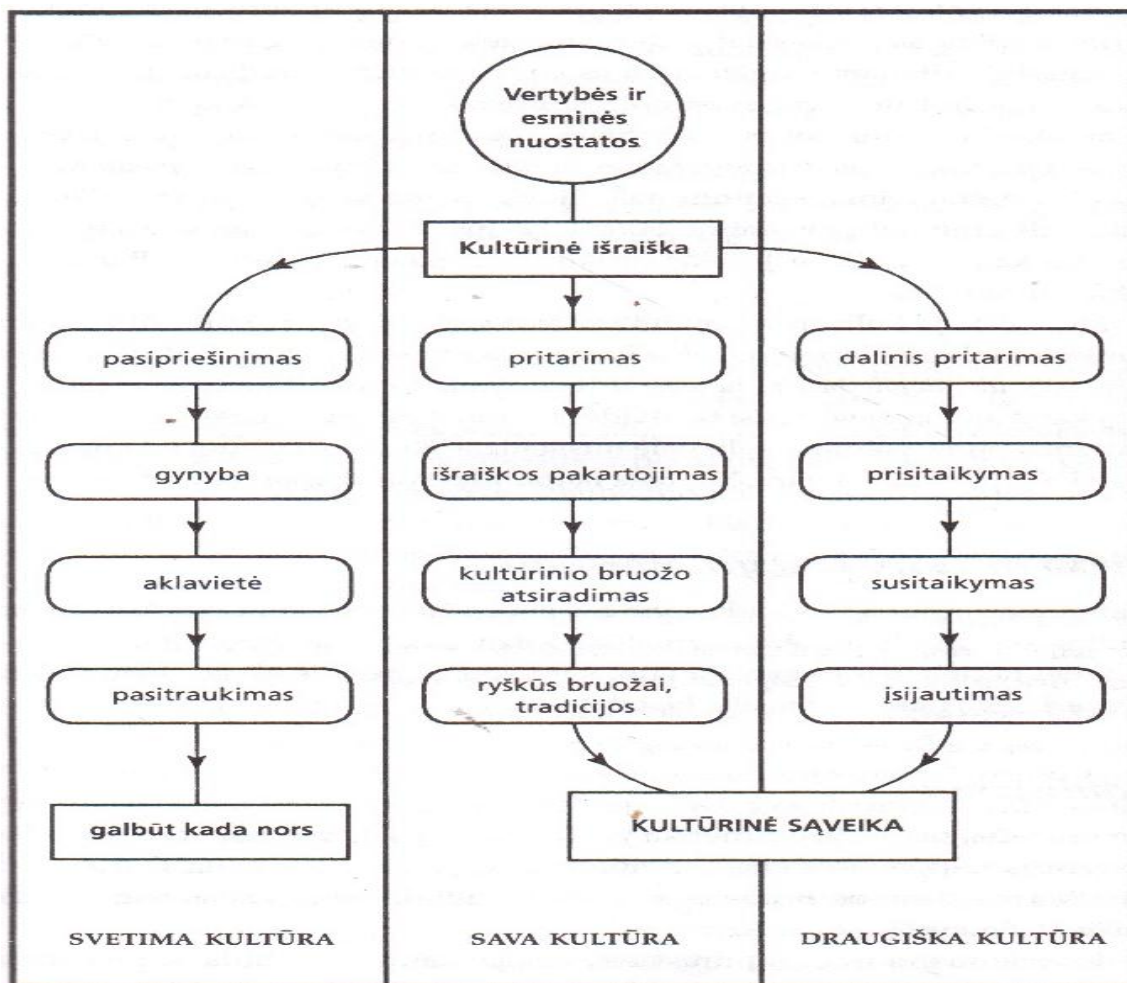

3 pav. Kultūrinio šoko kreivė

Šaltinis: Hoffenburger, K., Mosier, R., ir B. Stokes (1999).

Ši kreivė iliustruoja, kaip imigranto savijauta keičiasi pirmuosius 12 mėnesių. 1–4 mėnesiais gyvendamas svetimose šalyje individas išgyvena „medaus mėnesį“, t. y. patiria teigiamus jausmus, jis dar nėra įsitraukęs į vietinį kultūrinį gyvenimą. 5–7 mėnesiais imigrantas išgyvena kultūrinį šoką – susipažinęs su vietine kultūra, jis patiria prieštarigus jausmus, jį piktina aplinka, pradeda abejoti savo jėgomis. 7–10 mėnesiais individas atsigauja – pradeda geriau suprasti jį supančią aplinką. Tokiu laikotarpiu individas susipažįsta su jį supančia aplinka, pradeda mokytis kalbos (arba ją tobulina). Praėjus 10 mėnesių nuo atvykimo į kitą šalį, asmuo adaptuojasi, kitaip tariant, prisiderina prie naujos šalies kultūros, nustoja jaustis užsieniečiu, susiranda draugų. Mokslininkai teigia, kad kultūrinio šoko stadijos gali pasireikšti ir emigrantui sugrįžus į savo gimtinę.

R. D. Lewis pateikia paveikslą (2000, p. 33), kuriame pavaizduota, kokias skirtingas išraiškas įgyja mūsų esminės nuostatos, kai per kultūrą stengiamės jas paveikti. Kaip teigia autorius, vienoks elgesys, priimtinas vienoje šalyje (tarkime, italų vėlavimas), kitoje šalyje (pvz., Vokietijoje) gali būti nemenkas kultūrinis šokas. Paveiksle matome, kad kultūros poveikis paliečia svetimą, savą bei draugišką kultūrą (4 pav.).

4 pav. Kultūros poveikis

Šaltinis: R. D. Lewis (2000, p. 33)

Apibendrinant galima daryti išvadą, kad kultūrinio šokio stadijų išgyvenimas yra neatsiejamas kiekvieno migranto adaptacijos proceso veiksnys. Migrantui svarbu bent teoriškai susipažinti su šiomis kultūrinio šoko stadijomis, kad palengvintų savo paties integracijos kitoje šalyje procesą. Geriau suprasdami kultūrinio šoko stadijas, migrantai gali lengviau adaptuotis naujoje visuomenėje.

1.3. Imigrantų integracijos modelis

Augant migrantų skaičiui, svarbu padėti jiems tinkamai integruotis į visuomenę. Integracijos procese dalyvauja daug įvairių šalies, į kurią imigrantas atvyko, institucijų. Tai politinės sistemos, teisės, sveikatos, mokslo institucijos. Taip pat integracijos procese didelę reikšmę turi tos šalies piliečiai. Šiame poskyryje analizuojama imigrantų integracijos reikšmė, bendrieji Europos Sąjungos imigrantų integracijos principai ir pristatomas imigrantų integracijos modelis.

Migrantai daro didelę įtaką šalies, į kurią atvyko, ekonominei ir socialinei sferoms. Sėkminga imigrantų integracija – vienas svarbiausių efektyvios ekonomikos tikslų (Цапенко, 2009, p. 258). Ilgalakis integracijos politikos tikslas yra sukurti darnesnę visuomenę. Kad šis tikslas būtų pasiektas svarbu, kad procese dalyvautų visi piliečiai ir gyventojai. Imigrantai savo įgūdžiais bei gabumais gali praturtinti visuomenės socialinį, ekonominį bei kultūrinį gyvenimą, bet jiems gali būti sunku prisitaikyti dėl kilmės, gyvenimo sąlygų ar diskriminacijos. Vietiniams gyventojams ne visuomet lengva susigyventi su atvykėliais – prisitaikyti prie naujos įvairovės, suvokti, ką pasikeitusių sąlygomis reiškia pilietiškumas (Niessen ir Huddleston, 2010, p. 8).

Kaip rašoma leidinyje „Tarpkultūrinė įvairovė“ (2010, p. 18), integracija į daugumos visuomenę yra kompleksiškas reiškinys. Asmeniui iškyla nemažai dilemų, kurias jam būtina spręsti: ar jis nori integruotis (perimti daugumos kultūrinės normas ir vertybes bei išlaikyti savo etninę tapatybę), asimiliuotis (atsisakyti savo etninio tapatumo ir pritaikyti prie daugumos), nepritaikyti prie daugumos ir nepuoselėti savo tapatumo arba nepritaikyti, bet išlaikyti savo etninį tapatumą.

Integracija – tai asmeninių pastangų reikalaujantis procesas, kuris pasireiškia tuomet, kai asmuo išlaiko savo etninį tapatumą ir tuo pačiu metu turi pakankamai įgūdžių dalyvauti daugumos kultūroje ir visuomenėje. Daugelis atvykusių imigrantų stengiasi integruotis visuomenėje: mokosi kalbos, susipažįsta su kita kultūra, ieško galimybių įsidarbinti, mokytis. Tačiau dėl struktūrinės nelygybės bei daugumos visuomenės narių stereotipų, ksenofobinių nuostatų dažnai integracijos procesas būna ilgas ir sudėtingas.

Dėl integracijos imigrantai vis aktyviau dalyvauja socialinių institucijų veikloje. Integracija yra vienas iš svarbiausių politinių migracijos elementų ir turi tiek teigiamų (prekyba, vartojimas), tiek neigiamų (padidėjęs nusikalstamumas) pusių. Integracijos procesas yra ilgas ir gana sunku pamatyti apčiuopiamus jo rezultatus. Ji priklauso nuo psichologinių, teisinių, institucinių faktorių. Integracija gali būti pasirinkimas, tačiau ji gali būti ir spaudimas (Azevedo, 1994, p. 9).

Visos Europos Sąjungos valstybės narės turi tam tikras integracijos priemones ar programas užsieniečiams. Pavyzdžiui, prancūzai įgyvendina integracijos modelį „Integracija prancūziškai“ (pranc. *L'intégration à la française*). Remiantis Manuel Boucher (2000, p. 39–40), šis modelis atlieka svarbų vaidmenį valstybėje, tačiau jis yra ir iššūkis daugeliui sričių. „Integracija prancūziškai“ visų pirma rūpinasi ne bendruomenėmis, o individualiais, žmogaus ir piliečių teisėmis.

Daugumos Europos Sąjungos valstybių narių integracijos programos susideda iš kalbos kursų, supažindinimo su kultūra, darbuotojų kvalifikacijos kėlimu (pvz., Vokietijoje), didinama tarpkultūrinė užsieniečių darbuotojų kompetencija (pvz., Vokietijoje, Suomijoje). Lietuva šioje srityje labai atsilieka, nes neturi specialių integracijos programų užsieniečiams. Dauguma šalių pabrėžia, kad integracijos elementas ateityje turėtų tapti kertiniu aspektu vykdant imigracijos politiką bei pritraukiant užsienio darbo jėgą (Sipavičienė ir Jeršovas, 2010, p. 11).

Europos Sąjungos Taryba 2004 metais priėmė bendruosius imigrantų integracijos principus. Bendrieji principai yra tokie (Niessen ir Huddleston, 2010, p. 163):

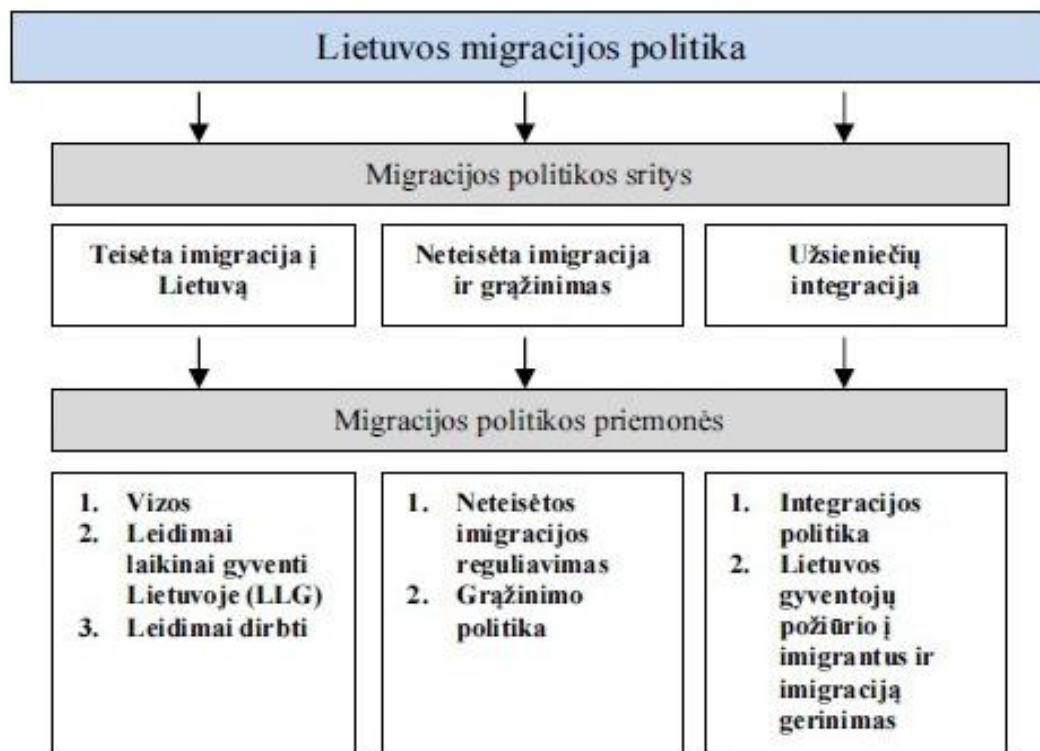
- Integracija yra dvipusis prisitaikymo procesas tarp imigrantų ir vietinių gyventojų.
- Integracijos procesui labai svarbi pagarba pagrindinėms ES vertybėms.
- Svarbiausia integracijos proceso dalis – migrantų užimtumas.
- Sąlygų sudarymas imigrantams suteikti žinių apie priimančios visuomenės kalbą, istoriją ir institucijas.
- Aktyvumas švietimo srityje, ypač migrantų palikuonims, padeda imigrantams geriau integruotis.
- Galimybė imigrantams kreiptis į institucijas tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir tos šalies piliečiams.
- Imigrantų ir piliečių glaudžių ryšių sistema, kurią palaikyti padeda bendri forumai, kultūrų dialogas, švietimas siekiant piliečiams suteikti žinių apie imigrantus ir jų kultūras.

E. Laveckytė ir A. Junevičius straipsnyje „Lietuvos migracijos politika trečiųjų šalių piliečių atžvilgiu: patirtis ir tendencijos“ (2015, p.154–155) išskyrė svarbiausias migracijos politikos įgyvendinimo sritis ir identifikavo Lietuvos migracijos politikos priemones trečiųjų šalių piliečių, atvykstančių į Lietuvą šeimos susijungimo, darbo, studijų ar kitos veiklos tikslais, atžvilgiu (5 pav.).

Vieni iš svarbiausių paveikslė pateiktų veiksnių yra migracijos politikos priemonės – imigrantų integracijos politika ir Lietuvos gyventojų požiūris į imigrantus ir imigraciją gerinimas. Būtent į šią sritį politikai turėtų kreipti didžiausią dėmesį. Autoriai rašo, kad Lietuva vykdo imigraciją ribojančią politiką, todėl Lietuvos gyventojų požiūris į imigrantus yra neigiamas. Taip pat autoriai mini, kad integracijos politika trečiųjų šalių piliečiams Lietuvoje neveikia. Autorių nuomone, jei imigracijos politika būtų sukurta ir įgyvendinta, Lietuvos piliečiai imigrantus vertintų palankiau (2014, p. 158).

Vienas svarbiausių imigrantų integracijos elementų yra integracijos modelis, kuris gali padėti migrantus tinkamai integruoti į visuomenę. Į šį modelį įtraukta daug įvairių sričių. Modelis gali padėti politikams tobulinti tam tikras sritis, kurios yra svarbios kiekvienam imigrantui. V. Žydžiūnaitė (2012, p. 247–262) yra sudariusi prieglobstį gavusių užsieniečių integracijos vertinimo modelį (pavadinimas „Prieglobstį gavusių užsieniečių integracijos vertinimo modelis (įrankis)“ (žr. 1 priedą)). Šį modelį autorė suformulavo remdamasi išanalizuota, susisteminta ir apibendrinta informacija, kurią surinko iš dokumentų ir mokslo šaltinių. Šis modelis apima devynias dimensijas: politiką, teisinę, socialinę-ekonominę, sveikatos priežiūros sistemas, darbo rinką, galimybę mokytis, socialinius tinklus, visuomenės nuostatas bei poreikių tenkinimą. Kiekviena dimensija turi savus kriterijus. Kaip teigia autorė (2012, p. 247), kriterijų pavadinimai pateikti nevienodu stiliumi, remiantis socialinio

konstruktyvizmo nuostata ir siekiant parodyti užsieniečiams aktualų kontekstą ir problemiškumą (6 lentelė).

5 pav. Lietuvos migracijos politikos sritys ir priemonės trečiųjų šalių piliečių atžvilgiu

Šaltinis: E. Laveckytė ir A. Junevičius (2015, p. 154–155).

6 lentelė. Integracijos modelis

Nr.	Dimensija	Kriterijai
1.	Politika	<ul style="list-style-type: none"> • Užsieniečių apgyvendinimo ir judumo politika. • Vyriausybės veiklumas. • Nevyriausybinių organizacijų veiklumas. • Galimybės užsieniečiui atnaujinti profesinę veiklą. • Atstovavimas užsieniečiui. • Formalių institucijų pagalba ir parama.
2.	Teisinė sistema	<ul style="list-style-type: none"> • Leidimų laikinai ar nuolat gyventi šalyje suteikimo procedūros optimizavimas. • Viešosios tvarkos institucijų veiksmingumas. • Užsieniečių teisės ir pareigos. • Integracijos laikotarpio optimalumas. • Dokumentuose vartojamų sąvokų tikslinimas ir dokumentų vienodumas tarptautinėje erdvėje.

6 lentelės tęsinys

3.	Socialinė-ekonominė sistema	<ul style="list-style-type: none"> • Stovyklos ar centrai, kuriuose gyvena užsieniečiai, kaip šalies socialinės ir ekonominės sistemos komponentas. • Asistavimas ir tarpininkavimas užsieniečiams ieškant darbo. • Užsieniečių gyvenimo kokybė. • Pagalbos ir paramos sistemos funkcionalumas.
4.	Sveikatos priežiūros sistema ir sveikatos ištekliai	<ul style="list-style-type: none"> • Teisinių, socialinių ir ekonominių faktorių sąsajos su užsieniečių sveikata. • Nevyriausybinių organizacijų vaidmuo gerinant sveikatos priežiūros paslaugų kokybę ir didinant galimybes jas gauti užsieniečiams. • Sveikatos priežiūros sistemos funkcionavimo kokybė. Sveikatos priežiūros specialistų nuostatos ir socialinis-psichologinis empatiškumas kultūriškai skirtingam užsieniečių mentalitetui. • Motinos ir vaiko sveikata. • Akultūracija ir emocinė užsieniečių gerovė. • Medikų kompetentingumas dirbant su įvairiomis užsieniečių grupėmis. • Galimybės gauti sveikatos priežiūros paslaugas.
5.	Darbo rinka, užimtumas ir verslas	<ul style="list-style-type: none"> • Galimybės kvalifikuotiems užsieniečiams profesionalams integruotis į darbo rinką. • Profesionalų savanorystė kaip galimybė užsieniečiams susikurti praktinės veiklos potencialą integruotis į darbo rinką. • Lygios galimybės darbo rinkoje. • Darbdavių nuostatos. • Užsieniečių asmeninis atkaklumas ir motyvacija dirbti. • Galimybės pradėti ir įgyvendinti verslą. • Užsieniečių laisvalaikis.
6.	Galimybės mokytis	<ul style="list-style-type: none"> • Užsieniečių mokymosi poreikių tenkinimas. • Ugdymo personalo nuostatos ir verstybės. • Švietimo galimybės visoms užsieniečių amžiaus grupėms.
7.	Socialiniai tinklai ir socialinis kapitalas	<ul style="list-style-type: none"> • Užsieniečių bendruomenių atstovavimas sprendžiant problemas. • Užsieniečių artimųjų palaikymas. • Naujų socialinių kontaktų kūrimas tarp užsieniečių ir priimančios šalies bendruomenių. • Socialinio kapitalo kūrimo poreikis daugiaetninėse užsieniečių bendruomenėse. • Socialinių tinklų pritaikomumas užsieniečiams judėti ir palaikyti ilgalaikius ryšius su gimtąja šalimi.
8.	Visuomenės nuostatos	<ul style="list-style-type: none"> • Diskriminacijos raiška medijose. • Etiketizavimo raiška visuomenėje. • Ksenofobijos raiška visuomenėje. • Komunikavimo kokybė.

6 lentelės tęsinys

9.	Poreikių tenkinimo prielaidos	<ul style="list-style-type: none">• Socialinių poreikių tenkinimo prielaidos.• Fizinų poreikių tenkinimo prielaidos.• Psichikos sveikatos poreikių tenkinimo prielaidos.• Bendrųjų sveikatos poreikių tenkinimo prielaidos.• Visuomenės sveikatos poreikių tenkinimo prielaidos.• Darnaus (iš)gyvenimo poreikių tenkinimo prielaidos.• Asmeninės užsieniečių savivertės palaikymo prielaidos.
----	-------------------------------	---

Šaltinis: V. Žydžiūnaitė (2012, p. 247–262)

Galime teigti, jog migrantų integracijos modelis aprėpia daug įvairių dimensijų, kurios yra svarbios tinkamai ir sėkmingai integracijai. Reikia akcentuoti, kad sėkmingam integracijos procesui įtaką daro ne tik politinės, sveikatos, teisinės institucijos, bet ir šalies, į kurią užsienietis imigravo, piliečiai. Jų pastangos, atvirumas priimant imigrantus yra svarbūs siekiant, kad integracija vyktų sklandžiai. Todėl jei politikai nori sėkmingai integruoti užsieniečius, reikia įvairiais būdais skatinti bei šia tema šviesti piliečius. Taip pat reikšmingas ir imigrantų noras integruotis į kitos šalies kultūrą – jie turi būti atviri mokytis naujos kalbos, elgesio normų ir norėti bendrauti bei bendradarbiauti su šalies, į kurią imigravo, piliečiais.

Apibendrinant skyrių galima daryti išvadą, kad žmonės migruoja dėl politinių, ekonominių, socialinių bei geografinių veiksnių. Taip pat žmonės migruoja dėl didesnių savirealizacijos galimybių kitoje šalyje – didesnių karjeros, užimtumo galimybių ir geresnių sąlygų įgyti išsilavinimą. Emigravę žmonės patiria kultūrinį šoką, tačiau jį kiekvienas asmuo išgyvena skirtingai – vieni lengviau, kiti stipriau. Yra sukurtas integracijos modelis, kurio tikslas – kuo efektyviau integruoti užsienietį jam svetimose šalyje. Tačiau imigrantai ir patys turi to norėti ir stengtis įsitvirtinti naujoje gyvenamojoje vietoje.

2. MIGRACIJOS TENDENCIJOS IR TEISINIS REGLAMENTAVIMAS

2.1. Imigracijos tendencijos Europos Sąjungoje

Jau daugelį dešimtmečių Europos Sąjunga (ES) yra viena iš svarbiausių imigrantų atvykimo centrų. Kasmet ji pritraukia begalę imigrantų iš kitų kontinentų, taip pat aktyviai vyksta migracija tarp Europos Sąjungos valstybių narių, pavyzdžiui, buvusio Rytų bloko šalių piliečiai emigruoja į Vakarų šalis, tokias kaip Prancūzija, Liuksemburgas, Danija ir kt. Šiame skyriuje analizuojamos imigracijos tendencijos Europos Sąjungoje, Lietuvoje ir migracijos teisinis reglamentavimas.

Laisvas asmenų judėjimas yra antroji iš keturių Romos sutartyje numatytų laisvių. Europos Teisingumo Teismas yra priėmęs nutarimą, kad individualūs ES piliečiai turi teisę laisvai judėti po Bendriją su sąlyga, kad netaps našta valstybei narei, kurioje apsistos. 2004 metais ES priėmus dešimt naujų narių (daugiausia – skurdžiai gyvenančių šalių), laisvas asmenų judėjimas įgijo ypatingos svarbos (Leach, 2007, p. 161–162). Europa yra mobili visuomenė. Milijonai Europos ir trečiųjų šalių piliečių kerta vidines ir išorines Bendrijos sienas. Daugiau nei 50 milijonų ne Europos šalių piliečių 2005 metais atvyko į Europą, skaičiuojama, kad 200 milijonų kirto išorines Šengeno erdvės sienas (Biscop ir Rehl, 2016, p. 87).

Migraciją Europoje paskatino ne tik gana stipri Europos Sąjunga. Nuo pat Antrojo pasaulinio karo pabaigos įvairūs politiniai veiksmai skatino migracijos procesus. Išskirti laikotarpiai ir įvykiai, lėmę migraciją įvairiais XX ir XXI amžių dešimtmečiais (7 lentelė).

Nuo 1990 metų Europa tapo svarbiu imigracijos traukos centru. Berlyno sienos griuvimas tapo nauja mobilumo forma: etniniai migrantai, kurie buvo likę už „grotų“, tokie kaip vokiečiai, gyvenę Rusijoje, grįžo į Vokietiją ir gavo Vokietijos pilietybę. Tarp Vakarų ir Rytų Europos migravo lenkai ar rumunai. Ieškodami darbo imigrantai kartais atvykdavo pavojingomis sąlygomis. Istorija, geografija ir ekonominės galimybės prisideda prie to, kad Europa, skatindama medijas ir naujausias technologijas, visada sužadina imigrantų norą vykti į Europos Sąjungą (Laacher, 2012, p. 424–425).

2012 metais Europoje buvo 500 milijonų gyventojų, o Europos Sąjungoje priskaičiuota 30 milijonų imigrantų. Vokietija – daugiausia imigrantų priėmusi šalis (6,7 mln.), toliau rikiuojasi Ispanija (5,5 mln.), Prancūzija (3,5 mln.), Didžioji Britanija (3,3 mln.), Italija (4,5 mln.), Šveicarija (nors ir neįeina į Europos Sąjungą) – 1,5 mln. Toks imigrantų pasiskirstymas yra netolygus atsižvelgiant į kiekvienos šalies populiaciją. Neretai imigrantai šalį renkasi dėl istorijos (buvusių kolonijų gyventojai, pvz., alžyriečiai, renkasi Prancūziją) arba geografinės padėties (pvz., albanai vyksta į Italiją) (Laacher, 2012, p. 423).

7 lentelė. Politiniai įvykiai, paskatinę migraciją Europoje

Etapas / (sub)laikotarpis	Pagrindinės savybės (charakteristikos)
1945–1947	Pokario rekonstrukcijos; naujas Europos pasidalijimas, migracijos reguliavimas.
1948–1973	Politinis dvipoliškumas (bipoliškumas); Šaltasis karas ir ginklavimosi varžybos; „žydinčios“ Vakarų rinkos ekonomikos, palyginti su valstybės kontroliuojamomis ir neefektyviomis Pietų Europos ir Centrinės ir Rytų Europos (CRE) ekonomikomis; ekonominė integracija (Europos Ekonominė Bendrija); didelis darbo jėgos antplūdis iš Pietų į Vakarus ir slopintas darbo jėgos mobilumas Rytuose.
1974–1988	Politinis detantas (įtampos mažinimas); pagrindinės spragos CRE politinėje sistemoje (Lenkija, 1980); globalizacijos iššūkiai; ekonominis pertvarkymas ir gilesnė integracija (Pietų įtraukimas); pigios darbo jėgos paieška; neteisėtas migrantų antplūdis iš CRE (įskaitant daug „etninių vokiečių“, paliekančių savo CRE kilmės šalis ir įžengiančių į Vokietiją kaip turistai) ir neeuropinių šalių; „socializmo modernizacijos“ nesėkmė.
1989–2004	Komunistinio bloko žlugimas; bipoliškumo pabaiga; staigus perkeltos (deportuotos) populiacijos augimas; regioniniai konfliktai ir karai; nauji politiniai subjektai; užbaigtas Europos integracijos projektas (įskaitant bendrą imigracijos politiką ir valdymą); pereinamasis laikotarpis CRE.
Po 2004/2007	Europos vienybės atkūrimas; stipri konkurencija neeuropinės dalies ekonomikoje; žmogiškojo kapitalo trūkumas; nenutrūkstamas imigrantų poreikis kaip priešprieša sustiprėjusiems sunkumams migrantų integracijoje.

Šaltinis: O. Marek (2012, p. 31)

M. Butkus ir K. Matuzevičiūtė straipsnyje „Migracijos tendencijų Europos Sąjungoje vertinimas“ (2008, p. 31) rašo, kad iki 2004 m. plėtros darbo jėgos judėjimas Europos Sąjungoje buvo ganėtinai ribotas. Tik 4 proc. Europos Sąjungos gyventojų kada nors gyveno kitoje valstybėje narėje (Eurofound, 2006). Tačiau 2004 m. gegužę į ES įstojus aštuonioms Vidurio ir Rytų Europos valstybėms ir Maltai su Kipru bei 2007 m. priėmus Bulgariją ir Rumuniją, iš esmės pasikeitė Europos migracijos situacija. Ekonomikos išsivystymo ir gyventojų užimtumo galimybių skirtumai tarp senųjų ES valstybių narių ir naujųjų ES narių yra gana ryškūs. Buvo taikomas pereinamasis laikotarpis, kuris truko iki 7 metų. Šis laikotarpis dėl ekonominių priežasčių apribojo piliečių iš naujųjų valstybių narių įsidarbinimo senosiose valstybėse narėse galimybes. Tik kelios šalys, tokios kaip Airija, Didžioji Britanija ir Švedija, atvėrė savo darbo rinkas. 2008 m. (tai antrasis etapas) savo darbo rinkas atvėrė dar aštuonios šalys: Ispanija, Prancūzija, Suomija, Portugalija, Graikija, Italija, Nyderlandai bei Liuksemburgas. Daugelis Europos Sąjungos valstybių narių, taikiusių darbo jėgos migracijos apribojimus, supaprastino įsidarbinimo procedūras tam tikruose sektoriuose arba kai kurių profesijų atstovams (taip padarė Belgija, Vokietija, Danija). 2007 metais dešimt ES–25 valstybių narių, tokių kaip Švedija, Suomija, Slovakija, Slovėnija, Lenkija, Lietuva, Latvija, Estija, Kipras ir Čekijos Respublika, be apribojimų įsileido darbuotojus iš Bulgarijos ir Rumunijos.

Eurostato duomenimis, 2015 m. Europos Sąjungos valstybės narėse gyveno 34,3 milijono asmenų, gimusių už Europos Sąjungos ribų. Daugiausia ES gyvenančių užsieniečių buvo Vokietijoje (7,5 mln.), Jungtinėje Karalystėje (5,4 mln.), Italijoje (5,0 mln.), Ispanijoje (4,5 mln.) ir Prancūzijoje (4,4 mln.). Santykiniais dydžiais daugiausia užsieniečių gyveno Liuksemburge – jie sudarė 46 proc. visų gyventojų. Taip pat nemažai užsieniečių (ne mažiau kaip 10 proc. nuolatinių gyventojų) gyveno Kipre, Latvijoje, Estijoje, Austrijoje, Airijoje ir Belgijoje.

Prancūzija visada buvo viena iš daugiausia imigrantų sulaukiančių šalių. Nuo 1980 iki 2006 metų imigracija į šią šalį buvo gana stabili – apie 100 000 imigrantų kasmet. Daugiausia imigrantų į Prancūziją atvyksta iš šių šalių: Maroko, Alžyro, Tuniso, Turkijos, Pietų Afrikos ir Azijos. Tai lemia keli faktoriai (Editor, 2012, p. 201–202):

1) Šeimų susijungimas – nors imigracija siejama su darbo jėgos pasiūlos didinimu, emigracija padidėjo dėl žmonių siekio susijungti su šeimomis ir tais, kurie ilgą laiką klajojo tarp Prancūzijos ir rytinės Viduržemio jūros pakrantės. Dauguma tų imigrantų tapo sėsliomis šeimomis.

2) Prieglobsčio prašymas – kiekvienais metais Prancūzija sulaukia 50 000 prieglobsčio prašymų.

3) Nelegalūs migrantai – Prancūzija priskaičiuoja priėmusi apie 300 000 pabėgėlių. Jų atsiradimą šalyje lemia nesugebėjimas atvykti į Prancūziją remiantis teisės aktais.

Remiantis dokumentu „Lietuvių emigracija: problema ir galimi sprendimo būdai“ (2005, p. 13), iki 2030 m. kasmet iš Lietuvos maždaug 2000–3000 daugiau žmonių išvyks negu atvyks. Iki 2030 m. Lietuvos gyventojų skaičius turėtų sumažėti maždaug 300 000 gyventojų.

Apibendrinant galima teigti, jog Europos Sąjunga iki pat šių dienų yra imigrantų traukos centras. Priežasčių, dėl kurių imigruojama į šį kontinentą, yra ne viena: visų pirma tai galimybė gauti didesnę uždarbį, socialines pašalpas. Taip pat imigrantus traukia geresnės socialinio, medicininio aprūpinimo galimybės, didesnės karjeros perspektyvos, saugumas. Europos Sąjunga tarp imigrantų populiari dėl propaguojamų vertybių – žmogaus orumo, laisvės, demokratijos, lygybės, teisinės valstybės ir pagarbos žmogaus teisėms.

2.2. Emigracijos tendencijos Lietuvoje

Statistikos departamento duomenys rodo, kad iš Lietuvos emigravusių asmenų skaičius kasmet auga. Dauguma žmonių iš Lietuvos išvyksta dėl didesnio darbo užmokesčio bei galimybių įgyti geresnį išsilavinimą. Lietuvai aktualus vadinamasis protų nutekėjimas, kai aukštos kvalifikacijos specialistai emigruoja iš šalies. Šiame poskyryje analizuojamos emigracijos tendencijos – gilinamasi, kaip kinta emigravusiųjų skaičius, į kokias valstybes renkasi emigruoti Lietuvos piliečiai bei kokios yra mokslininkų demografinės prognozės.

Remiantis Demografinių tyrimų institutu (2011, p. 2), Lietuva tarp Europos Sąjungos valstybių narių išsiskiria sparčiu gyventojų skaičiaus mažėjimu ir depopuliacijos mastais. Remiantis Europos migracijos tinklu, dauguma Lietuvos gyventojų išvyksta dėl ekonominių priežasčių.

Europos migracijos tinklas yra išanalizavęs, kad sprendimą emigruoti lemia ir kiti veiksniai, tokie kaip socialinis nesaugumas, teisingumo trūkumas, netikėjimas ateitimi, studijos užsienyje, prastas darbdavių požiūris į darbuotojus, geresnės karjeros galimybės užsienyje

Nestabdoma, vis didėjanti masinė emigracija iš Lietuvos sukelia nemažai neigiamų pasekmių. Pirmiausia – aiškiai matomą gyventojų skaičiaus mažėjimą, įvairiose ūkio šakose didėjanti specialistų darbo jėgos trūkumą (Sipavičienė ir Gaidys, 2008, p. 7).

Kalbant apie emigracijos srautus, svarbus yra legalumo elementas. Emigracija skirstoma į deklaruotą ir nedeklaruotą. Kai išvykimas iš šalies deklaruojamas, statistiškai lengviau apskaičiuoti emigracijos mastus. Nedeklaruotam išvykimui gyventi į užsienį nustatyti naudojami kiti metodai. Vienas iš svarbiausių – gyventojų surašymas. Po surašymo išryškėja tikslesni emigracijos mastai. Tačiau šis metodas turi trūkumą – gyventojų surašymas vyksta tik kas dešimt metų, todėl sunku sekti tikrus emigracijos iš Lietuvos mastus (Stankūnienė, 2011, p. 6).

Po Nepriklausomybės atkūrimo įvykę politiniai, ekonominiai, socialiniai pokyčiai iš esmės pakeitė emigraciją: jos mastus, srautus, sudėtį ir motyvaciją. Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą ir panaikinus administracinius emigracijos iš Lietuvos ribojamus, kitos šalys atvėrė savo sienas, tuo paskatindamos emigraciją iš Lietuvos. 1990–2005 m. iš šalies emigravo apie 13 procentų darbingo amžiaus gyventojų (Kasnauskienė, 2006, p. 211).

D. Jasilionis, V. Stankūnienė, A. Maslauskaitė ir D. Stumbrys (2015, p. 163) rašo, kad po 1990 m. emigracijos srautai ženkliai išaugo, daugiausiai žmonių emigravo į Rusiją ir buvusias Sovietų Sąjungos šalis. Į Vakarų šalis emigracija taip smarkiai neišaugo, nes Vakarų Europos šalys vykdė griežtą vizų, pastovaus gyvenimo ir darbo leidimų išdavimo ribojimo politiką, kuri smarkiai riboja lietuvių (kaip ir kitų Vidurio ir Europos šalių gyventojų) galimybes. D. Prakapienė (2007, p. 109) antrina kitiems autoriams teigdama, kad, Lietuvai atkūrus Nepriklausomybę, reemigracijos srautas pasuko į kilmės šalis – tai vadinama *dekolonizacine* migracija. Tarp emigrantų vyravo slavų kilmės gyventojai, kurie pirma grįžo į Rusiją. Autorė teigia, kad 1990–1995 m. Lietuvos gyventojų skaičius dėl slavų, išvykusių į Rusiją, sumažėjo 50 tūkst. žmonių. Autorė mini (2007, p. 110), kad 1988–1995 m. emigravo apie 8 tūkst. žydų, taigi iš Lietuvos tuo laikotarpiu daugiausiai išvyko etninės mažumos. Lietuviai tuo metu veik neemigravo, emigracija į Vakarų šalis prasidėjo vėliau.

Lietuvoje migracijos pobūdį labiau lemia stūmos, o ne traukos veiksniai. Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą (2004 m.) šie veiksniai tapo ypač aktualūs išvykstantiesiems. Patraukliomis šalimis tapo Anglija ir Airija. Svarbiausi motyvai, dėl kurių Lietuvos gyventojai pasirenka emigraciją į

minėtas šalis, yra per mažas darbo užmokestis tėvynėje, prastos gyvenimo sąlygos, sunkumai susirasti darbą ir noras gyventi su jau išvykusiais šeimos nariais (Kasnauskienė, 2006, p. 213).

Statistikos duomenimis, pirmaisiais narystės Europos Sąjungoje metais iš Lietuvos emigravo 32,5 tūkst. žmonių. 2005 m. emigravo 48,1 tūkst. Per 2006 m. emigrantų skaičius sumažėjo – emigravo apie 27,8 tūkst. (Aleksandravičius, 2014, p. 260).

Lietuvai 2004 m. įstojus į Europos Sąjungą, Lietuvos Vyriausybė bandė ieškoti politinio atsako į augančią emigraciją. 2004 m. buvo sukurta, o 2008 m. modifikuota Nacionalinės demografinės (gyventojų) politikos strategija. Dokumente akcentuojamos neigiamos emigracijos pasekmės demografinėi raidai ir darbo rinkai, siūloma skatinti grįžtamąją migraciją. Emigracijos procesas aprašytas „Ekonominės migracijos reguliavimo strategijoje“ (2007) bei „Globalios Lietuvos“ (2012) (užsienio lietuvių įsitraukimo į valstybės gyvenimą) dokumentuose.

Migrantų skaičius dar labiau išaugo 2010 m., po finansų krizės (daugiau nei 80 tūkst. gyventojų deklaravo savo išvykimą) (Jasilionis, Stankūnienė, Maslauskaitė ir Stumbrys, 2015, p. 164–165). 2011 m. iš Lietuvos emigravo 54 tūkst. gyventojų. Šiuo atveju emigraciją paskatino Lietuvos gyventojams įvesta prievolė mokėti privalomojo sveikatos draudimo mokestį. 2012 m. išvykimą iš Lietuvos deklaravo 41 tūkst. gyventojų (Aleksandravičius, 2014, p. 260).

2013–2014 m. duomenys rodo, kad gyventojų emigracija sumažėjo, tačiau, palyginti su 2000 metais, emigruojančių žmonių skaičius išliko didžiulis. Taip pat publikuoti moksliniai duomenys, kurie akcentuoja ekonominius emigracijos motyvus ir veiksnių svarbą. Kai kurie tyrimai atskleidžia ir kitokių rodiklių, dėl ko emigruoja lietuviai: tai šeimų sujungimas, išsilavinimo siekis, geresnės savirealizacijos galimybės (Sipavičienė, 2006).

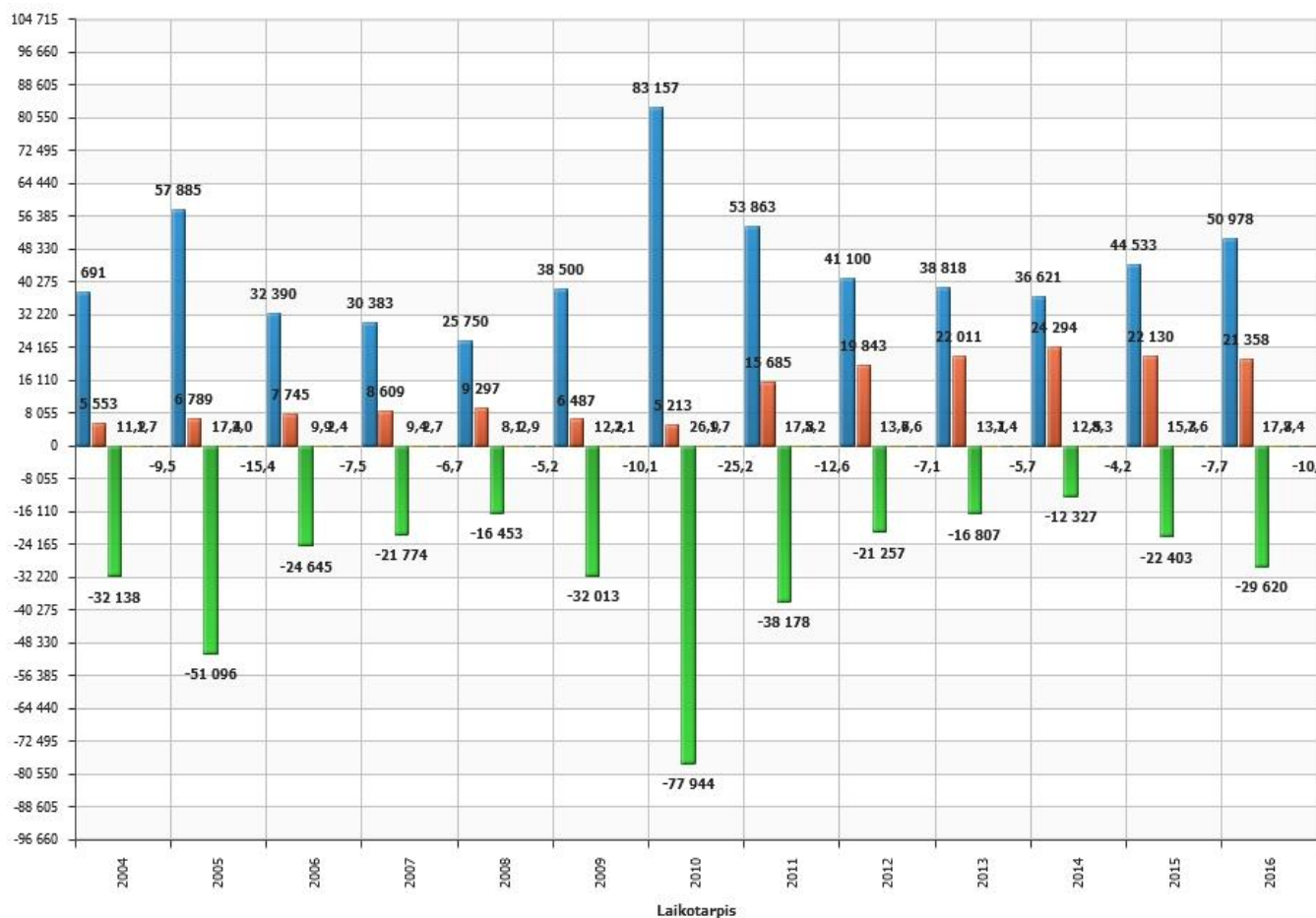
Remiantis Statistikos departamento duomenimis, 2015 m. iš Lietuvos emigravo 44,5 tūkst. žmonių, tai 7,9 tūkst. (21,6 proc.) daugiau negu prieš metus. Lietuvos statistikos departamentas paskelbė sąrašą šalių, į kurias daugiausiai emigruoja Lietuvos gyventojai (8 lentelė).

8 lentelė. Lietuvių emigracijos kryptys 2015 metais

Šalis	Migrantų skaičius
Jungtinė Karalystė	19 tūkst.
Vokietija	3,3 tūkst.
Airija	3,2 tūkst.
Norvegija	2,9 tūkst.
Rusija	2,8 tūkst.
Ukraina	1,8 tūkst.

Sudaryta darbo autorės pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis.

Išankstiniais Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2016 m. iš Lietuvos emigravo 50 978 gyventojai. Lietuvos statistikos departamentas yra pateikęs emigrantų ir imigrantų skaičiaus statistiką nuo 2004 iki 2016 metų. Diagramoje pateikti duomenys apie emigrantų (asmensų), imigrantų (asmensų) skaičių, neto tarptautinę migraciją, bendrąjį emigracijos rodiklį (1000 gyventojų), bendrąjį imigracijos rodiklį (1000 gyventojų) ir bendrąjį neto tarptautinį migracijos rodiklį (1000 gyventojų). Analizuojant duomenis matyti, kad nuo 2004 metų emigrantų iš Lietuvos skaičius augo. Daugiausiai žmonių iš Lietuvos išvyko 2010 m. (83 157), mažiausiai – 2008 m. (25 750).

6 pav. Migrantų skaičius Lietuvoje 2004–2016 metais.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Emigrantai | asmenys Imigrantai | asmenys Neto tarptautinė migracija | asmenys

Atsižvelgdami į didelę emigracijos mastą, politikai, verslininkai, mokslininkai bei kiti specialistai domisi Lietuvos gyventojų skaičiaus prognozėmis. Tai daryti svarbu, nes nuo gyventojų mažėjimo arba daugėjimo priklauso socialinė ir ekonominė valstybės raida. Ruošiama prognozė būna trijų tipų: optimistinė, vidutinė bei pesimistinė. Lietuvos Respublikos gyventojų skaičius 2030 m., pagal optimistinį variantą, turėtų būti 3 385,4 tūkst., pagal vidutinį – 3 117,2 tūkst., pagal pesimistinį – 2 854,7 tūkst. Prognozuojama, kad vyrų gyvenimo trukmė pailgės iki 73, o moterų – iki 83 metų.

Jaunimui išvykstant iš šalies, padaugės pensinio amžiaus žmonių. Prognozuojama, kad 2030 m. daugiau kaip ketvirtadalis visų gyventojų bus pensininkai, tad, norint jiems užtikrinti geras gyvenimo sąlygas, reikės padidinti darbo našumą (Vaitiekūnas, 2006, p. 316–320).

Taip pat kaip viena iš emigracijos problemų įvardijama nutautėjimo grėsmė, nes, lietuviams paliekant šalį, o kitataučiams atvykstant, šalis pamažu nutautėja. Kita vertus, emigracija turi ir teigiamų pasekmių – tai kultūriniai mainai, patirties įgijimas bei ekonominė nauda. Emigracija naudinga žmonėms, turintiems nepaklausias profesijas (Socialinių tyrimų institutas, 2004, p. 98–99).

Apibendrinant galima teigti, jog kiekvienais metais emigracija iš Lietuvos didėja. Šis reiškinys yra didelė problema visų pirma dėl to, kad mažėja gyventojų. Tai daro didelę įtaką ekonomikai – silpnėja darbo rinka, prastėja demografinė situacija (visuomenė sensta), mažėja gyventojų patriotiškumas.

2.3. Migracijos teisinis reglamentavimas

Migracijos procesui didelę reikšmę turi migracijos teisinis reglamentavimas, kontroliuojantis ir užtikrinantis proceso efektyvumą. Teisės aktai apibrėžia, kokie dokumentai reikalingi atvykėliui, norinčiam gyventi Lietuvoje, kokias užsieniečiai turi teises ir pareigas, kaip imigrantus reikėtų integruoti į visuomenę. Palyginti su Prancūzija, Lietuva turi nedaug teisės aktų dėl užsieniečių teisinės padėties Lietuvoje. Prancūzijoje galioja daug įvairių teisės aktų, vienas iš naujausių Prancūzijos imigraciją reglamentuojančių dokumentų yra *LOI n° 2016–274 du 7 mars 2016 relative au droit des étrangers en France (1) (Teisė n° 2016–274 2016 m. Kovo 7 d. dėl užsieniečių teisių Prancūzijoje (1))*. Šis dokumentas yra nuolat atnaujinamas ir modifikuojamas.

Svarbu žinoti, kad pirmiausia migrantų teisės traktuojamos kaip žmogaus teisės ir vadovaujamosi tokiais principais: universalumo, vientisumo, neatimamumo, lygybės ir nediskriminavimo (Platačiūtė, 2015, p. 87). Lietuvoje trys teisės aktai reglamentuoja užsieniečių buvimą ir integraciją Lietuvoje (9 lentelė).

V. Platačiūtė savo straipsnyje „Darbo jėgos imigracijos reguliavimo modeliai: Lietuvos atvejo aptarimas“ (2015, p. 80) rašo, kad Lietuvoje 2007–2008 m. buvo priimti dokumentai dėl darbo jėgos imigracijos. 2007 metais išėjo „Ekonominės migracijos reguliavimo strategija“ (EMRS; Lietuvos Respublikos Vyriausybė, 2007), o 2008 pasirodė „Imigracijos politikos gairės“ (IMG; Lietuvos Respublikos Vyriausybė, 2008). Straipsnio autorė teigia, jog šių dokumentų įgyvendinimas neatspindėjo strateginio ir ilgalaikio požiūrio į darbo jėgos imigracijos politikos formavimą. Tačiau 2014 m. priimtos „Migracijos politikos gairės“ (MPG; Lietuvos Respublikos Vyriausybė, 2014) yra rimtesnis indėlis į kryptingos ir ilgalaikės migracijos politikos Lietuvoje formavimą, tačiau, kaip teigia

autorė, „iškeltų strateginių tikslų įgyvendinimas priklauso nuo politinės valios ir pasirinktų priemonių“.

9 lentelė. Lietuvos migracijos politikos teisinis reglamentavimas

Eil. Nr.	Teisės akto pavadinimas	Priėmimo data, vieta	Teisės akto paskirtis
1.	Lietuvos Respublikos įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties	2004 m. balandžio 29 d. Nr. IX-2206, Vilnius	Nustatyti užsieniečių atvykimo ir išvykimo, buvimo ir gyvenimo, prieglobsčio ir laikinosios apsaugos Lietuvos Respublikoje suteikimo, integracijos ir sprendimų dėl užsieniečių teisinės padėties apskundimo tvarką ir reglamentuoti kitus užsieniečių teisinės padėties Lietuvos Respublikoje klausimus.
2.	Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl Lietuvos migracijos politikos gairių patvirtinimo	2014 m. sausio 22 d. Nr. 29, Vilnius	Nustatyti svarbiausius migracijos politikos tikslus ir principus, apibrėžti pagrindines migracijos politikos kryptis, kurios padėtų užtikrinti valstybės poreikius atitinkantį migracijos srautų valdymą.
3.	Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ministro įsakymas dėl užsieniečių integracijos politikos įgyvendinimo 2015–2017 metų veiksmų plano patvirtinimo	2014 m. gruodžio 31 d. Nr. A1-683, Vilnius	Integruoti užsieniečius į Lietuvos visuomenės gyvenimą; skatinti visuomenės toleranciją užsienio piliečių atžvilgiu; stiprinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą užsieniečių integracijos srityje, vykdyti integracijos procesų stebėseną.

Sudaryta darbo autorės

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2014 m. sausio 22 d. priėmė nutarimą dėl Lietuvos migracijos politikos gairių patvirtinimo. Šiuo dokumentu siekiama nustatyti Lietuvos migracijos politikos tikslus, principus ir kryptis bei užtikrinti tinkamą migracijos procesų valdymą. Dokumentą sudaro penki skyriai:

I skyrius: Bendrosios nuostatos.

II skyrius: Migracijos politikos formavimo ir įgyvendinimo sąlygos.

III skyrius: Migracijos politikos tikslai ir principai.

IV skyrius: Pagrindinės migracijos politikos kryptys.

V skyrius: Migracijos politikos įgyvendinimo stebėseną.

Lietuvos migracijos politikos gairių bendrosiose nuostatose rašoma, kad pagrindinis šio dokumento tikslas yra nustatyti svarbiausius migracijos politikos tikslus bei principus, apibrėžti pagrindines politikos kryptis, kurios galėtų padėti užtikrinti valstybės poreikius atitinkantį migracijos srautų valdymą ir prisidėti prie socialinės ir ekonominės valstybės plėtros skatinimo.

II skyriaus 7.1 punkte rašoma, kad Lietuvos Respublikos piliečių teisė laisvai kilnotis ir pasirinkti gyvenamąją vietą Lietuvoje, taip pat laisvai išvykti iš savo valstybės įtvirtinta Lietuvos Respublikos Konstitucijos 32 straipsnyje. Taip pat šiame skyriuje rašoma (7.2 punktas), kad, Lietuvai nuo 2004 m. gegužės 1 d. įstojus į Europos Sąjungą, o nuo 2007 m. gruodžio 21 d. prisijungus prie Šengeno erdvės, nuo 2011 m. gegužės 1 d. Lietuvos Respublikos piliečiams panaikinus apribojimus patekti į darbo rinką kitose ES šalyse, Lietuvos Respublikos piliečiams išvykti gyventi į kitas užsienio valstybes jokių teisinių ir administracinių kliūčių neliko.

Gairėse rašoma (7.5 punktas), kad emigracija sukelia neigiamų padarinių: mažėja gyventojų skaičius ir kinta jų struktūra, didėja ekonominė ir socialinė našta darbingo amžiaus gyventojams, atsigauant ekonomikai tam tikruose sektoriuose ima trūkti darbo jėgos, vyksta protų nutekėjimo procesas. Taip pat dokumente rašoma (7.7 punktas), kad neigiami emigracijos padariniai negali būti šalinami tiesioginiu teisiniu arba administraciniu reguliavimu. Neigiami padariniai turėtų būti šalinami imantis priemonių: tai naujų darbo vietų kūrimas ir įdarbinimo skatinimas, nedarbo mažinimas, įsidarbinimo galimybių didinimas, gyvenimo sąlygų, sveikatos priežiūros gerinimas ir kt., kurios palapsniui silpnintų emigraciją lemiančius ekonominius, socialinius ir kitus valstybės gyvenimo veiksnius.

Dokumente aprašomi ir teigiami emigracijos padariniai (7.6 punktas). Teigiama, kad dalis išvykusių Lietuvos Respublikos piliečių įgyja išsilavinimą žinomose užsienio mokymo įstaigose, įgyja naujos patirties darbo rinkoje, pakelia kvalifikaciją, piniginėmis perlaidomis iš užsienio remia Lietuvoje likusius gyventi giminaičius ir kitus asmenis. Tokiu būdu emigrantai prisideda prie vidaus vartojimo augimo, bendro gyvenimo lygio kėlimo šalyje.

Lietuvai svarbus vienas naujausių įsakymų dėl užsieniečių integracijos politikos įgyvendinimo 2015–2017 metų veiksmų plano patvirtinimo, kuris buvo išleistas 2014 m. gruodžio 31 dieną. Kaip rašoma pačiame dokumente (I skyrius. Bendrosios nuostatos), „Užsieniečių integracijos politika Lietuvoje ne tokia efektyvi kaip kitose ES (ir ne ES) valstybėse“ ir kad „Lietuvos imigracijos politikos sėkmingas įgyvendinimas priklauso nuo efektyvaus integracijos politikos įgyvendinimo. Išsamios ir ilgalaikės užsieniečių integracijos politikos nuostatos – užsieniečių integracijos politikos pagrindas“.

3. IMIGRANTŲ INTEGRACIJOS LIETUVOS IR PRANCŪZIJOS ORGANIZACIJOSE VEIKSNIAI

3.1. Tyrimo metodika

Trečiame šio darbo skyriuje pateikiama imigrantų iš Lietuvos ir imigrantų iš Prancūzijos integracijos veiksnių analizė. Pirmame šios dalies poskyryje pristatoma tyrimo metodika. Antrame yra lyginamas užsieniečių teisių Lietuvoje bei Prancūzijoje teisinis reglamentavimas. Trečiame poskyryje analizuojami imigrantų iš Lietuvos integracijos Prancūzijos organizacijose veiksniai. Ketvirtame poskyryje analizuojami imigrantų iš Prancūzijos integracijos Lietuvos organizacijose veiksniai. Penktame poskyryje pateikta lyginamoji imigrantų integracijos Lietuvoje ir Prancūzijoje veiksnių analizė.

Tyrimo objektas: imigrantų integracijos Lietuvos ir Prancūzijos organizacijose veiksniai.

Tyrimo problema: kokie veiksniai lengvina ir (arba) sunkina imigrantų integraciją Lietuvos ir Prancūzijos organizacijose.

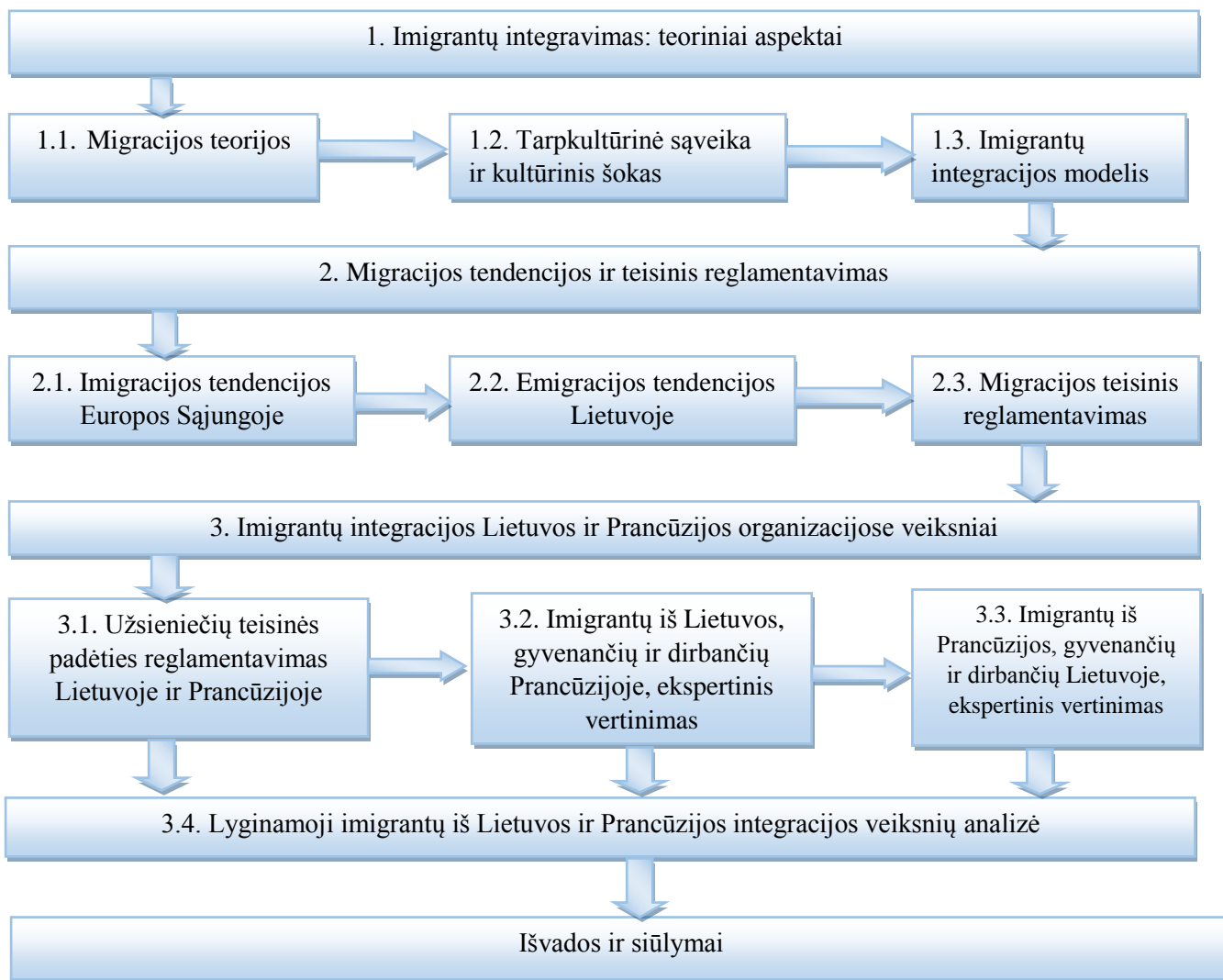
Tyrimo tikslas: ištirti, kokie veiksniai lengvina ir (arba) sunkina imigrantų integraciją Lietuvos ir Prancūzijos organizacijose.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išanalizuoti užsieniečių teisių Lietuvoje ir Prancūzijoje teisinį reglamentavimą.
2. Remiantis ekspertinės apklausos duomenimis nustatyti integracijos veiksnius, su kuriais susiduria imigrantai iš Lietuvos, norintys integruotis Prancūzijos organizacijose.
3. Atlikus ekspertinį vertinimą nustatyti integracijos veiksnius, su kuriais susiduria imigrantai iš Prancūzijos, norintys integruotis Lietuvos organizacijose.
4. Pateikti lyginamąją Lietuvos ir Prancūzijos imigracijos veiksnių analizę.
5. Remiantis atlikto tyrimo rezultatais pateikti siūlymus, kaip būtų galima pagerinti imigrantų integracijos Lietuvos ir Prancūzijos organizacijose procesą.

Tyrimo metodai:

1. Lietuvos ir Prancūzijos imigracijos teisinio reglamentavimo analizė.
2. Ekspertinis imigrantų iš Lietuvos, gyvenančių ir dirbančių Prancūzijoje, vertinimas.
3. Ekspertinis imigrantų iš Prancūzijos, gyvenančių ir dirbančių Lietuvoje, vertinimas.
4. Lyginamoji analizė.

7 pav. Tyrimo schema

Tyrimo metodų pagrindimas:

- 1) Siekiant išanalizuoti užsieniečių teisės ir adaptacijos procesus Lietuvoje bei Prancūzijoje, pasirinkta palyginti Lietuvos ir Prancūzijos teisinį reglamentavimą. Remiantis K. Kardeliu (2016, p. 285), dokumentų turinio analizė yra formalizuotas dokumentų tyrimo būdas, numatantis jų turinio vertinimą remiantis požymiais, kurie svarbūs tyrėjui ir kuriuos galima būtų apibendrinti išryškintų tekstų charakteristika.
- 2) Ekspertų apklausa – tai specifinės rūšies apklausa, kurios metu apklausiama specialiai parinkta žmonių grupė. Tokie asmenys vadinami ekspertais, o jiems pateikto uždavinio sprendimas – ekspertize. Ekspertų vertinimo metodo esmė ta, kad ekspertai logiškai analizuoja kokią nors problemą, kiekybiškai vertina ir formaliai apdoroja duomenis (Kardelis, 2016, 270). Atsakymai į ekspertinio klausimyno, kuris buvo išdalytas imigrantams iš Lietuvos, gyvenantiems ir dirbantiems Prancūzijoje, klausimus padėjo nustatyti, kokie veiksniai būtini, norint integruotis Prancūzijos organizacijose.

- 3) I. Gaižauskaitė ir N. Valavičienė apie kokybinį interviu rašo (2016, p. 225), kad idealiausia, kai interviu su kitakalbiu vyksta jo gimtąja kalba. Todėl ekspertinis klausimynas buvo išverstas į prancūzų kalbą ir platinamas imigrantams iš Prancūzijos, gyvenantiems ir dirbantiems Lietuvoje. Tyrimo rezultatai atskleidė, kokie veiksniai imigrantams trukdo integruotis Lietuvos organizacijose.
- 4) Atliekant lyginamąją analizę palyginti imigrantų iš Lietuvos ir Prancūzijos patirto kultūrinio šoko stadijų stiprumo lygiai bei tai, kokie veiksniai lengvina ir (arba) sunkina integraciją Lietuvos ir Prancūzijos organizacijose.

Ekspertų atranka. Kaip ekspertai pasirinkti 10 emigrantų iš Lietuvos, gyvenančių ir dirbančių Prancūzijoje, bei 10 emigrantų iš Prancūzijos, dirbančių ir gyvenančių Lietuvoje. Anketą galima buvo pildyti anonimiškai, ekspertai pažymėti raide „E“: „EL“ – ekspertas lietuvis, „EP“ – ekspertas prancūzas (10, 11 lentelės).

10 lentelė. Ekspertų charakteristika: imigrantai iš Lietuvos Prancūzijoje

Eksperto kodas	Einamos pareigos	Kiek metų gyvena Prancūzijoje	Kiek metų dirba Prancūzijoje	Išsilavinimas
EL1	Internetinės rinkodaros specialistė	3 metai	2,5 metų	Magistro laipsnis
EL2	Aviacijos saugos jaunesnioji analitikė	2 metai	1,5 metų	Magistro laipsnis
EL3	Suaugusiųjų mokymo projektų vadovė	16 metų	12 metų	Magistro laipsnis
EL4	Klientų aptarnavimo specialistė sveikatos draudimo kompanijoje	11 metų	10,5 metų	Magistro laipsnis
EL5	Turistų gidė	2 metai	2 metų	Aukštasis
EL6	Oro bendrovės įgulos bazės administratorė	2 metai	1 metų	Aukštasis
EL7	Slaugos specialistė	6 metai	0,5 metų	Nebaigtas aukštasis
EL8	Personalo vadybininkė	7 metai	7 metų	Aukštasis
EL9	Žurnalistė	4 metai	2 metų	Magistro laipsnis
EL10	Psichoterapeutė	1,5 metų	1 metus	Magistro laipsnis

Sudaryta autorės

Pagrindinis ekspertinių vertinimų instrumentas buvo klausimynai „Imigrantų integracijos veiksniai Prancūzijos organizacijose“ (klausimynas lietuvių kalba) bei „Les facteurs d'intégration des immigrants dans les organisations lituaniennes“ (klausimynas prancūzų kalba). Klausimai tiek lietuvių, tiek prancūzų imigrantams yra identiški, tik imigrantų iš Prancūzijos dalyvavimui apklausoje palengvinti klausimynas buvo išverstas į prancūzų kalbą.

11 lentelė. Ekspertų charakteristika: imigrantai iš Prancūzijos Lietuvoje

Eksperto kodas	Einamos pareigos	Kiek metų gyvena ir dirba Lietuvoje	Išsilavinimas
EP1	Prancūzų instituto Lietuvoje direktorius	0,5 metų	Aukštesnis nei magistro laipsnis
EP2	Prancūzų instituto Lietuvoje kalbos atašė	1,5 metų	Magistro laipsnis
EP3	Sekretorė / administravimo koordinatorė	0,5 metų	Aukštasis
EP4	Prancūzijos ambasados Lietuvoje atašė	2 metai	Aukštasis
EP5	Apsaugininkas Prancūzijos ambasadoje	1 metai	Profesinis
EP6	Vilniaus tarptautinio prancūzų licėjaus direktorius	3,5 metų	Aukštasis
EP7	Vilniaus tarptautinio prancūzų licėjaus direktoriaus pavaduotojas	3,5 metų	Magistro laipsnis
EP8	Gamtos mokslų mokytojas	1,5 metų	Aukštasis
EP9	Komunikacijos specialistas	14 metų	Aukštesnis nei magistro laipsnis
EP10	Prancūzų kalbos kursų koordinatorius	1,5 metų	Magistro laipsnis

Sudaryta autorės

Ekspertams pateiktus klausimus galima suskirstyti į tris grupes. Pirmoji ir antroji klausimų grupės – esminiai klausimai, kuriais buvo siekiama gauti atsakymus į užsibrėžtus tyrimo klausimus.

12 lentelė. Ekspertinių vertinimų klausimyno atviri klausimai ir laukiami rezultatai

Teorinis pagrindimas	Klausimai*	Laukiami rezultatai
Darbo migracija (žr. 13 p.)	1. Dėl kokių priežasčių Jums darbas Prancūzijoje (Lietuvoje) yra patrauklesnis negu Lietuvoje (Prancūzijoje)?	1. Diagrama
Integracija (žr. 24-25 p.)	2. Kokie veiksniai apsunkina (-o) Jūsų integraciją organizacijoje, kurioje dirbate (-ote)?	2. Diagrama
	3. Kokie veiksniai palengvina (-o) Jūsų integraciją organizacijoje, kurioje dirbate (-ote)?	3. Diagrama
	4. Kokie, Jūsų manymu, yra integracijos privalumai?	4. Diagrama
	5. Kokie, Jūsų manymu, yra integracijos trūkumai?	4. Diagrama
	9. Kokie darbdavių ir kolegų poelgiai ir veiksmai trukdo (-ė) integruotis darbo vietoje?	5. Diagrama, išvados
	10. Kokie darbdavių ir kolegų poelgiai ir veiksmai padeda (-ėjo) integruotis darbo vietoje?	9. Išvados
		10. Diagrama

Sudaryta darbo autorės

*Klausimų numeracija pagal 2 priedą (žr. 81 psl).

13 lentelė. Ekspertinių vertinimų klausimyno uždari klausimai ir laukiami rezultatai

Teorinis pagrindimas	Klausimai*	Laukiami rezultatai																																			
Integracija (žr.24-25 p)	<p>6. Ar Jūs patenkintas (-a) savo integracija Prancūzijoje (Lietuvoje) (pažymėkite vieną vertinimą)?</p> <table border="1" data-bbox="421 434 1222 629"> <tr> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>☐ Visiškai nepatenkintas (-a)</td> <td>☐ Mažai patenkintas (-a)</td> <td>☐ Vidutiniškai patenkintas (-a)</td> <td>☐ Patenkintas (-a)</td> <td>☐ Visiškai patenkintas (-a)</td> </tr> </table> <p>7. Kaip integravęsis (-usis) jaučiatės Prancūzijoje (Lietuvoje)?</p> <table border="1" data-bbox="421 741 1222 999"> <tr> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>☐ Visiškai nesintegravęs (-usi)</td> <td>☐ Mažai integravęsis (-usis)</td> <td>☐ Vidutiniškai integravęsis (-usis)</td> <td>☐ Integravęsis (-usi)</td> <td>☐ Visiškai patenkintas</td> </tr> </table>	1	2	3	4	5	☐ Visiškai nepatenkintas (-a)	☐ Mažai patenkintas (-a)	☐ Vidutiniškai patenkintas (-a)	☐ Patenkintas (-a)	☐ Visiškai patenkintas (-a)	1	2	3	4	5	☐ Visiškai nesintegravęs (-usi)	☐ Mažai integravęsis (-usis)	☐ Vidutiniškai integravęsis (-usis)	☐ Integravęsis (-usi)	☐ Visiškai patenkintas	<p>6. Diagrama</p> <p>7. Diagrama</p>															
1	2	3	4	5																																	
☐ Visiškai nepatenkintas (-a)	☐ Mažai patenkintas (-a)	☐ Vidutiniškai patenkintas (-a)	☐ Patenkintas (-a)	☐ Visiškai patenkintas (-a)																																	
1	2	3	4	5																																	
☐ Visiškai nesintegravęs (-usi)	☐ Mažai integravęsis (-usis)	☐ Vidutiniškai integravęsis (-usis)	☐ Integravęsis (-usi)	☐ Visiškai patenkintas																																	
Kultūrinis šokas (žr. 19 p.)	<p>8. Pažymėkite kultūrinio šoko būsenų, kurias teko patirti, stiprumo lygį:</p> <table border="1" data-bbox="421 1167 1222 1536"> <tr> <td rowspan="2">Lygis Būsena</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>Nepatyrčiau</td> <td>Silpnas</td> <td>Vidutiniškas</td> <td>Stiprus</td> <td>Labai stiprus</td> </tr> <tr> <td>Euforija</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Vidinis šokas</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Adaptacija</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Pritapimas</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> </table>	Lygis Būsena	1	2	3	4	5	Nepatyrčiau	Silpnas	Vidutiniškas	Stiprus	Labai stiprus	Euforija	☐	☐	☐	☐	☐	Vidinis šokas	☐	☐	☐	☐	☐	Adaptacija	☐	☐	☐	☐	☐	Pritapimas	☐	☐	☐	☐	☐	<p>8. Linijinė diagrama</p>
Lygis Būsena	1		2	3	4	5																															
	Nepatyrčiau	Silpnas	Vidutiniškas	Stiprus	Labai stiprus																																
Euforija	☐	☐	☐	☐	☐																																
Vidinis šokas	☐	☐	☐	☐	☐																																
Adaptacija	☐	☐	☐	☐	☐																																
Pritapimas	☐	☐	☐	☐	☐																																
Teisiniai aktai (žr. 34 p.)	<p>11. Jūsų prancūzų (lietuvių) kalbos lygis atvykus į Prancūziją (Lietuvą):</p> <table border="1" data-bbox="421 1648 1222 1794"> <tr> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>☐ Visiškai nemokėjau</td> <td>☐ Silpnas</td> <td>☐ Vidutiniškas</td> <td>☐ Geras</td> <td>☐ Labai geras</td> </tr> </table> <p>12. Jūsų prancūzų (lietuvių) kalbos lygis klausimyno pildymo metu:</p> <table border="1" data-bbox="421 1939 1222 2076"> <tr> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>☐ Visiškai nemoku</td> <td>☐ Silpnas</td> <td>☐ Vidutiniškas</td> <td>☐ Geras</td> <td>☐ Labai geras</td> </tr> </table>	1	2	3	4	5	☐ Visiškai nemokėjau	☐ Silpnas	☐ Vidutiniškas	☐ Geras	☐ Labai geras	1	2	3	4	5	☐ Visiškai nemoku	☐ Silpnas	☐ Vidutiniškas	☐ Geras	☐ Labai geras	<p>11. Diagrama</p> <p>12. Diagrama</p>															
1	2	3	4	5																																	
☐ Visiškai nemokėjau	☐ Silpnas	☐ Vidutiniškas	☐ Geras	☐ Labai geras																																	
1	2	3	4	5																																	
☐ Visiškai nemoku	☐ Silpnas	☐ Vidutiniškas	☐ Geras	☐ Labai geras																																	

13 lentelės tęsinys

Migracijos priežastys (žr. 15 p.)	13. Migracijos priežastys. Pažymėkite po vieną vertinimą kiekvienoje eilutėje (1 – visiškai netinka, 2 – mažai tinka, 3 – vidutiniškai tinka, 4 – tinka, 5 – visiškai tinka).					13. Migracijos priežasčių diagrama	
	Teorija	1	2	3	4		5
	Ravenšteino teorija: emigravau siekdamas (-a) geresnių materialinių sąlygų.	☐	☐	☐	☐		☐
	Ekologinė teorija: buvo (yra) mažai veiklos mano gimtajame krašte.	☐	☐	☐	☐		☐
	Stūmos ir traukos teorija: užimtumo galimybės Prancūzijoje (Lietuvoje) didesnės. Palankesnės gyvenimo sąlygos, klimatas, kultūrinis gyvenimas.	☐	☐	☐	☐		☐
	Neoklasikinė migracijos teorija: Prancūzijoje (Lietuvoje) savirealizacijos galimybės didesnės.	☐	☐	☐	☐		☐
	Naujoji ekonominė migracijos teorija: didesnės pajamos Prancūzijoje (Lietuvoje) ir galimybė siųsti pinigų namiškiams, gyvenantiems Lietuvoje (Prancūzijoje).	☐	☐	☐	☐		☐
	Sprendimo migruoti priėmimo teorija: emigravau, kad galėčiau pasiekti savo tikslą (-us).	☐	☐	☐	☐		☐
Socialinio tinklo teorija: emigravau, nes pastūmėjo šeima.	☐	☐	☐	☐	☐		

Sudaryta darbo autorės

*Klausimų numeracija pagal 2 priedą (žr. 81 psl).

14 lentelė. Ekspertinio vertinimo klausimyno demografiniai klausimai

Demografiniai klausimai*	Tikslas
Jūsų vardas, pavardė	Surinkti informaciją apie ekspertų lytį, amžių, išsilavinimą, pareigas, sužinoti, kiek metų dirba ir gyvena Prancūzijoje (Lietuvoje).
Jūsų lytis	
Jūsų amžius	
Jūsų išsilavinimas	
Kokias pareigas šiuo metu einate Prancūzijoje (Lietuvoje)?	Bendrieji duomenys
Kiek metų gyvenate Prancūzijoje (Lietuvoje)?	
Kiek metų dirbate Prancūzijoje (Lietuvoje)?	

Sudaryta darbo autorės

*Klausimų numeracija pagal 2 priedą (žr. 85 psl).

Tyrimo organizavimas. Tyrimas vyko sklandžiai. Internete, tinklalapyje „Lietuvių bendruomenė Prancūzijoje“ (pranc. *Communauté Lituanienne en France*), buvo paskelbtas prašymas atsiliepti Lietuvos piliečius, gyvenančius ir dirbančius Prancūzijoje bei galinčius atsakyti į ekspertinį klausimyną. Ekspertais iš Prancūzijos, gyvenančiais ir dirbančiais Lietuvoje, tapo Prancūzų instituto

Lietuvoje, Prancūzijos ambasadoje Lietuvoje bei Vilniaus tarptautinio prancūzų licėjaus darbuotojai. Ekspertinis klausimynas imigrantams iš Lietuvos buvo platinamas 2016 metų gruodžio mėnesį, imigrantams iš Prancūzijos – 2017 m. sausio mėnesį.

3.2. Užsieniečių teisinės padėties reglamentavimas Lietuvoje ir Prancūzijoje

Šiame poskyryje išnagrinėti du įstatymai: Lietuvos Respublikos įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties (2004 m. balandžio 29 d. Nr. IX-2206, Vilnius) ir Prancūzijos įstatymas dėl užsieniečių teisės Prancūzijoje (pranc. *LOI n° 2016-274 du 7 mars 2016 relative au droit des étrangers en France* (1)). Tyrimo tikslas – palyginti Lietuvos ir Prancūzijos teisinius dokumentus, išanalizuoti šių šalių teisinius skirtumus.

15 lentelė. Lietuvos ir Prancūzijos teisės lyginamasis modelis

Lietuvos Respublika*	Prancūzijos Respublika**	Skirtumai
I skyrius. Bendrosios nuostatos	Atskiro skyriaus nėra	
II skyrius. Užsieniečių atvykimas į Lietuvos Respubliką.	Įstatymas nereglamentuoja	
III skyrius. Užsieniečių buvimas ir gyvenimas Lietuvos Respublikoje	I skyrius. Užsieniečių priėmimas ir jų viešnagė Prancūzijoje (<i>L'accueil et le séjour des étrangers</i>)	Prancūzų: padėti imigrantams, per pirmus jų buvimo Prancūzijoje metus, pasiekti prancūzų kalbos žinias A1 lygiu. Per sekančius 5 metus padėti pasiekti A2 lygį. Prancūzai turi atskirą leidimą gyventi talentingiems užsieniečiams. Jis išduodamas ketveriems metams (taip pat jų šeimos nariams). Šiuo atveju talentingi užsieniečiai skirstomi į devynias kategorijas: jaunos diplomatus, investuotojus, įmonių įkūrėjus, pareigūnus, mokslininkus, darbuotojus, turinčius misiją, užsieniečius, turinčius tarptautinių apdovanojimų mokslo, literatūros, edukacinėje ar sporto srityje.
IV skyrius. Prieglobstis ir laikinoji apsauga Lietuvos Respublikoje	Atskiro skyriaus nėra	
V skyrius. Europos Sąjungos valstybių narių piliečių teisinė padėtis Lietuvos Respublikoje	Atskiro skyriaus nėra	
VI skyrius. Užsieniečių integracija	Atskiro skyriaus nėra	1.Prancūzijos Respublika: svarbiausias dalykas, kurį Prancūzijos Respublika stengiasi padėti imigrantui: 1.1.Suteikti leidimą gyventi (jis gali būti suteikiamas studentams, kurie įrodo savo rimtumą mokytis Prancūzijos aukštojoje

		<p>mokykloje ir kurie pritaria Prancūzijos Respublikos vertybėms. Talentams (ir jų šeimos nariams), įmonių kūrėjams.</p> <p>1.2. Suteikti imigrantui civilinį išsilavinimą.</p> <p>1.3. Lydėti ir rūpintis imigrantu, teisinėse Prancūzijos įstaigose.</p> <p>1.4. Suteikti užsieniečiui prancūzų kalbos žinias.</p> <p>2.Lietuvos Respublika: užsieniečių integracija rūpinasi Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Lietuvos Respublika padeda imigrantui šiose srityse:</p> <p>2.1. Valstybinės kalbos mokymosi procese.</p> <p>2.2. Švietime.</p> <p>2.3. Užimtume.</p> <p>2.4. Gyvenamosios patalpos aprūpinime.</p> <p>2.5. Socialinės apsaugos aprūpinime.</p> <p>2.6. Sveikatos apsaugoje.</p> <p>2.7. Visuomenės informavime apie užsieniečių integraciją.</p>
VII skyrius. Užsieniečių judėjimo laisvė Lietuvos Respublikoje	Atskiro skyriaus nėra	
VIII skyrius. Asmens tapatybės nustatymas	Atskiro skyriaus nėra	
IX skyrius. Užsieniečių išvykimas iš Lietuvos Respublikos	Atskiro skyriaus nėra	
X skyrius. Sprendimų dėl užsieniečių teisinės padėties apskundimas teismui	Atskiro skyriaus nėra	
IX skyrius. Baigiamosios nuostatos	IV baigiamosios nuostatos (<i>dispositions finales</i>).	
	II skyrius. Nuostatos pritaikytos nelegaliems migrantams (<i>dispositions relatives aux étrangers en situation irrégulière</i>).	Šiame skyriuje kalbama apie deportacijos priemones, taikomas nelegaliems imigrantams; reikalingas sąlygas nelegalių migrantų deportacijos sprendimams vykdyti; įvairios nuostatos bei koordinavimo nuostatos.
	III skyrius. Nuostatos, taikomos užjūrio teritorijoje (<i>dispositions relatives à l'outre-mer</i>).	Šiame skyriuje raglamentuojamos priemonės, kurios padeda integruoti užsieniečių Prancūzijos teritorijoje.

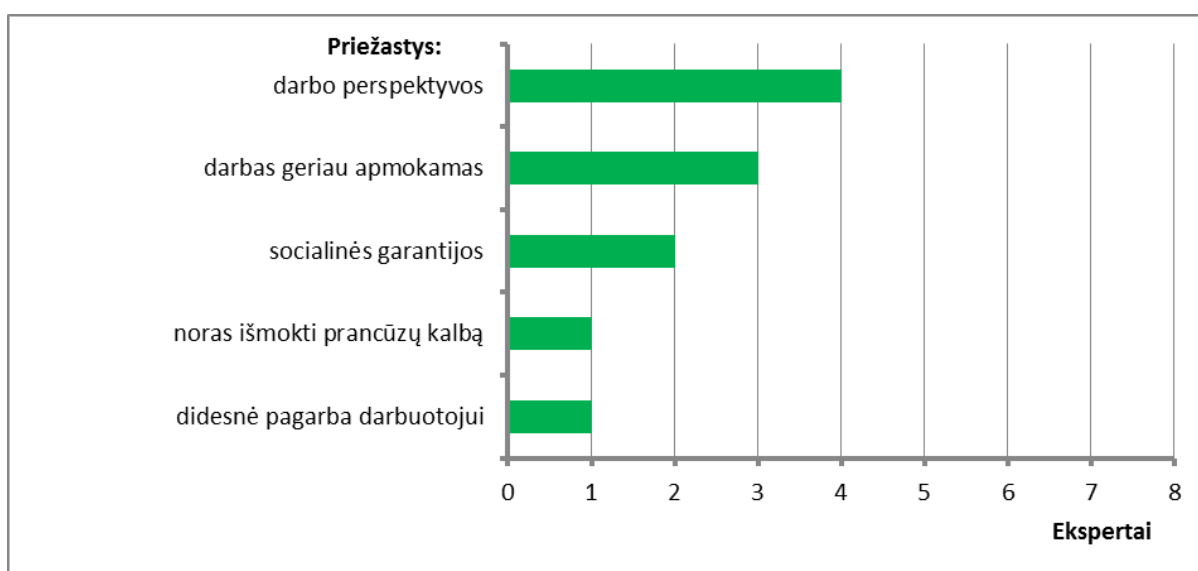
* Lietuvos Respublikos įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties (2004 m. balandžio 29 d. Nr. IX-2206, Vilnius)

** LOI n° 2016-274 du 7 mars 2016 relative au droit des étrangers en France (1)

3.3. Imigrantų integracijos Prancūzijos organizacijose veiksniai imigrantų iš Lietuvos vertinimu

Šiame poskyryje diagramomis ir išvadose pateikiami atsakymai į dvyliką (iš trylikos) klausimų, susijusių su integracija Prancūzijos organizacijose. Tyrime dalyvavo dešimt ekspertų. Visos ekspertės buvo moterys. Visos gyvena ir dirba Prancūzijoje. Šešios ekspertės iš dešimties Prancūzijoje gyvena iki penkerių metų. Dvi – iki dešimties metų, viena – iki penkiolikos, viena – iki 20. Septynios ekspertės iš dešimties Prancūzijoje dirba iki penkerių metų, viena – iki 10 ir dvi – iki 12 metų. Ekspertų išsilavinimas – 1 nebaigusi įgyti aukštojo išsilavinimo, 3 turi aukštąjį išsilavinimą ir 6 – magistro laipsnį. Amžiaus vidurkis 32 metai.

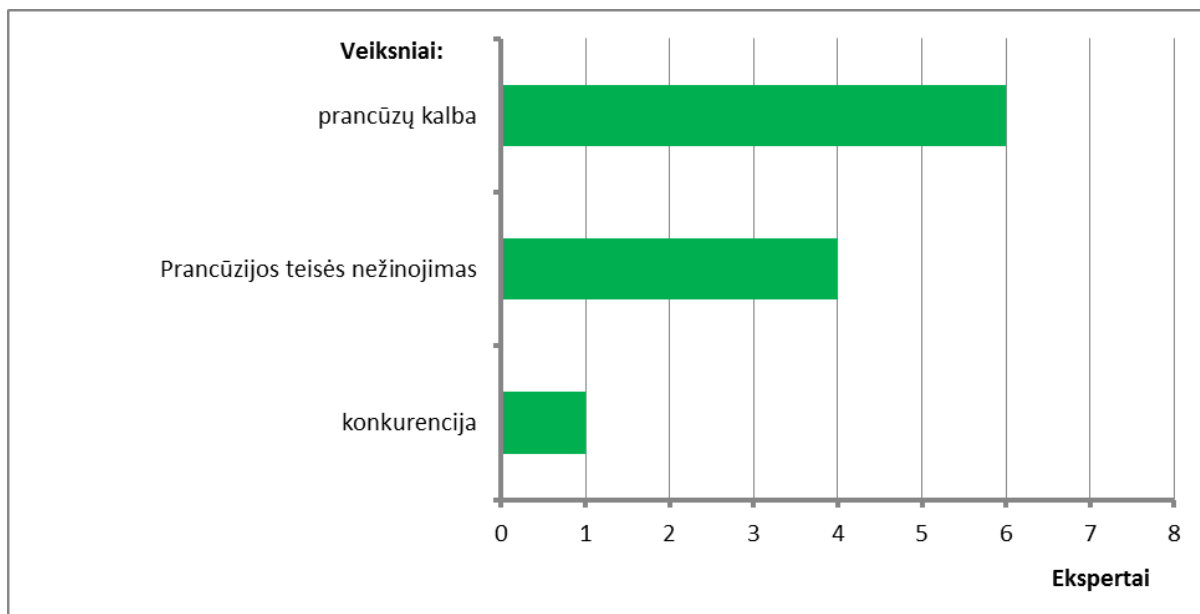
Klausimų pagalba ištirta *dėl kokių priežasčių darbas Prancūzijoje yra patrauklesnis negu Lietuvoje.*

8 pav. Darbo Prancūzijoje patrauklumo priežastys (N = 10)

Klausimas yra atviro tipo (žr. 4 priedą). Vertinant gautus duomenis matyti, kad imigrantams iš Lietuvos darbas Prancūzijoje yra patrauklesnis dėl darbo perspektyvų (4 ekspertai), geresnio atlygio (3 ekspertai) bei socialinių garantijų (2 ekspertai). Taigi galima teigti, jog Lietuvoje darbo perspektyvos yra mažesnės, o socialinės garantijos nėra tokios išplėtotos kaip Prancūzijoje.

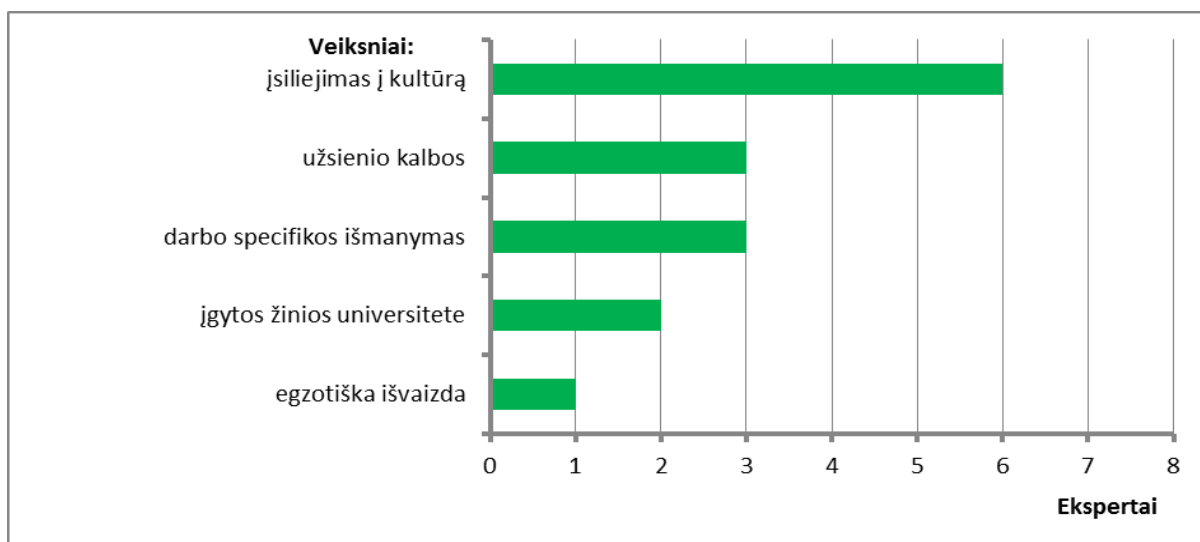
Kokie veiksniai apsunkina integraciją organizacijoje, kurioje dirba ekspertai (žr. p.45).

9 pav. Veiksniai, apsunkinantys integraciją Prancūzijos organizacijose (N = 10)

Klausimas yra atviro tipo (žr. 4 priedą). Remiantis gautais rezultatais, veiksniai, kurie labiausiai apsunkina integraciją organizacijoje, yra prancūzų kalba (6 ekspertai) ir Prancūzijos teisės nežinojimas (4 ekspertai). Išanalizavus gautus duomenis galima teigti, jog prancūzų kalbos mokėjimas yra svarbiausias veiksnys norint sėkmingai integruotis Prancūzijos organizacijose. Taip pat svarbu išmanyti Prancūzijos teisę – tai gerokai palengvina integracijos procesą.

Kokie veiksniai palengvina integraciją organizacijoje, kurioje dirba ekspertai.

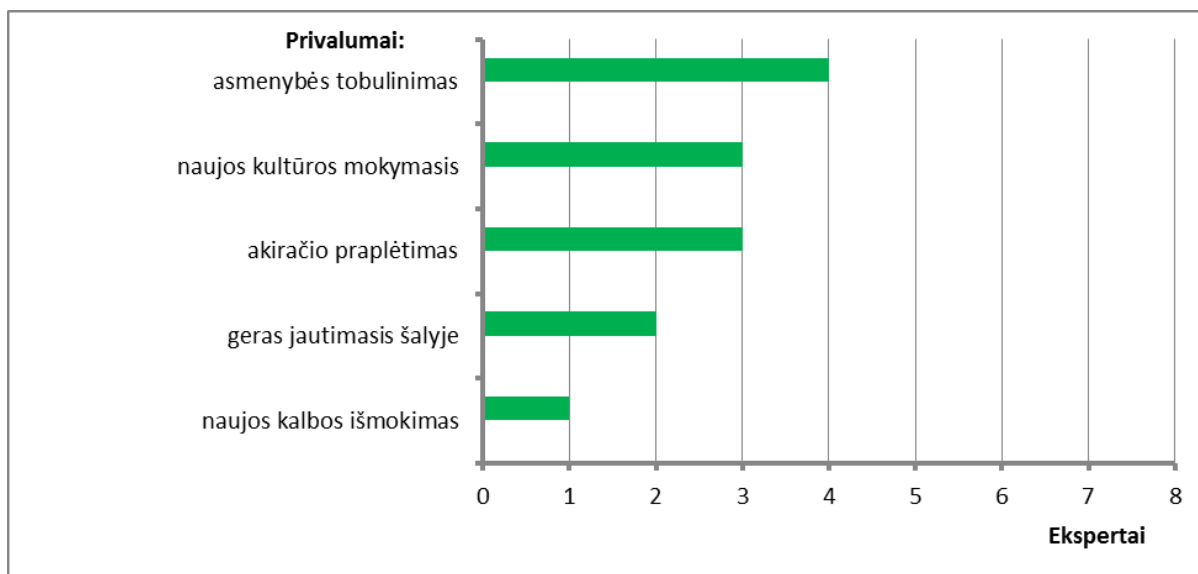

10 pav. Veiksniai, palengvinantys integraciją Prancūzijos organizacijose (N = 10)

Klausimas yra atviro tipo (žr. 4 priedą). Remiantis gautais atsakymais galima teigti, jog svarbiausi veiksniai, palengvinantys integraciją Prancūzijos organizacijose, yra įsiliejimas į kultūrą (6 ekspertai), užsienio kalbų mokėjimas (3 ekspertai) bei darbo specifikos išmanymas (3 ekspertai).

Darytina išvada, jog pačiam imigrantui svarbu integruotis į kitos šalies kultūrą, mokėti kitas užsienio kalbas (ne tik prancūzų kalbą) bei išmanyti savo darbo specifiką.

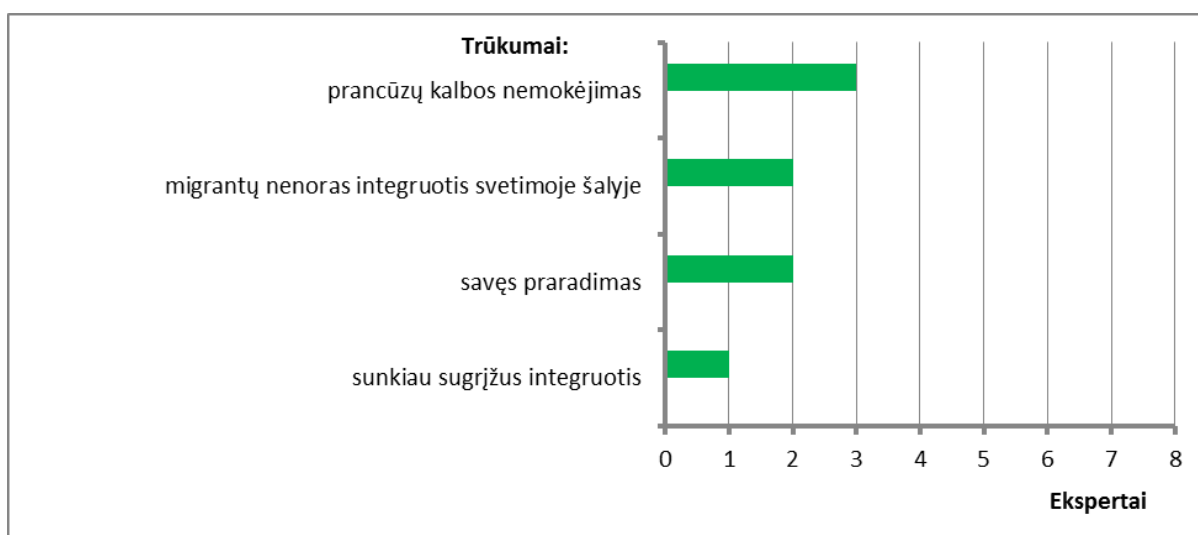
Kokie yra integracijos privalumai.

11 pav. Integracijos privalumai imigrantų iš Lietuvos vertinimu (N = 10)

Klausimas yra atviro tipo (žr. 4 priedą). Remiantis gautais rezultatais galima teigti, jog svarbiausi privalumai yra asmeninis tobulėjimas (4 ekspertai), naujos kultūros mokymasis (3 ekspertai) bei akiračio praplėtimas (3 ekspertai).

Kokie yra integracijos trūkumai.

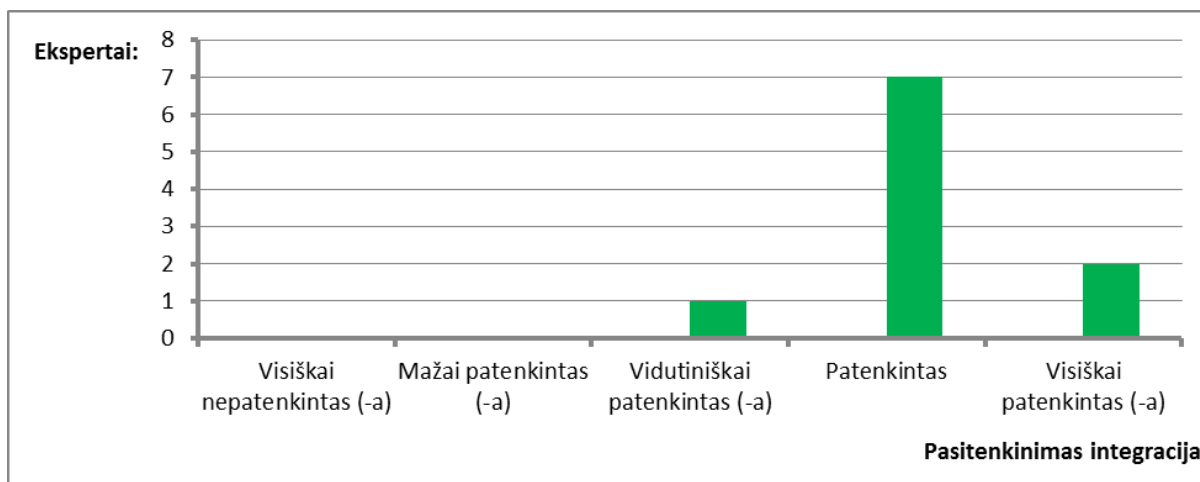

12 pav. Integracijos trūkumai imigrantų iš Lietuvos vertinimu (N = 10)

Klausimas yra atviro tipo (žr. 4 priedą). Remiantis gautais atsakymais, pagrindinis integracijos trūkumas yra prancūzų kalbos nemokėjimas (3 ekspertai) bei imigrantų nenoras integruotis

svetimoje šalyje (2 ekspertai). Gauti rezultatai dar kartą patvirtina, kad vienas iš svarbiausių integracijos Prancūzijoje veiksnių – prancūzų kalbos mokėjimas.

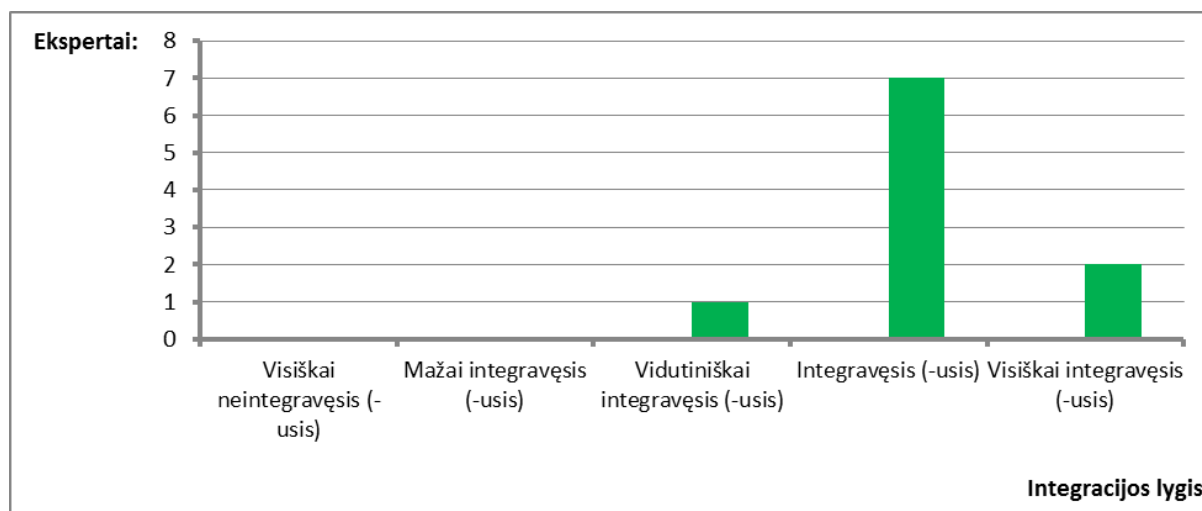
Imigrantų iš Lietuvos pasitenkinimas integracija Prancūzijoje.

13 pav. Imigrantų iš Lietuvos pasitenkinimas integracija Prancūzijoje (N = 10)

Klausimas yra uždaro tipo (žr. 4 priedą). Iš gautų rezultatų matyti, kad septyni iš dešimties ekspertų iš Lietuvos yra patenkinti savo integracija Prancūzijoje. Visiškai patenkinti yra du ekspertai, vidutiniškai – vienas ekspertas. Gauti rezultatai leidžia teigti, jog imigrantų integracija vyksta sklandžiai. Taigi galima daryti prielaidą, kad imigrantai iš Lietuvos stengiasi integruotis Prancūzijoje.

Kaip imigrantai iš Lietuvos jaučiasi integruojasi Prancūzijoje.

14 pav. Lietuvių imigrantų integracijos Prancūzijoje lygis (N = 10)

Klausimas yra uždaro tipo (žr. 4 priedą). Remiantis gautais atsakymais galima teigti, jog septyni imigrantai iš Lietuvos jaučiasi integruojasi Prancūzijoje, du jaučiasi visiškai integruojasi, vienas

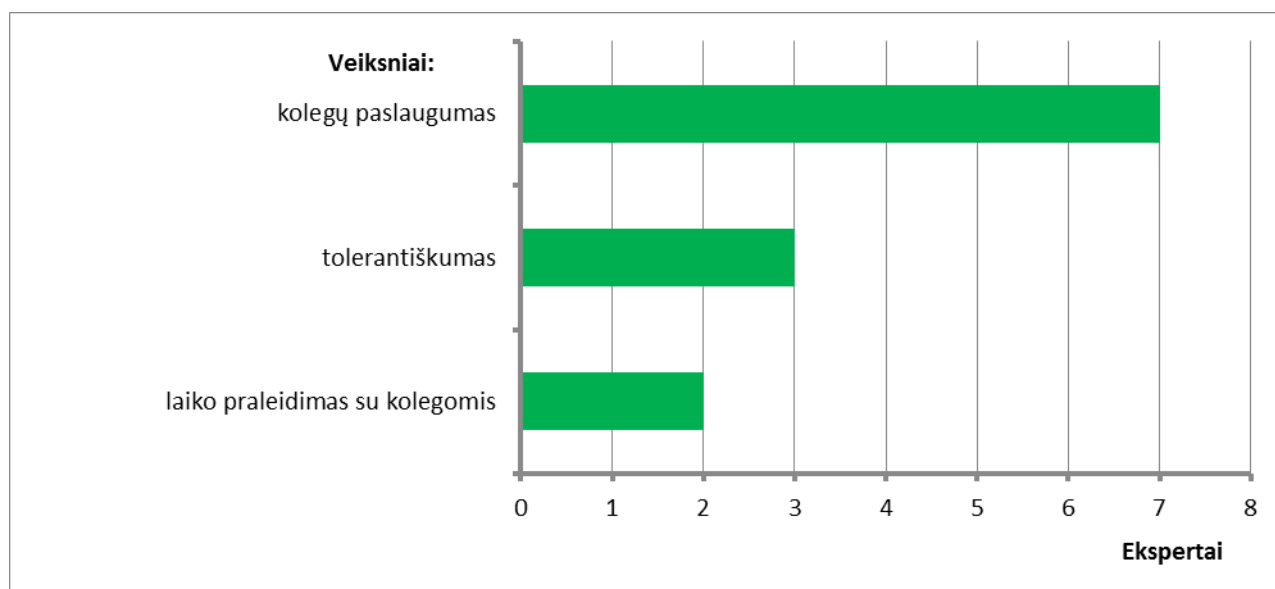
– vidutiniškai integravęsis. Išanalizavus duomenis darytina išvada, jog ekspertų iš Lietuvos integracijos lygis Prancūzijoje yra aukštas (t. y. jie jaučiasi integravęsi).

Kokie darbdavių ir kolegų poelgiai ir veiksniai trukdo integruotis darbo vietoje.

Klausimas yra atviro tipo (žr. 4 priedą). Buvo nustatyti šie poelgiai ir veiksmai:

- Sunku suprasti prancūzų kalbą, todėl ne visada gaunamos atsakingos pareigos; kolegų tingėjimas pataisyti kalbos klaidas.
- Nesugebėjimas paaiškinti Prancūzijos biurokratizmo.
- Nenoras pripažinti kitataučių.
- Pavydas dėl užsieniečio greito kilimo karjeros laiptais.
- Tingėjimas paaiškinti tik Prancūzijai būdingus reiškinius.

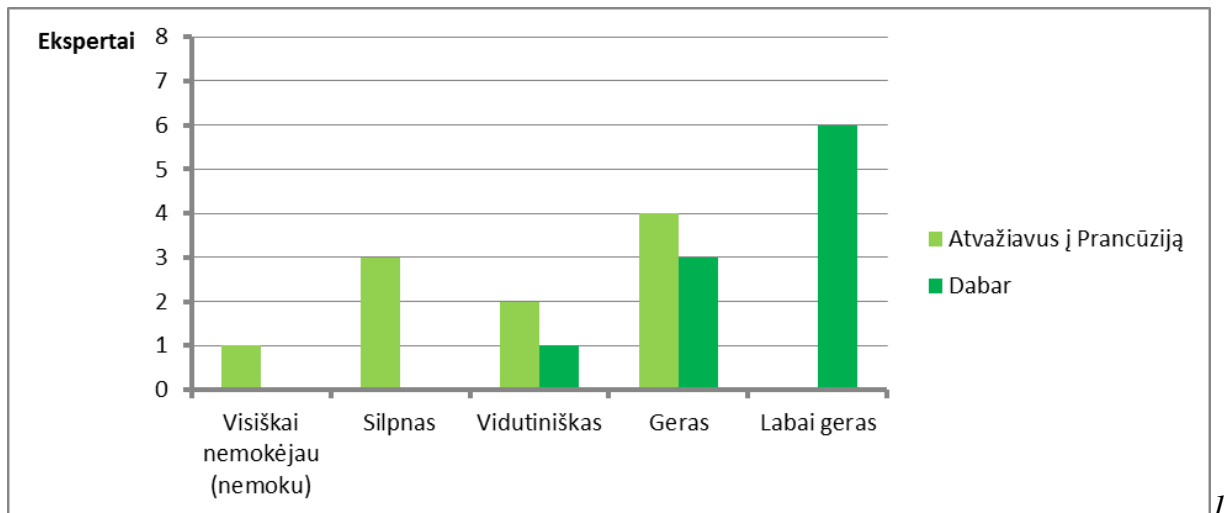
Kokie kolegų veiksniai palengvina integraciją organizacijoje, kurioje dirba ekspertai.

15 pav. Veiksniai, palengvinantys integraciją Prancūzijos organizacijose (N = 10)

Klausimas yra atviro tipo (žr. 4 priedą). Atsižvelgiant į gautus rezultatus galima teigti, jog svarbiausi veiksniai yra kolegų paslaugumas (7 ekspertai) bei tolerantiškumas (3 ekspertai). Taigi imigrantų integracijai svarbi vietinių pagalba bei dėmesys.

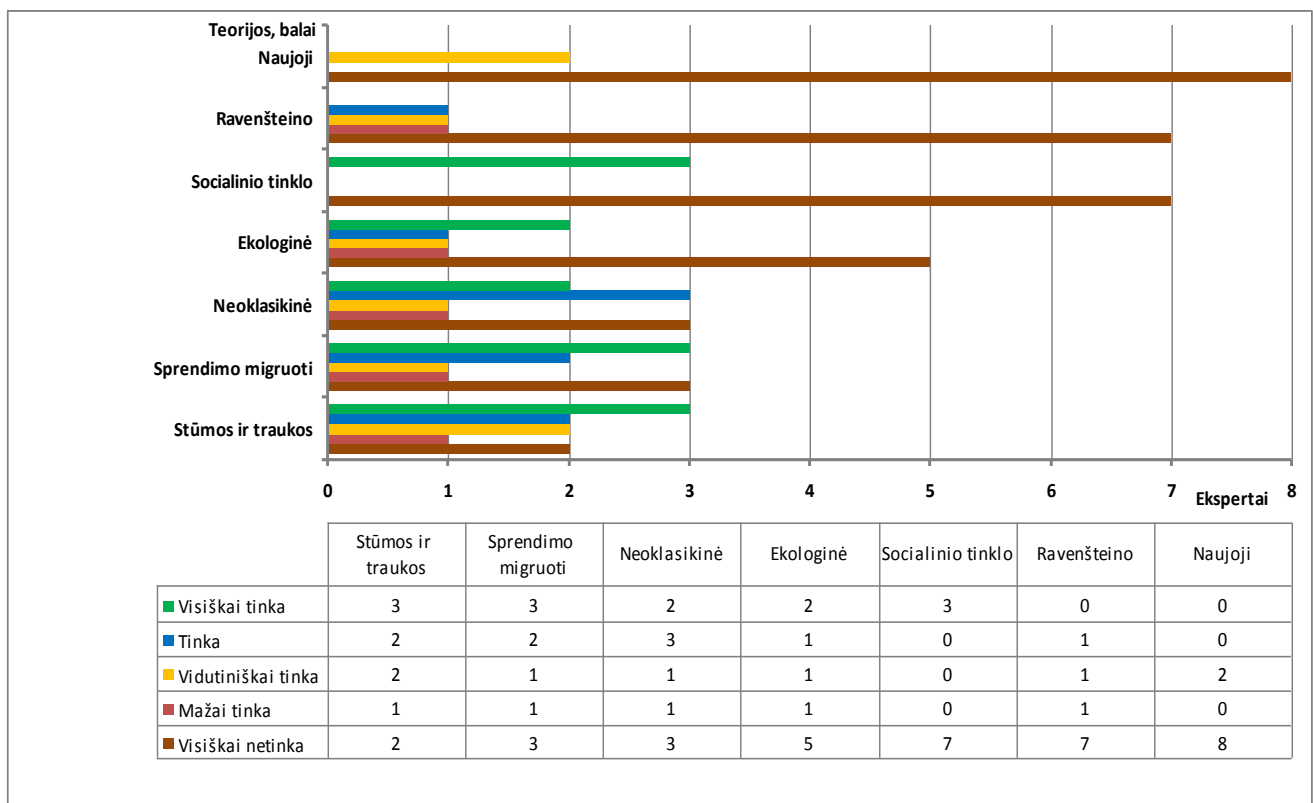
Koks buvo ekspertų iš Lietuvos prancūzų kalbos lygis atvykus į Prancūziją ir klausimyno pildymo metu (žr. p.49).

16 pav. Imigrantų iš Lietuvos prancūzų kalbos lygis atvykus į Prancūziją ir klausimyno pildymo metu (N = 10)

Klausimas yra uždaro tipo (žr. 4 priedą). Iš gautų rezultatų matyti, kad šeši iš dešimties ekspertų atvykę į Prancūziją prancūziškai kalbėjo vidutiniškai arba gerai. Silpnai prancūzų kalbą mokėjo trys ekspertai, visiškai nemokėjo tik vienas. Klausimyno pildymo metu visi ekspertai prancūzų kalbą mokėjo vidutiniškai arba labai gerai. Remiantis gautais duomenimis galima daryti išvadą, kad imigrantai iš Lietuvos integruodamiesi supranta prancūzų kalbos mokėjimo svarbą, todėl dauguma jų vyksta į Prancūziją ją bent šiek tiek mokėdami.

Paskutiniuoju klausimu tirta *imigrantų iš Lietuvos emigracijos į Prancūziją priežastys*.

17 pav. Imigrantų iš Lietuvos emigravimo į Prancūziją priežastys pagal migracijos teorijas (N = 10)

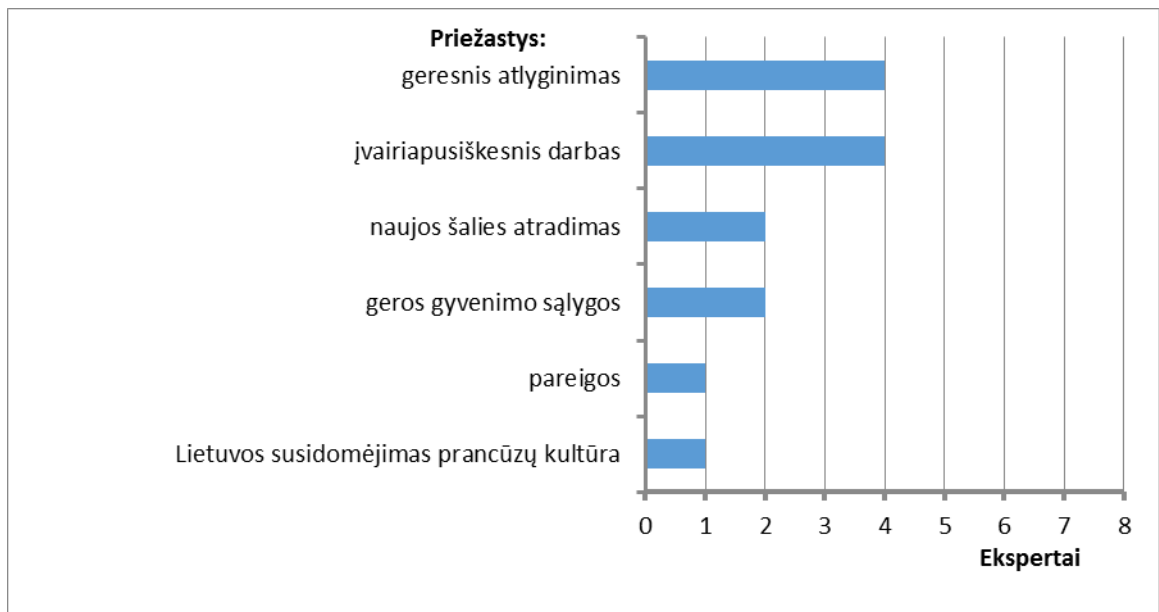
Klausimas yra uždaro tipo (žr. 4 priedą). Ekspertai pagal penkiabalę sistemą (nuo vieno iki penkių) įvertino teorijos tinkamumą jų patirčiai. Gavus rezultatus, kiekvienai teorijai yra išvestas vidurkis, teorijos suskirstytos pagal populiarumą – nuo populiariausios iki mažiau populiarios. Pagrindinė teorija, dėl ko Lietuvos piliečiai emigravo į Prancūziją, – *stūmos ir traukos* (vidurkis – 33), nes nurodyta, jog užimtumo galimybės Prancūzijoje didesnės, palankesnės gyvenimo sąlygos. Antroje vietoje yra sprendimo migruoti teorija (vidurkis – 31) – respondentai emigravo, kad galėtų pasiekti savo tikslus. Trečioje vietoje yra neoklasikinė teorija (vidurkis – 30) – Prancūzijoje savirealizacijos galimybės didesnės. Iš gautų rezultatų matyti, kad imigrantams iš Lietuvos labai svarbios didesnės užimtumo, savirealizacijos galimybės bei tikslų pasiekimas. Gauti rezultatai prieštarauja bendrai nuomonei, kad iš Lietuvos emigruojama tik dėl ekonominių priežasčių (dėl didesnių atlyginimų Vakarų šalyse). Remdamiesi gautais rezultatais galime daryti išvadą, kad Lietuvoje nėra didelių užimtumo galimybių ir trūksta darbo vietų, kuriose būtų galima save realizuoti.

Apibendrinus gautus duomenis galime teikti, jog imigrantai iš Lietuvos yra ganėtinai sėkmingai integravęsi Prancūzijos organizacijose. Tai lemia jų neblogos arba geros prancūzų kalbos žinios, darbinė patirtis, įsiliejimas į kultūrą bei kitų užsienio kalbų mokėjimas. Veiksniai trukdantys imigrantams iš Lietuvos integruotis Prancūzijos darbinėse organizacijose: kolegų tingėjimas pataisyti kalbos klaidas, nesugebėjimas paaiškinti Prancūzijai būdingo biurokratizmo, nenoras pripažinti kitataučių, pavydas dėl užsieniečio greito kilimo karjeros laiptais.

3.4. Imigrantų integracijos Lietuvos organizacijose veiksniai imigrantų iš Prancūzijos vertinimu

Šiame poskyryje išanalizuota, kaip imigrantai iš Prancūzijos yra integravęsi Lietuvos organizacijose. Tyrime dalyvavo dešimt ekspertų – viena moteris ir devyni vyrai. Visi jie dirba ir gyvena Lietuvoje. Devyni ekspertai iš dešimties Lietuvoje gyvena ir dirba iki 3,5 metų, vienas – keturiolika metų. Ekspertų išsilavinimas – 1 profesinis, 4 su aukštuoju išsilavinimu, 3 turi magistro laipsnį, 2 turi aukštesnį nei magistro laipsnį. Amžiaus vidurkis 39 metai.

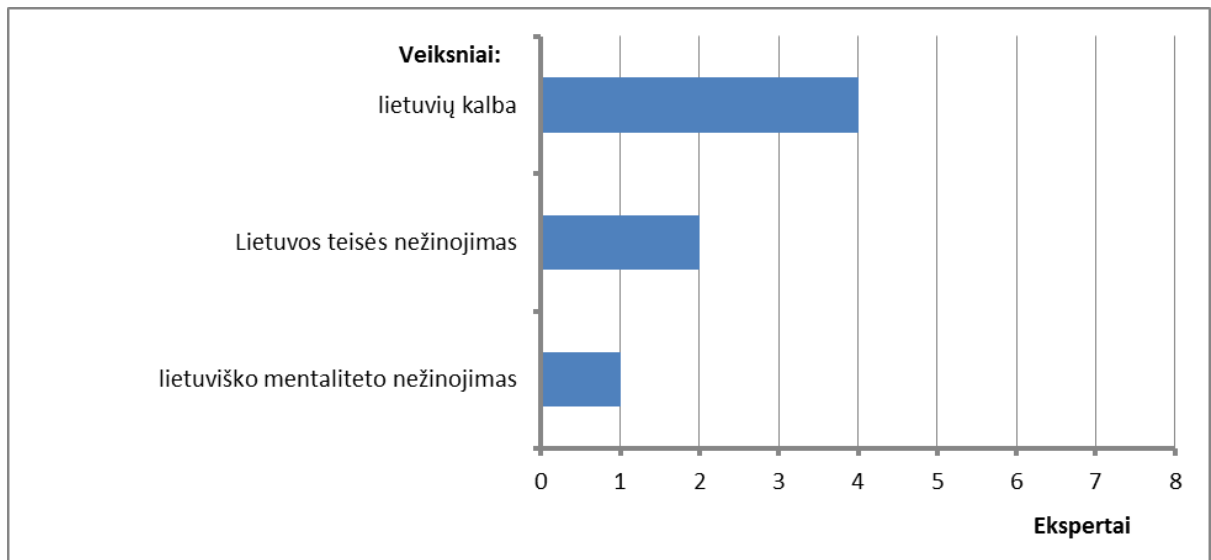
Klausimų pagalba tirta: *dėl kokių priežasčių darbas Lietuvoje yra patrauklesnis negu Prancūzijoje* (žr. p. 51).

18 pav. Darbo Lietuvoje patrauklumo priežastys (N = 10)

Klausimas yra atviro tipo (žr. 5 priedą). Pagal gautus duomenis svarbiausios priežastys yra geresnis atlyginimas ir įvairiapusiškesnis darbas (po 4 ekspertus). Antroje ir trečioje vietoje yra naujos šalies pažinimas ir geros gyvenimo sąlygos (po 2 ekspertus). Remiantis gautais rezultatais galima teigti, kad imigrantams yra svarbi finansinė ir ekonominė darbo pusės (darbas yra geriau apmokamas negu jų gimtojoje šalyje). Pareigos nėra prioritetas dalykas.

Kokie veiksniai apsunkina (-o) integraciją organizacijoje, kurioje dirba ekspertai.

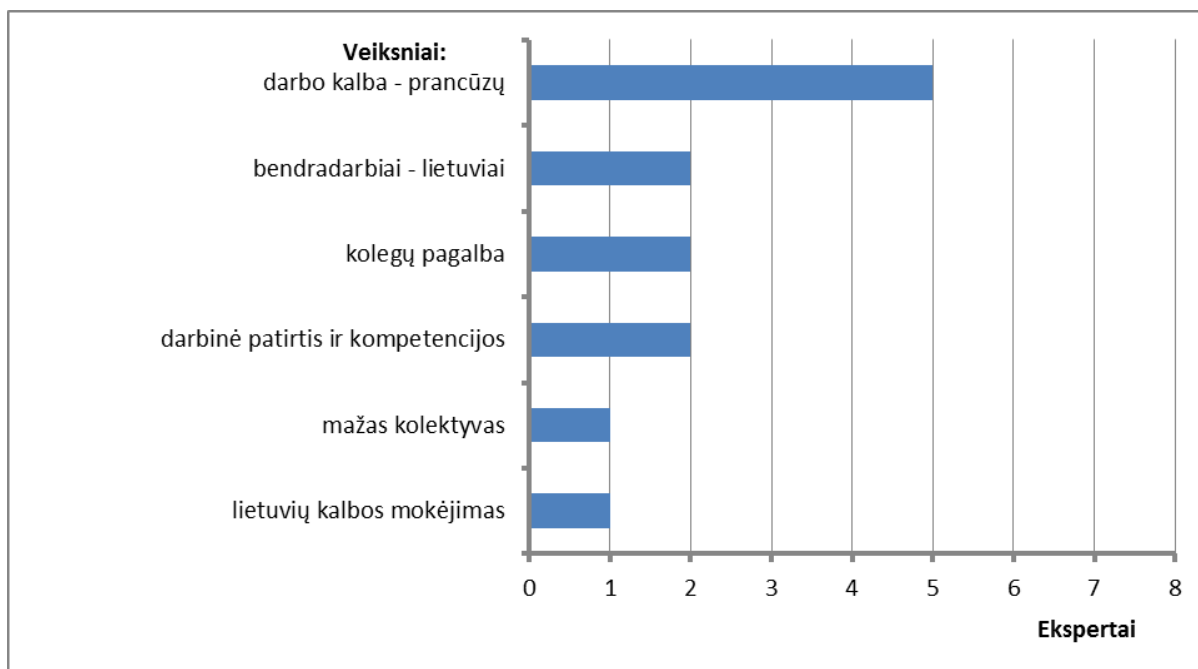

19 pav. Veiksniai, apsunkinantys integraciją Lietuvos organizacijose (N = 10)

Klausimas yra atviro tipo (žr. 5 priedą). Išanalizavę gautus rezultatus matome, kad pagrindiniai veiksniai, apsunkinantys integraciją organizacijoje, yra lietuvių kalbos nemokėjimas (4

ekspertai) ir Lietuvos teisės nežinojimas (2 ekspertai). Galime teigti, jog lietuvių kalbos nemokėjimas ar nepakankamas mokėjimas yra pagrindinis veiksnys, trukdantis integruotis darbo vietoje.

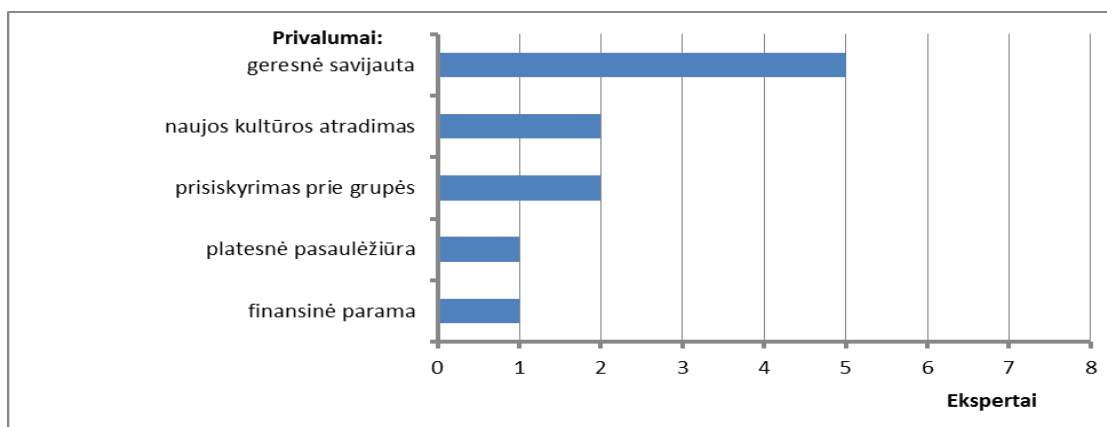
Kokie veiksniai palengvina (-o) integraciją organizacijoje, kurioje dirba ekspertai.

20 pav. Veiksniai, palengvinantys integraciją Lietuvos organizacijose (N = 10)

Klausimas yra atviro tipo (žr. 5 priedą). Išanalizavus gautus duomenis matyti, kad pagrindinis veiksnys, palengvinantis integraciją Lietuvos organizacijose, tas, jog darbo kalba yra prancūzų (5 ekspertai). Taip pat procesą lengvina bendradarbiai lietuviai (2 ekspertai), kolegų pagalba (2 ekspertai). Vertinant gautus duomenis tampa aišku, kad gimtosios (prancūzų) kalbos vartojimas darbo vietoje yra vienas svarbiausių veiksnių, padedančių imigrantams integruotis Lietuvos organizacijose.

Kokie yra integracijos privalumai.

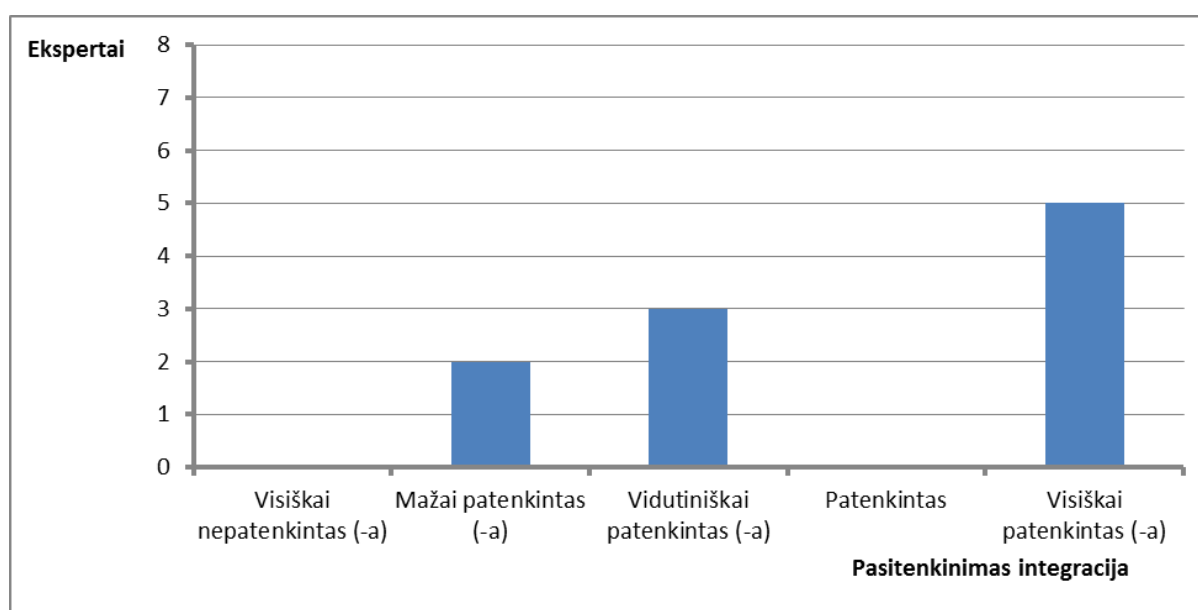
21 pav. Integracijos privalumai imigrantų iš Prancūzijos vertinimu (N = 10)

Klausimas yra atviro tipo. Iš gautų rezultatų matyti, kad svarbiausi integracijos privalumai yra geresnė savijauta (5 ekspertai) ir naujos kultūros pažinimas (2 ekspertai). Šie rezultatai patvirtina nuomonę, kad integravęsis asmuo jaučiasi geriau.

Kokie yra integracijos trūkumai. Klausimas yra atviro tipo. Nustatyti šie trūkumai:

- psichologinės kančios;
- socialinės problemos;
- nusikalstamumas;
- mažai lietuviškų administracinių puslapių anglų kalba;
- kalbos barjeras.

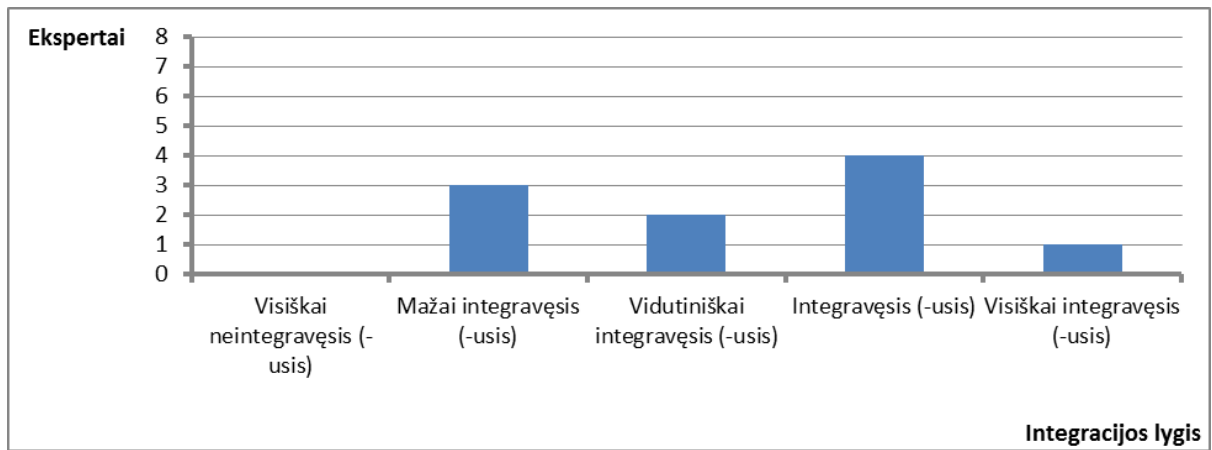
Koks yra imigrantų iš Prancūzijos pasitenkinimas integracija Lietuvoje.

22 pav. Imigrantų iš Prancūzijos pasitenkinimas integracija Lietuvoje (N = 10)

Klausimas yra uždaro tipo (žr. 5 priedą). Penki ekspertai atsakė esantys visiškai patenkinti savo integracija Lietuvoje. Vidutiniškai patenkinti yra trys ekspertai. Išanalizavus gautus rezultatus galima daryti prielaidą, kad dauguma ekspertų iš Prancūzijos, gyvenančių ir dirbančių Lietuvoje, yra patenkinti savo integracija. Nėra nė vieno, kuris jaustųsi visiškai nepatenkintas savo integracija. Surinkti duomenys leidžia daryti išvadą, kad Lietuvoje, kur užsieniečių integracijos programa yra mažai išvystyta, svetimšaliai sugeba efektyviai integruotis.

Kaip individas jaučiasi integravęsis Lietuvoje (žr. p.54).

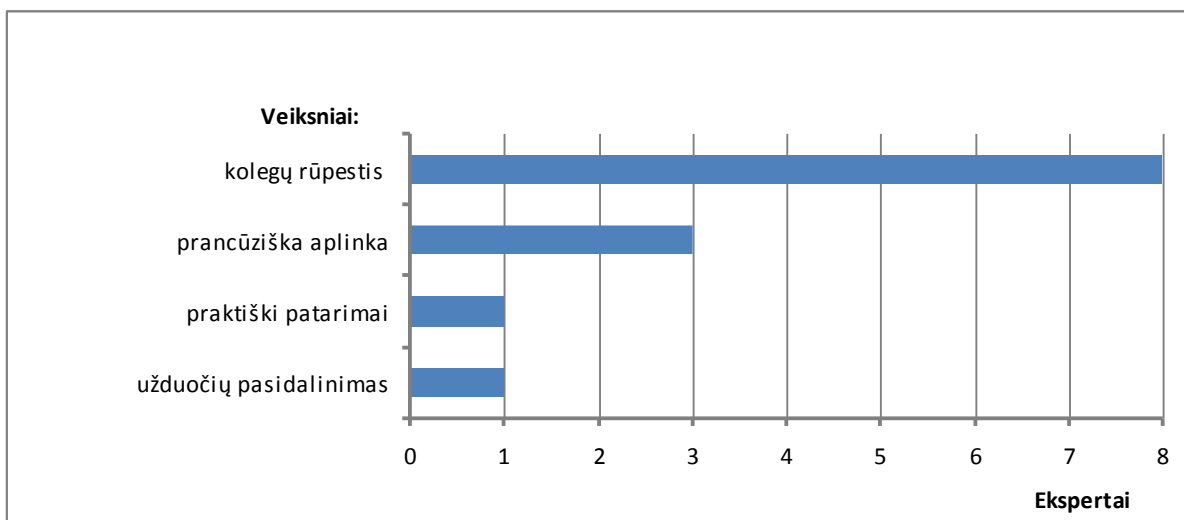
23 pav. Imigrantų iš Prancūzijos integracijos lygis Lietuvoje (N = 10)

Klausimas yra uždaro tipo (žr. 5 priedą). Išanalizavus gautus duomenis matyti, kad vidutiniškai ar visiškai integravęsi jaučiasi septyni iš dešimties ekspertų. Mažai integravęsi jaučiasi tik trys ekspertai. Galime teigti, jog didžioji dauguma ekspertų jaučiasi integravęsi Lietuvoje. Nė vienas ekspertas neatsakė besijaučiąs visiškai neintegravęsis.

Kokie darbdavių ir kolegų poelgiai trukdo (-ė) integruotis darbo vietoje. Klausimas yra atviro tipo (žr. 5 priedą). Buvo nustatyti šie veiksniai ir poelgiai:

- Komunikacijos trūkumas.
- Nėra galimybės gauti paaiškinimus ar informaciją.

Dešimtuoju klausimu tirta, **kokie darbdavių ir kolegų veiksmai padeda (-ėjo) integruotis darbo vietoje.**

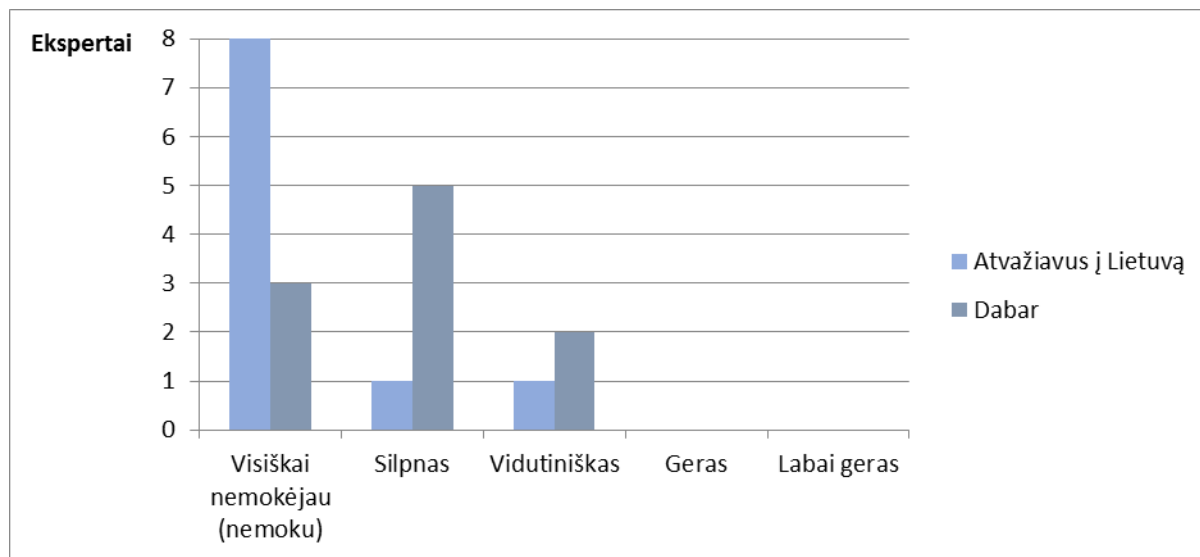

24 pav. Veiksniai, palengvinantys integraciją Lietuvos organizacijose (N = 10)

Klausimas yra atviro tipo (žr. 5 priedą). Iš gautų duomenų matyti, kad pagrindiniai nuo kolegų ir darbdavių priklausantys veiksniai, padedantys užsieniečiui integruotis darbo vietoje, yra

kolegų rūpestis (8 ekspertai) ir prancūziška aplinka (3 ekspertai). Remiantis gautais atsakymais galima teigti, jog imigrantams iš Prancūzijos (kaip ir imigrantams iš Lietuvos Prancūzijoje) yra svarbus kolegų dėmesys (šiuo atveju rūpestis). Tai vienas svarbiausių veiksnių, padedančių atvykėliams integruotis Lietuvos organizacijose.

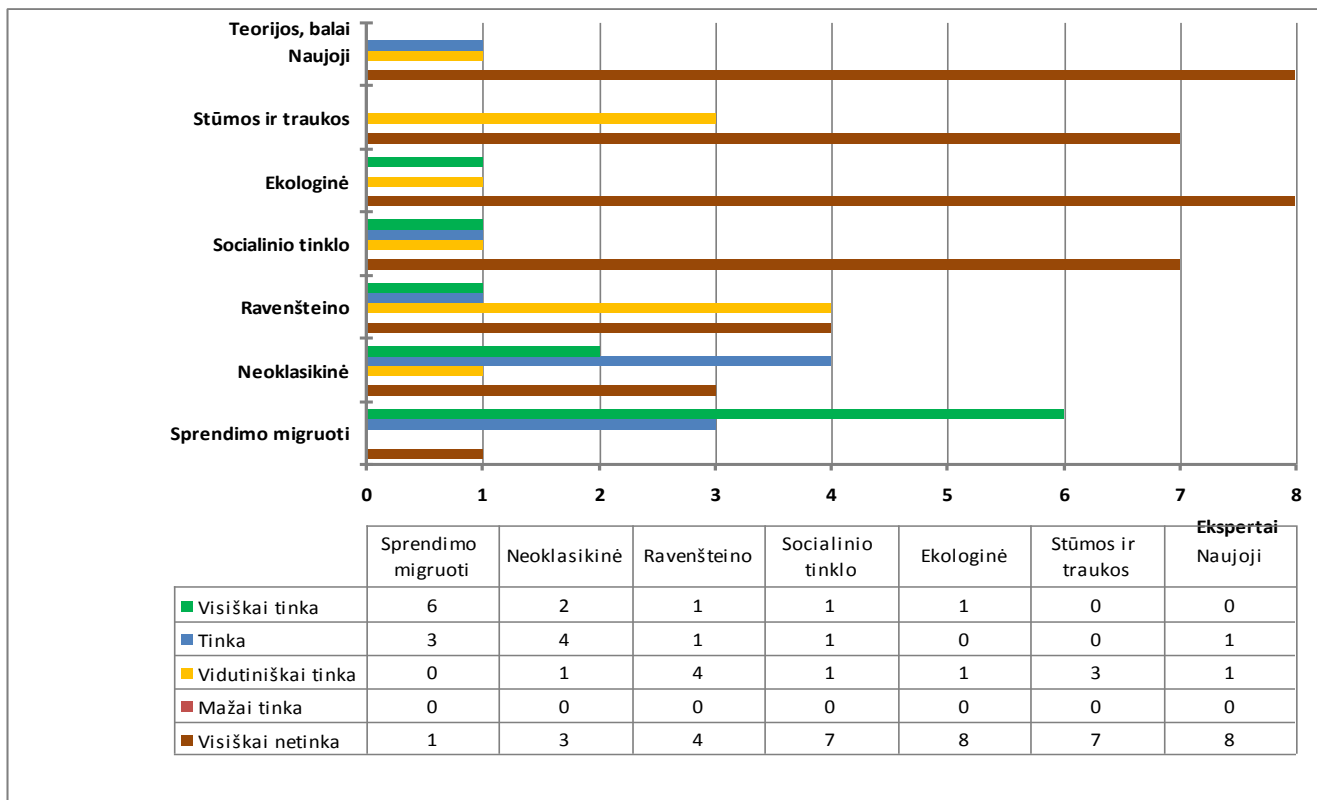
Koks imigrantų iš Prancūzijos lietuvių kalbos mokėjimo lygis atvykus į Lietuvą ir klausimyno pildymo metu.

25 pav. Imigrantų iš Prancūzijos lietuvių kalbos mokėjimo lygis atvykus į Lietuvą ir klausimyno pildymo metu (N = 10)

Iš gautų duomenų matyti, kad didžioji dauguma respondentų (8 ekspertai) atvykę į Lietuvą visiškai nemokėjo lietuvių kalbos. Silpnai ir vidutiniškai šnekėjo po vieną ekspertą. Klausimyno pildymo metu iš apklaustų ekspertų tik trys visiškai nemokėjo lietuvių kalbos, net penki ekspertai lietuvių kalbą mokėjo silpnai, du – vidutiniškai. Gauti rezultatai rodo, kad lietuvių kalbą prancūzai moka silpnai. Kaip iširta anksčiau, lietuvių kalba yra pagrindinis veiksnys, apsunkinantis imigrantų integraciją.

Paskutiniu klausimu siekta iširti ***imigrantų iš Prancūzijos emigracijos į Lietuvą priežastis*** (žr. p. 56).

26 pav. Imigrantų iš Prancūzijos emigravimo į Lietuvą priežastys pagal migracijos teorijas (N = 10)

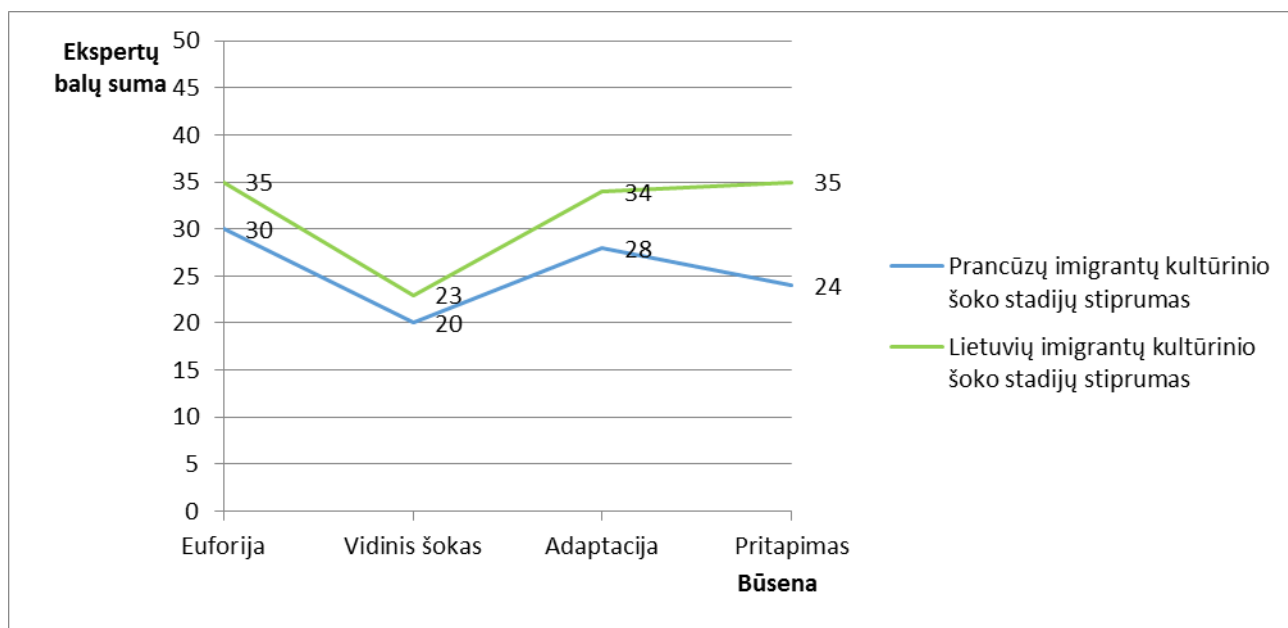
Klausimas yra uždaro tipo (žr. 5 priedą). Kiekvieną migracijos teoriją ekspertai vertino pagal penkiabalę sistemą. Buvo pateiktos septynios migracijos teorijos, ekspertai jas įvertino nuo visiškai netinkančios iki labai tinkančios. Vėliau buvo išvestas teorijų balų vidurkis, teorijos suskirstytos nuo populiariausios iki mažiau populiarios. Gautų duomenų analizė parodė, kad sprendimo migruoti teorija, pagal kurią migruojama norint pasiekti savus tikslus (vidurkis – 43), yra esminė teorija, dėl ko imigrantai iš Prancūzijos emigravo į Lietuvą. Antroje vietoje yra neoklasikinė teorija – Lietuvoje savirealizacijos galimybės yra didesnės (vidurkis – 32), trečioje vietoje – Ravenšteino teorija, pagal kurią emigracija vyksta ieškant geresnių materialinių sąlygų (vidurkis – 25). Remdamiesi gautais duomenimis galime teigti, kad migrantai iš Prancūzijos į Lietuvą emigruoja tam, kad galėtų pasiekti savus tikslus bei dėl didesnių savirealizacijos galimybių.

Apibendrinus gautus duomenis galime daryti išvadą, kad imigrantai iš Prancūzijos yra vidutiniškai arba labai gerai integravęsi Lietuvos organizacijose. Tai galimai lemia tai, kad jie dirba prancūziškoje aplinkoje ir su prancūzų kalba.

3.5. Lyginamoji imigrantų iš Lietuvos ir imigrantų iš Prancūzijos integracijos analizė

Remiantis R. Tidikiu (2003, p. 415), lyginimas yra objektų vertinimas ir gretinimas. Lyginimu siekiama atskleisti objektų vienodumo, skirtingumo ir pranašumo santykį. Šios dalies paskutiniame poskyryje lyginamas imigrantų iš Lietuvos ir imigrantų iš Prancūzijos patirto kultūrinio šoko stadijų stiprumo lygis. Kaip jau minėta darbo teorinėje dalyje, kultūrinį šoką išgyvena kiekvienas

imigrantas. Vieni kultūrinio šoko stadijas pereina lengviau, kiti sunkiau. Ekspertams iš Lietuvos, gyvenantiems ir dirbantiems Prancūzijoje, bei ekspertams iš Prancūzijos, gyvenantiems ir dirbantiems Lietuvoje, buvo pateiktas uždaras klausimas – paprašyta pažymėti **kultūrinio šoko būsenų, kurias teko patirti, stiprumo lygį**. Ekspertai nuo mažiausio balo – 1 (nepatyrčiau) iki didžiausio balo – 5 (labai stiprus) vertino patirtas keturias šoko būsenų stadijas – euforiją, vidinį šoką, adaptaciją bei pritapimą. Lyginamajai analizei atlikti skaičiuojami ekspertų iš Lietuvos ir Prancūzijos patirto kultūrinio šoko stadijų balų suma (žr. 6 priedą).

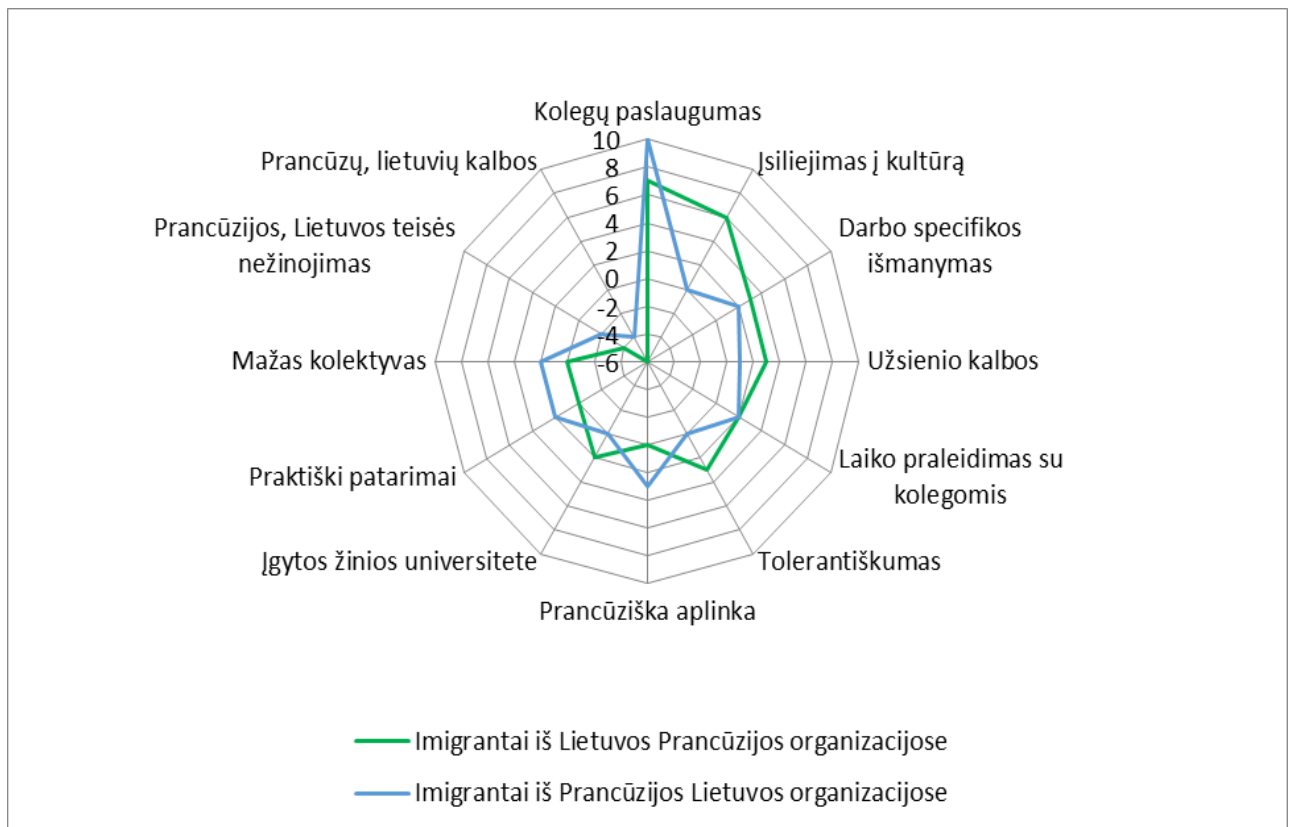

27 pav. Imigrantų iš Lietuvos ir imigrantų iš Prancūzijos patirto kultūrinio šoko stadijų stiprumo lygis (N = 10)

Įvertinus rezultatus galima daryti išvadą, jog imigrantai iš Lietuvos patiria stiprų euforijos jausmą. Vidinį šoką jie išgyvena ne itin stipriai, adaptuojasi Prancūzijoje ir joje pritampa. Tokius rezultatus galima lemti tai, jog dauguma imigrantų iš Lietuvos gerai arba labai gerai moka prancūzų kalbą. Imigrantai iš Prancūzijos nestipriai išgyveno kultūrinio šoko stadijas tikriausiai dėl to, jog jie dirba prancūziškoje aplinkoje, darbinėje aplinkoje vartoja prancūzų kalbą, dirba geresnėmis sąlygomis.

Apibendrinant galima daryti išvadą, kad geras tos šalies, į kurią imigruojama, kalbos mokėjimas sušvelnina neigiamus kultūrinio šoko aspektus.

Vienas svarbiausių ši tyrimo tikslų – ištirti, kokie veiksniai lengvina ir (arba) sunkina imigrantų integraciją organizacijose. Remiantis ekspertinio klausimyno respondentų atsakymais (žr. 6 priedą), apibendrinti integruotis padedantys ir (arba) šį procesą sunkinantys veiksniai (28 pav.).

28 pav. Imigrantų iš Lietuvos ir imigrantų iš Prancūzijos integracijos veiksniai

Lygindami imigrantų iš Lietuvos ir Prancūzijos integracijos veiksnius matome, kad svarbiausi veiksniai, lengvinantys integraciją organizacijose, yra *kolegų paslaugumas* (imigrantai iš Lietuvos – 7, iš Prancūzijos – 10), *įsiliejimas į kultūrą* (imigrantai iš Lietuvos – 6), *darbo specifikos išmanymas* (imigrantai iš Lietuvos – 3, iš Prancūzijos – 2). Veiksniai, sunkinantys integraciją organizacijose, yra *prancūzų kalbos nemokėjimas* (imigrantai iš Lietuvos – 6), *lietuvių kalbos nemokėjimas* (imigrantai iš Prancūzijos – 4), *Prancūzijos teisės neišmanymas* (imigrantai iš Lietuvos – 4) ir *Lietuvos teisės neišmanymas* (imigrantai iš Prancūzijos – 2). Iš paveikslo matyti, jog Lietuvos ir Prancūzijos ekspertų nuomonės dėl integraciją lengvinančių ir (arba) sunkinančių veiksnių sutampa. Tačiau imigrantai iš Prancūzijos nemano, kad svarbu įsilieti į tos šalies, į kurią imigravo, kultūrą. Galime daryti prielaidą, kad taip yra dėl to, jog imigrantai iš Prancūzijos dirba prancūziškoje aplinkoje, o jų darbo kalba – prancūzų.

IŠVADOS IR SIŪLYMAI

Remiantis mokslinės literatūros analize ir apibendrinus gautus tyrimo rezultatus suformuluotos šios **išvados**:

1. Migracijos priežasčių yra daug – nuo bėgimo iš šalies dėl stichinių nelaimių iki troškimo save realizuoti kitur. Atsižvelgiant į tai, kad šalys nėra vienodai išsivysčiusios, dauguma žmonių migruoja dėl darbo – tam, kad galėtų daugiau uždirbti kitoje šalyje.
2. Lietuvai būdingas emigracijos reiškinys – kasmet emigrantų skaičius auga. Didžiausi emigracijos srautai nukreipti į Jungtinę Karalystę, Vokietiją bei Airiją.
3. Palyginus Lietuvos ir Prancūzijos užsieniečių teisių teisinį reglamentavimą matyti, kad Prancūzija labiau padeda užsieniečiams integruotis šalyje. Pirma, norint gyventi Prancūzijoje prancūzų kalbą reikia mokėti A2 lygiu (gyvenant 5 ir daugiau metų), antra, ši šalis yra atvira talentingiems žmonėms ir padeda jiems integruotis, ketveriems metams suteikdama pirminį leidimą gyventi.
4. Imigrantų iš Lietuvos, gyvenančių ir dirbančių Prancūzijoje, ekspertiniais vertinimais nustatyta, kad:
 - 4.1. Imigrantai iš Lietuvos dažniausiai emigruoja į Prancūziją, nes ten užimtumo galimybės yra didesnės (stūmos ir traukos teorija), taip pat norėdami pasiekti savo tikslus (sprendimo migruoti teorija).
 - 4.2. Dauguma imigrantų iš Lietuvos į Prancūziją atvyksta prancūzų kalbą mokėdami silpnai arba gerai.
 - 4.3. Imigrantams iš Lietuvos darbas Prancūzijoje yra patrauklesnis dėl didesnių darbo perspektyvų, geresnio atlygio bei socialinių garantijų.
 - 4.4. Veiksniai, palengvinantys integraciją Prancūzijos organizacijose, – kolegų paslaugumas bei tolerantiškumas, įsiliejimas į kultūrą, užsienio kalbos mokėjimas bei darbo specifikos išmanymas.
 - 4.5. Veiksniai, kurie apsunkina integraciją Prancūzijos organizacijose, yra nepakankamas prancūzų kalbos mokėjimas bei Prancūzijos teisės nežinojimas.
 - 4.6. Imigrantai iš Lietuvos jaučiasi vidutiniškai arba visiškai integravęsi Prancūzijoje.
5. Imigrantų iš Prancūzijos, gyvenančių ir dirbančių Lietuvoje, ekspertiniais vertinimais nustatyta, kad:

- 5.1. Imigrantai iš Prancūzijos į Lietuvą emigruoja tam, kad galėtų pasiekti savo tikslus (sprendimo migruoti teorija) bei dėl didesnių savirealizacijos galimybių (neoklasikinė teorija).
- 5.2. Dauguma imigrantų iš Prancūzijos į Lietuvą atvyksta visiškai nemokėdami lietuvių kalbos.
- 5.3. Imigrantams iš Prancūzijos darbas Lietuvoje yra patrauklesnis dėl didesnio atlyginimo ir įvairiapusiškumo, taip pat svarbus noras pažinti naują šalį.
- 5.4. Veiksniai, palengvinantys integraciją Lietuvos organizacijose, yra darbo kalba – prancūzų, bendradarbiai lietuviai, kolegų pagalba, darbinė patirtis bei kompetencijos.
- 5.5. Veiksniai, kurie apsunkina integraciją Lietuvos organizacijose, yra lietuvių kalbos nemokėjimas bei Lietuvos teisės ir lietuvių mentaliteto nežinojimas.
- 5.6. Imigrantai iš Prancūzijos jaučiasi mažai integruoti arba visiškai integruoti Lietuvoje.

Atlikus imigrantų iš Lietuvos ir Prancūzijos integracijos veiksnių analizę, parengti šie **siūlymai**:

1. Lietuvos migracijos departamentui:
 - 1.1. Skirti išteklių tam, kad į Lietuvą atvykstantys užsieniečiai būtų intensyviai mokomi lietuvių kalbos bent jau iki B1 lygio.
 - 1.2. Rengti nemokamus kursus (paskaitas), užsienio kalba, imigrantams norintiems daugiau sužinoti apie imigrantų teisinę padėtį Lietuvoje.
 - 1.3. Siekiant ir toliau sėkmingai integruoti imigrantus iš Prancūzijos darbinėse organizacijose vystyti ir skatinti bendravimą / bendradarbiavimą tarp prancūzų – lietuvių, kad užsieniečiai susipažintų su lietuvišku mentalitetu.
2. Prancūzijos užsienio reikalų ministerijai:
 - 2.1. Skirti daugiau resursų, kad imigrantai visada turėtų galimybę tobulinti prancūzų kalbos žinias.
 - 2.2. Rengti nemokamus kursus (paskaitas), imigrantams, norintiems daugiau sužinoti apie imigrantų teisinę padėtį Prancūzijoje.

LITERATŪRA

1. Aleksandravičius, Egidijus. *Lietuvių pasaulio istorijos*. Vilnius: Lietuvos rytas, 2014.
2. Biscop, Sven, ir Jochen Rehl. *Migration – how CSDP can supprot*. Vienna: Armed Forces Printing Centre, 2016.
3. Boucher, Manuel. *Les théories de l'intégration*. Paris: L'Harmattan, 2000.
4. Brettell B., Caroline, ir James F Hollifield. *Migration theory: talking across disciplines*. London: Routledge, 2007.
5. Butkus, Mindaugas, ir Kristina Matuzevičiūtė. „Migracijos tendencijų Europos Sąjungoje vertinimas“. *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos* 18 (2010): 28–38. <http://etalpykla.lituanistikadb.lt/fedora/get/LT-LDB-0001:J.04~2010~1367176183705/DS.002.0.01.ARTIC> (žiūrėta 2016-10-19).
6. Castles, Stephen, Haas, Hein, ir Mark J. Miller. *The age of migration*. London, 2014. https://books.google.lt/books?hl=lt&lr=&id=KrwcbQAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=migration+theories+new+world&ots=w4OupiQtM4&sig=b4zp2Q9fHPp86V3pKwCMeygg4nM&redir_esc=y#v=onepage&q=migration%20theories%20new%20world&f=false (žiūrėta 2017-03-10).
7. De Avezedo, Raimondo Cagiano. *Migration et cooperation au developpement*. Imprimé aux Pays-Bas, 1994.
8. Demografinių tyrimų institutas. *Demografija ir mes*. Vilnius: Lietuvos socialinių tyrimo centro Demografinių tyrimo institutas, 2011.
9. Gaižauskaitė, Inga, ir Natalija Valavičienė. *Socialinių tyrimų metodai: kokybinis interviu*. Vilnius: Valstybės įmonė Registrų centras, 2016.
10. Jasilionis, Domantas, et al. *Lietuvos demografinių procesų diferenciacija*. Vilnius: Lietuvos socialinių tyrimų centras, 2015.
11. Kardelis, Kęstutis. *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras, 2016.
12. Kasnauskienė, Gindra. *Demografijos pagrindai*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2006.
13. Laacher, Smaïn. *Dictionnaire de l'immigration en France*. Villatuerta: Rodesa, 2012.
14. Laveckytė, Eglė, ir Algis Junevičius. „Lietuvos migracijos politika trečiųjų šalių piliečių atžvilgiu: patirtis ir tendencijos“. *Viešoji politika ir administravimas* 13, 1 (2014):149–162.
15. Leach, Rodney. *Europa: glausta Europos Sąjungos enciklopedija*. Vilnius: Vaga, 2007.
16. Lebedko, Gregorjevna, Marija. *Межкультурная коммуникация взаимодействия языков, культур и менталитетов*. Vladivostokas: ДБФУ, 2014.
17. *Lietuvių emigracija: problema ir galimi sprendimo būdai*. Vilnius: Pilietinės visuomenės institutas, 2005.

18. Международное миграционное право. *Глоссарий терминов в области миграции*. Женева: Международная организация по миграции, 2005.
19. Niessen, Jan, ir Thomas Huddleston. *Integracijos vadovas politikos kūrėjams ir vykdytojams*. Printed in France, 2010.
20. Novotny, Vit. *Opening the door? Immigration and integration in the European Union*. Printed in Belgium, 2012.
21. Okolski, Marek. *European Immigrations: trends, structures and Policy Implications*. Amsterdam: University Press, 2012.
22. Platačiūtė, Vija. „Darbo jėgos imigracijos reguliavimo modeliai: Lietuvos atvejo aptarimas“. *Etniškumo studijos* 1 (2015): 79–106. http://www.ces.lt/wp-content/uploads/2015/09/5-Plata%C4%8Di%C5%ABt%C4%97-EtnSt-2015_1.pdf (žiūrėta 2016-10-19).
23. Prakapienė, Dalia. *Demografijos pagrindai*. Kaunas: Šviesa, 2007.
24. Pruskus, Valdas. *Multikultūrinė komunikacija ir vadyba*. Vilnius: Vilniaus teisės ir verslo kolegija, 2004.
25. Sipavičienė, Audra, ir Vladas Gaidys. *Požiūris į emigraciją ir emigrantus*. Vilnius, Eugrimas: 2008.
26. Sipavičienė, Audra, ir Mantas Jeršovas. *Darbo jėgos migracija: poreikis ir politika Lietuvoje*. Vilnius: Sapnų sala, 2010.
27. Sipavičienė, Audra. *Tarptautinė gyventojų migracija Lietuvoje: modelio kaita ir situacijos analizė*. Vilnius: Socialinių tyrimų institutas, 2006.
28. Socialinių tyrimų institutas. *Lietuvos gyventojų politikos strategijos matmenys*. Vilnius: Mokslo aidai (socialinių tyrimų institutas), 2004.
29. Taljūnaitė, Meilutė, Pocius, Arūnas, Labanauskas, Liutauras, ir Anna Lipnevič. *Gydytojų integracija ir karjeros projektavimas kintančiomis Lietuvos darbo rinkos sąlygomis*. Vilnius: Lietuvos socialinių tyrimų centras, 2012.
30. *Tarpkultūrinė įvairovė*. Klaipėda: Druka, 2010.
31. Tidikis, Rimantas. *Socialinių mokslų tyrimų metodologija*. Vilnius: Lietuvos teisės universitetas, 2003.
32. Vaitiekūnas, Stasys. *Lietuvos gyventojai per du tūkstantmečius*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2006.
33. Viešosios politikos ir vadybos institutas. *Užburtas ratas? Lietuvos gyventojų grįžtamoji ir pakartotinė migracija*. Vilnius: Vaga, 2012.
34. Žibas, Karolis. *Kinų ir turkų imigrantai Lietuvoje*. Vilnius: Lietuvos socialinių tyrimų centras, 2014.

35. Žydžiūnaitė, Vilma. *Prieglobstį gavusių užsieniečių integracijos vertinimo modelis (įrankis)*. Vilnius: Sorre, 2012.
36. Иеронова, И. Ю., ир О. В Петешова. *Введение в теорию межкультурной коммуникации*. Kaliningradas: БФУ им. Канта, 2011.
37. Сухов, А. Н., ир С. А. Трыканова. *Миграция в Европе у ее последствия*. Москва: Флинта, 2008.
38. Цапенко, Ирина. *Управление миграцией: опыт развитых стран*. Москва: Academia, 2009.

Internetiniai šaltiniai:

39. „Bendrasis emigracijos rodiklis.“ Oficialiosios statistikos portalas. Žiūrėta 2017 m. sausio 15 d. <http://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?portletFormName=visualization&hash=687e2dfa-2c1b-445b-a7ac-a82292c71913>.
40. „Culture shock Curve. The W-Curve Hypothesis Model Gullahorn and Gullahorn.“ University of Wisconsin. Žiūrėta 2017 m. kovo 23 d. <https://www.uwsuper.edu/fye/parents/upload/W-Curve.pdf>.
41. „Gyventojų tarptautinė migracija.“ Oficialiosios statistikos portalas. Žiūrėta 2016 m. kovo 29 d. <http://osp.stat.gov.lt/informaciniai-pranesimai?articleId=4257542>.
42. „Gyventojų tarptautinės migracijos statistinio tyrimo metodika“. Oficialiosios statistikos portalas. Žiūrėta 2017 m. vasario 22 d. https://osp.stat.gov.lt/documents/10180/576507/Tarp_migr_metod.pdf.
43. „Migracija: 10 metų apžvalga.“ Europos migracijos tinklas. Žiūrėta 2017 m. sausio 15 d. <http://123.emn.lt/lt/bendros-tendencijos/migracija-10-metu-apzvalga>
44. „Migracijos ir gyventojų migrantų statistika“. Eurostat. Žiūrėta 2017m. kovo 13 d. http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics/lt
44. „Top 10 emigracijos valstybių.“ Europos migracijos tinklas. Žiūrėta 2017 m. kovo 13 d. <http://123.emn.lt/lt/emigracija/top-10-emigracijos-valstybiu>.
45. „Universal Declaration of Human Rights.“ Jungtinių Tautų Organizacijos portalas. Žiūrėta 2017 m. kovo 18 d. http://www.ohchr.org/EN/UDHR/Documents/UDHR_Translations/eng.pdf.
46. „Žmogaus teisės.“ Europos Sąjunga. Žiūrėta 2017 m. kovo 9 d. https://europa.eu/european-union/topics/human-rights_lt.

Teisės ir kiti norminiai aktai:

47. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. sausio 22 d. nutarimas Nr. 29 „Dėl Lietuvos migracijos politikos gairių patvirtinimo“, prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/5338f7c0899d11e397b5c02d3197f382> (žiūrėta 2017 m. kovo 15 d.):

48. Lietuvos Respublikos įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties. *Valstybės žinios*, 2004 m. balandžio 29 d. Nr. IX-2206.
49. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2014 m. gruodžio 31 d. įsakymas Nr. A1-683 „Dėl užsieniečių integracijos politikos įgyvendinimo 2015–2017 metų veiksmų plano patvirtinimo“, prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/ee908ca090d211e4bb408baba2bddd3> (žiūrėta 2017 m. kovo 14 d.).
50. Prancūzijos įstatymas dėl užsieniečių teisės Prancūzijoje (pranc. *LOI n° 2016-274 du 7 mars 2016 relative au droit des étrangers en France (1)*).
51. „Europos imigracijos ir prieglobsčio paktas.“ Europos Sąjungos Tarybos pirmininkaujančios valstybės narės pranešimas Tarybai. Briuselis, 2008 m. rugsėjo 24 d. (08.10).
52. „Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės teisėkūros ir veiksmų planavimo strateginės gairės, priimtoms 2014 m. birželio 26-27 d. Europos Sąjungos Vadovų Tarybos išvadomis.“ Migracijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, prieiga per internetą: <http://www.migracija.lt/index.php?891472808> (žiūrėta 2017 m. kovo 14 d.).

ANOTACIJA

Vital J. Imigrantų integracijos veiksniai organizacijose: Lietuvos ir Prancūzijos lyginamoji analizė / Ugdomojo vadovavimo magistro baigiamasis darbas. Vadovas prof. dr. A. Baležentis.- Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, Politikos ir vadybos fakultetas, Vadybos institutas, 2017, 95 p.

Migracijos procesai yra vienas pagrindinių šiuolaikinės visuomenės bruožų. Labai svarbu imigrantams padėti sėkmingai integruotis darbo vietose (organizacijose). Pirmoje šio darbo dalyje aptariamos migracijos teorijos, analizuojama tarpkultūrinė sąveika ir kultūrinis šokas, tyrinėjamas imigrantų integracijos modelis. Antroje darbo dalyje nagrinėjamos imigracijos tendencijos Europos Sąjungoje, emigracijos tendencijos Lietuvoje bei migracijos teisinis reglamentavimas. Trečioje darbo dalyje aptarta tyrimo metodika, lyginamas užsieniečių teisinės padėties Lietuvoje ir Prancūzijoje teisinis reglamentavimas, tiriami imigrantų integracijos veiksniai Lietuvoje bei Prancūzijoje. Magistro darbe atliktas tyrimas padėjo nustatyti veiksnius, kurie lengvina ir (arba) sunkina integraciją Lietuvos ir Prancūzijos organizacijose. Darbo pabaigoje pateiktos išvados ir siūlymai.

Pagrindiniai žodžiai: *emigracija, imigracija, integracija, organizacija, Lietuva, Prancūzija.*

ANOTATION

Vital J. The factors of immigrants integration in organizations: Lithuania's and France's comparative analysis / Couching Final Thesis. Academic supervisor Prof. Dr. A. Baležentis.- Vilnius: Mykolas Romeris University, Faculty of Politics and Management, Institute of Management, 2017, 95 p.

Migration processes are one of the main features of nowadays society. It is very important to integrate immigrants into working places (organizations) successfully. There are discussed migration theories, analyzed intercultural interaction and cultural shock and explored the model of immigrants integration in the first part of this Thesis. There are examined immigration tendencies in European Union, emigration tendencies in Lithuania and juridical regulation of migration in the second part of Thesis. There are discussed the methodology of the research, compared foreigners' juridical position's in Lithuania and France juridical regulation, explored the factors of immigrants integration in Lithuania and France in the third part of Thesis. The research accomplished in Master's Thesis helped to identify the factors, which relieve and (or) destroy integration in organizations of Lithuania and France. There are given conclusions and suggestions in the end of Thesis

Main words: *emigration, immigration, integration, organization, Lithuania, France.*

ANNOTATION

Vital J. Facteurs d'intégration des immigrants dans les organisations : analyse comparative des cas lituanien et français / Thèse de Master en couching. Directeur de thèse, le Professeur Docteur Monsieur A. Baležentis.- Vilnius: Université de Mykolas Romeris, Faculté de Science Politique et de Gestion, Institut de Gestion, 2017, 95 p.

L'une des caractéristiques principales de la société moderne est le processus migratoire. Il est très important d'aider les immigrants à réussir leur intégration en milieu professionnel (dans l'organisation). Dans la première partie de cette thèse, les théories de migration sont examinées, le choc culturel et l'interaction interculturelle sont analysés, le modèle d'intégration des immigrants est exploré. Dans la deuxième partie sont examinées les tendances migratoires dans l'Union européenne, les tendances de l'émigration en Lituanie ainsi que la réglementation concernant la migration. Dans la troisième partie la méthodologie de recherche est discutée, le statut juridique des étrangers en Lituanie et la réglementation juridique en France sont comparées, les facteurs d'intégration des immigrants en Lituanie et en France sont étudiés. La recherche menée dans la thèse de Master a permis d'établir les facteurs, qui facilitent et (ou) aggravent l'intégration dans les organisations lituaniennes et françaises. A la fin de la thèse des conclusions ainsi que les propositions sont formulées.

Les mots clés: *l'émigration, l'immigration, l'intégration, l'organisation, Lituanie, France.*

SANTRAUKA

Vital J. Imigrantų integracijos veiksniai organizacijose: Lietuvos ir Prancūzijos lyginamoji analizė / Ugdomojo vadovavimo magistro baigiamasis darbas. Vadovas prof. dr. A. Baležentis.- Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, Politikos ir vadybos fakultetas, Vadybos institutas, 2017, 95 p.

Migracijos procesai yra vienas pagrindinių šiuolaikinės visuomenės bruožų. Labai svarbu imigrantams padėti sėkmingai integruotis darbo vietose (organizacijose). Nemažai emigrantų iš Lietuvos renkasi Prancūziją. Kai kurie migrantai iš Prancūzijos renkasi gyventi ir dirbti Lietuvoje. Šio magistrinio **darbo tema** – imigrantų integracijos veiksniai organizacijose: Lietuvos ir Prancūzijos lyginamoji analizė. **Tyrimo objektas** – imigrantų integracijos veiksniai Lietuvos ir Prancūzijos organizacijose. Darbe nagrinėjama **problema** – imigrantų integracijos veiksniai Lietuvoje ir Prancūzijoje. Magistro darbui buvo išsikeltas **darbo tikslas** – ištirti ir palyginti imigrantų integracijos veiksnius Lietuvos ir Prancūzijos organizacijose. Šiam tikslui pasiekti magistrinio darbo teorinėje dalyje atliktos šios **užduotys**: 1) apibendrinti imigrantų integravimosi teoriniai apsektai; 2) išanalizuotos migracijos tendencijos Europos Sąjungoje bei migracijos teisinis reglamentavimas. Praktinėje dalyje 3) ištirti imigrantų integracijos veiksniai Lietuvos ir Prancūzijos organizacijose. **Tyrimo metodai**: 1) Lietuvos ir Prancūzijos teisės aktų analizė; 2) ekspertiniai vertinimai; 3) lyginamoji analizė ir 4) statistinis duomenų apdorojimas. Darbe atliktas ekspertinis tyrimas parodė, kad veiksniai, apsunkinantys integraciją organizacijose, yra prancūzų ar lietuvių kalbos nemokėjimas arba menkas mokėjimas, Prancūzijos ar Lietuvos teisės neišmanymas. Veiksniai, palengvinantys integraciją organizacijose: kolegų paslaugumas, įsiliejimas į kultūrą, darbo specifikos išmanymas, užsienio kalbų mokėjimas, laiko praleidimas su kolegomis bei tolerantiškumas. Darbo pabaigoje suformuluotos išvados bei siūlymai, skirti integracijos procesui organizacijose palengvinti. **Darbo apimtis**: 95 puslapiai, 28 paveikslai, 15 lentelių, 6 priedai. Literatūros sąrašas apima 52 šaltinius.

Pagrindiniai žodžiai: *emigracija, imigracija, integracija, organizacija, Lietuva, Prancūzija*

SUMMARY

Vital J. The factors of immigrants integration in organizations: Lithuania's and France's comparative analysis / Coaching Master's Final Thesis. Academic supervisor Prof. Dr. A. Baležentis.- Vilnius: Mykolas Romeris University, Faculty of Politics and Management, Institute of Management, 2017, 95 p.

Migration processes – one of the main features of nowadays society. It is very important to integrate immigrant into working places (organizations) successfully. A fair amount of immigrants from Lithuania choose France. Also there are a fair amount of immigrants from France who choose to live and work in Lithuania. **The topic** of this Master's Thesis – the factors of immigrants integration in organizations: Lithuania's and France's comparative analysis. **The object of the research** – the factors of immigrants integration in Lithuania's and France's organizations. **The problem** – examined in the Thesis the factors of immigrants integration in Lithuania and France. There was set **the goal of the Thesis** – to explore and compare the factors of immigrants integration in Lithuania's and France's organizations. There are accomplished these **tasks** in the theoretical part of Master's Thesis in order to reach this goal 1) summarized the theoretical aspects of immigrants integration, 2) analyzed migration tendencies in European Union and migration juridical regulation. There are 3) examined the factors of immigrants integration in Lithuania's and France's organizations in the empirical part. **The methods of the research:** 1) the analysis of Lithuania's and France's juridical acts, 2) expert ratings, 3) comparative analysis and 4) processing of statistical data. Expert rating accomplished in the Thesis showed that factors which aggravate integration in organization are French, Lithuanian languages unknowing or barely knowing and ineptitude of France's / Lithuania's law. The factors which relieve integration in organizations: colleagues helpfulness, involving in the culture, knowing the specific of the work, knowing of foreign languages, time spending with colleagues and liberality. There are formulated conclusions and suggestions for integration process in organization relieving in the end of the Thesis.

The amount of the Thesis: 95 pages, 28 pictures, 15 table, appendixes 6. Literature list involves 52 sources.

Key words: *emigration, immigration, integration, organization, Lithuania, France*

RÉSUMÉ

Vital J. Facteurs d'intégration des immigrés dans les organisations : analyse comparative des cas lituanien et français / Thèse de Master en couching. Directeur de thèse, le Professeur Docteur Monsieur A. Baležentis.- Vilnius: Université de Mykolas Romeris, Faculté de Science Politique et de Gestion, Institut de Gestion, 2017, 95 p.

L'une des caractéristiques principales de la société moderne est le processus migratoire. Il est très important d'aider les immigrants à réussir leur intégration en milieu professionnel (dans l'organisation). Un grand nombre d'émigrants de Lituanie choisissent la France. Certains des migrants français choisissent de vivre et de travailler en Lituanie. **Le sujet de cette thèse** de Master est les facteurs d'intégration des immigrés dans les organisations : analyse comparative des cas lituanien et français. **L'objet de l'enquête** est les facteurs d'intégration d'immigrants dans les organisations lituaniennes et françaises. **Les problèmes** traités dans la thèse sont les facteurs d'intégration d'immigrants dans les organisations. **L'objectif** visé dans la thèse de Master est d'examiner et de comparer les facteurs d'intégration d'immigrants dans les organisations lituaniennes et françaises. Afin d'atteindre cet objectif dans la partie théoriques de cette thèse de Master, **les tâches** suivantes ont été réalisées: 1) le résumé des aspects théoriques d'intégration d'immigrants; 2) l'analyse des tendances migratoires dans l'Union européenne et la réglementation juridique de la migration. Dans la partie pratique 3) l'exploration des facteurs d'intégration des immigrants dans les organisations lituaniennes et françaises. **Méthodes de recherche:** 1) l'analyse de la législation lituanienne et française; 2) les évaluations d'experts; 3) l'analyse comparative et 4) le traitement des données statistiques. La recherche d'expertise menée dans la thèse a montré que les facteurs qui alourdissent l'intégration dans l'organisation, sont l'ignorance ou la connaissance insuffisante de la langue française ou lituanienne et l'ignorance du droit français ou lituanien. Les facteurs facilitant l'intégration dans les organisations: la serviabilité des collègues, l'intégration dans la culture, la bonne connaissance des spécificités de métier, le passe-temps avec des collègues et la tolérance. A la fin de la thèse les conclusions ainsi que des propositions afin de faciliter le processus d'intégration dans les organisations, sont formulées.

Volume de la thèse: 95 pages, 28 images, 15 tables, 6 annexes. La liste de références comprend 52 sources.

PRIEDAI

1 priedas

Modelis, kaip PGU (prieglobstį gavusių užsieniečių) integracijos vertinimo įrankis: dimensijos, kriterijai ir indikatoriai.

1 dimensija	Kriterijai	Indikatoriai
POLITIKA	(1) PGU apgyvendinimo ir judumo politika	PGU patiriamas skurdas ir nesaugumas
		Asistavimas naujai atvykusiems PGU gauti tinkamą, saugų ir įperkama būstą
		PGU galimybės pasirinkti būstą
		PGU judumo laisvės pripažinimas
		PGU savarankiškumas ir laisvė
		PGU suteikiamas pakankamos kokybės socialinis būstas
		PGU galimybių gauti socialinį būstą didinimas
		Teisės gyventi prieglobstį suteikusioje šalyje išduotų dokumentų PGU vienodumas ES erdvėje
	(2) Vyriausybės veiklumas	Aktyvumas transformuojant „pabėgėlio“ etiketę
		Pabėgėlio etiketės politizavimas produkuojant institucines frakcijas bei į įsitraukiant į platesnį politinį diskursą priešinant PGU
		Valstybės atsakomybė vykdyti įsipareigojimus PGU politikoje
		Atsakingų už PGU politiką valstybės struktūrų veiklumas.
		Politikų įsipareigojimas inicijuoti egzistuojančių įstatymų kaitą atsižvelgiant į PGU patirtis, poreikius ir integracijos ribotumus
		Požiūrio į PGU, kaip ekonominio įnašo šaltinį, formavimas
		Požiūrio į PGU, kaip kultūrinio turtinimo šaltinį, formavimas
	(3) NVO veiklumas	Psichiatrijos profesionalų bendruomenės paslaugų kontekste ir sektorinėse komandose kompetentingumas padedant PGU susidoroti su psichosocialiniais, emocijų ir potrauminio streso sukeltais sutrikimais
		Savanorių veikla įtraukiant į pagalbos komandas PGU, prieš tai juos apmokius
		Pagalbos sistemos ar paslaugų inicijavimas, jų organizavimas ir vykdymas padedant PGU integruotis visose reikšmingose srityse ir sistemose (švietimas ir ugdymas, darbo rinka, sveikatos priežiūra ir socialinė rūpyba)
		Aktyvumas transformuojant „pabėgėlio“ etiketę
		Požiūrio į PGU, kaip ekonominio įnašo šaltinį, formavimas
		Požiūrio į PGU, kaip kultūrinio turtinimo šaltinį, formavimas

POLITIKA	(4) PGU galimybės atnaujinti profesinę veiklą	PGU galimybės visavertiškai gyventi ir pasirūpinti savimi
		PGU profesijos potencialo atnaujinimo lokals ir šalies masto galimybės
		Konkretūs sprendimai, atspindintys teisiniuose dokumentuose dėl PGU profesijos atnaujinimo
		Intelektinį PGU pajėgumą atnaujinančių veiklų inicijavimas, organizavimas ir vykdymas
	(5) Atstovavimas PGU	Skirto šalyje formalaus atstovo (JT) visavertis ir atsakingas PGU atstovavimas
		Atstovavimas tarpininkaujant tarp PGU bendruomenės ir sveikatos priežiūros sistemos atstovų
		Atstovavimas tarpininkaujant tarp PGU bendruomenės ir socialinės rūpybos / paramos sistemos atstovų
		Atstovavimas tarpininkaujant tarp PGU bendruomenės darbo rinkos atstovų
	(6) Formalių institucijų pagalba ir parama	Raudonojo Kryžiaus pagalba ir parama PGU baigus integracijos programą
		Dienos centrų pagalba ir parama PGU baigus integracijos programą
		(Tarp) kultūrinių centrų pagalba ir parama PGU baigus integracijos programą
		JT atstovybės pagalba ir parama PGU baigus integracijos programą
2 dimensija	Kriterijai	Indikatoriai
TEISINĖ SISTEMA	(1) Leidimų laikinai / nuolat gyventi šalyje suteikimo procedūros optimizavimas	Leidimų gyventi šalyje PGU suteikimo psichologinis klimatas
		Prevencija pakartotinai ir daug kartų PGU išgyventi psichologines ir moralines traumas bei kęsti moralinį ir psichologinį skausmą pasakojant gimtojoje šalyje patirtus išgyvenimus
		Šalies teisiųjų įsipareigojimų vykdymo ir PGU gyvenimo kokybės dermė
	(2) Viešosios tvarkos institucijų veiksmingumas	Viešosios tvarkos institucijų bei jų atstovų tarpkultūrinis jautrumas ir kompetencija
		Viešosios tvarkos institucijų bei jų atstovų tarpkultūrinis jautrumas ir kompetencija
		Viešosios tvarkos institucijų ir jų atstovų tarpkultūrinės nuostatos
		Viešosios tvarkos institucijų ir jų atstovų tarpkultūrinės vertybės
		Viešosios tvarkos institucijų ir jų atstovų teisiųjų priemonių taikymas objektyviai vertinant įvykius ir situacijas, kuriuose dalyvauja PGU
	(3) PGU teisės ir pareigos	PGU adekvatus savo teisių, laisvių, pareigų ir galimybių prieglobstį suteikusioje šalyje su(si)vokimas
		PGU teisės į sveikatos ir socialinį draudimą pabaigus

		integracijos programą	
	(4) Integracijos laikotarpio optimalumas	Integracijos programos adekvatumas PGU visaverčio gyvenimo galimybėms Galimybių suteikimas PGU visaverčiai suprasti gimtosios ir prieglobstį suteikusios šalies įvairių sistemų skirtumus	
	(5) Dokumentuose vartojamų sąvokų tikslinimas ir dokumentų vienodumas tarptautinėje erdvėje	PGU išduodamų laikino ar nuolatinio gyvenimo dokumentų vienodumas ES erdvėje	
		Dokumentuose PGU, kaip rizikos grupės, įteisinimas	
		Įstatymais sudaromos prielaidos mažinti PGU atskirtį socialinėje, sveikatos priežiūros sistemoje bei darbo rinkoje	
		Sisteninga įstatymų peržiūra sudarant prielaidas PGU gauti visavertę finansinę ir socialinę paramą.	
3 dimensija	Kriterijai	Indikatoriai	
SOCIALINĖ- EKONOMĖ SISTEMA	(1) Stovyklos / centrai (institucijos), kuriuose gyvena PGU, kaip šalies socialinės ir ekonominės sistemos komponentas	Institucijos dydis, fizinė lokalizacija ir išplanavimas bei PGU gyvenimo kokybė / komfortas	
		Institucijoje gyvenančios populiacijos tankumas ir PGU gyvenimo kokybė / komfortas	
		Infrastruktūrų koncentruotumas apie institucijas ir PGU gyvenimo kokybė/komfortas	
		Institucijos socialinis ir veiklos profilis bei PGU gyvenimo kokybė / komfortas	
		Institucijos aktyvumas ar izoliuotumas sudarant PGU judumo prielaidas / galimybes ieškant darbo ir mokymosi galimybių	
		Šalies ekonominiai ištekliai ir jų teikimas institucijai, kurioje gyvena PGU	
		PGU integruotumas / atskirtis darbo rinkoje turint galimybę gauti gerai apmokamą darbą	
	(2) Asistavimas / tarpininkavimas PGU ieškant darbo	PGU poreikis būti visaverčiai atstovaujantiems ir / ar gauti asistavimą iš Jungtinių Tautų atstovo	
		PGU, kaip socialinių tarpininkų, traktavimas prieglobstį suteikusioje šalyje	
	(3) PGU gyvenimo kokybė	PGU socialinis saugumas ir garantijos baigus integracijos programą	
		Suteikiamos pagalbos integralumas su PGU poreikiais	
		Finansinės paramos adekvatumas PGU poreikiams	
	(4) Pagalbos / paramos sistemos funkcionalumas	Sisteminiai sprendimai	
		Pavienių iniciatyvių integralumas bendroje sistemoje	
		Sistemos sąsajos su tarptautine praktika ir gerosiomis patirtimis	
		Būsto nuomos našta PGU baigus integracijos programą	
			Aprūpinimas socialiniu būstu <i>versus</i> priverstinė būsto nuoma ribojant visaverčio gyvenimo galimybes ir pagrindinių poreikių tenkinimą

4 dimensija	Kriterijai	Indikatoriai
SVEIKATOS PRIEŽIŪROS SISTEMA IR SVEIKATOS IŠTEKLIAI	(1) Teisinių, socialinių ir ekonominių faktorių sąsajos su PGU sveikata	Socialinio ir ekonominio konteksto ryšys su PGU sveikatos rizikos vertinimu, slaugos planavimu ir medicinos ataskaitų rengimu
		Vyriausybės politika dėl PGU išskyrimo ir socialinio būsto
		Psichikos pagalbos PGU vaikams ir juos lydintiems asmenims organizavimas
		PGU, nepriklausančių integracijos programai, įtraukimas į bendrą sveikatos draudimo sistemą
		PGU integracijos programos laikotarpio koregavimas
	(2) NVO vaidmuo gerinant sveikatos priežiūros paslaugų kokybę ir didinant galimybes jas gauti PGU	Tiesioginė pagalba PGU ir visuomenės dėmesio didinimas PGU sveikatos problemomis
		Būstų radimas PGU ir užduočių skyrimas slaugos ir priežiūros namuose tarnyboms bendradarbiaujant su socialinėmis tarnybomis
		Dienos priežiūros paslaugų suteikimas PGU
		Išsilavinusių slaugytojų įtraukimas norint atskleisti ankstyvas PGU psichikos ligų stadijas ir simptomus, bendradarbiavimas su lokaliomis psichikos sveikatos įstaigomis siekiant PGU suteikti greitą pagalbą ir gydymą
		Vertėjų paslaugų ir socialinių darbuotojų tarpininkavimo paslaugų organizavimas
		Individualios ir grupinės psichoterapijos PGU organizavimas kviečiant ją atlikti
	(3) Sveikatos priežiūros sistemos funkcionavimo kokybė	Klinikų ir priėmimo skyrių atvirumas bei aktyvumas sistemingai atliekant tyrimus apie PGU psichikos sveikatą
		Psichikos sveikatos paslaugų teikimo kultūrinis bei socialinis jautrumas tenkinant PGU poreikius
		Sveikatos priežiūros paslaugų PGU integralumas su jų sveikatos / ligos situacija
		Centro, kuriame laikinai gyvena PGU, įsipareigojimas suteikti kvalifikuotą pagalbą arba kreiptis jos į išorės sveikatos priežiūros sistemoje
	(4) Sveikatos priežiūros specialistų nuostatos ir socialinis-psichologinis empatiškumas kultūriškai skirtingam PGU mentalitetui	Konsultavimo ir paramos PGU kokybė pritaikant tinkamą konsultavimo modelį, išryškinant socialinę pagalbą, šeimą ir socialinius tinklus sveikatos priežiūros kontekste
		Holistiškas etinės įvairovės integravimas ir koordinavimas sveikatos priežiūros sistemoje
		PGU sveikatos nusiskundimų individualizuotas vertimas būnant empatiškiems kultūriškai skirtingam mentalitetui
		Psichoaktyvus sveikatos priežiūros specialistų veikimas komunikuojant su PGU apie jų patirtis ir nesiremiant išankstinėmis nuostatomis dėl PGU simptomų „tipiškumo“
		Profesionalių vertėjų tarpininkavimas tarp medikų ir PGU pripažįstant tarpkultūrinius faktorius, renkant specifinę

SVEIKATOS PRIEŽIŪROS SISTEMA IR SVEIKATOS IŠTEKLIAI		informaciją apie PGU sveikatą ir taikant nerutinines psichologines intervencijas
	(5) Motinos ir vaiko sveikata	Pirminės sveikatos priežiūros integravimas į stacionarią sveikatos priežiūrą teikiant PGU pirminę (namų, šeimos) sveikatos priežiūrą baziniame lygmenyje
	(6) Akultūracija bei emocinė PGU gerovė	Socialinės paramos, kultūrinės integracijos (adaptacijos ir paramos) integralumas saugant PGU psichikos sveikatą
		PGU akultūracijos fazių naujoje šalyje supratimas, adekvatus vertinimas ir sąsajos su PGU sveikata
		PGU įsipareigojimas prižiūrėti save ir aktyviai bendrauti su sveikatos priežiūros specialistais
	(7) Medikų kompetentingumas dirbant su įvairiomis PGU amžiaus grupėmis	Medikų refleksija apie savo ideologijas, moralines vertybes, susijusias su etinėmis kultūromis, kuriomis atstovauja PGU
		Medikų tarpkultūrinis kompetentingumas bendraujant su PGU
		PGU psichikos konstrukcijos specifiniame kultūriniame kontekste suvokimas ir adekvatus vertinimas
		Sveikatos priežiūros specialistų socialinis komunikavimo kompetentingumas bendraujant su PGU
	(8) Galimybės gauti sveikatos priežiūros paslaugas	Kvalifikuota ir profesionali farmakologinė ir psichologinė pagalba
		Nuolatinės pirminės sveikatos priežiūros paslaugos
		Sveikatos priežiūros paslaugų vientisumas kaupiant individualizuotą informaciją apie PGU
		PGU įtraukimas į bendrą sveikatos priežiūros institucijas sprendžiant problemas
		Tarpininko iš PGU atstovaujamų kultūrų integravimas į sveikatos priežiūros institucijas sprendžiant problemas
		Sveikatos priežiūros paslaugų planavimas ir įgyvendinimas partnerystėje su lokaliomis PGU bendruomenėmis
Vertimo paslaugų kokybės vertinimas ir stebėseną komunikuojant medikams ir PGU		
Komunikacijos sveikatos priežiūros infrastruktūroje efektyvumas bendradarbiaujant sveikatos priežiūros tarnyboms skirtingose konkreto miesto dalyse.		
5 dimensija	Kriterijai	Indikatoriai
(1) Galimybės kvalifikuotiems PGU profesionalams		Gimtojoje šalyje PGU įgyto išsilavinimo ir kvalifikacijos pripažinimas
		Galimybės PGU dirbti pagal įgytą kvalifikaciją
		Sisteminis PGU turimų žinių ir įgūdžių vertinimas
		PGU, kaip ekonominio potencialo, prisiderančio prie

DARBO RINKA, UŽIMTUMAS IR VERSLAS	integruotis į darbo rinką	prieglobstį suteikusios šalies gerovės, pripažinimas
	(2) Profesionalų savanorystė, kaip galimybė PGU susikurti praktinės veiklos potencialą integruotis į darbo rinką	Dirbančių PGU savanorystė kaip lokalaus išteklius konsultuojant neturinčius darbo ar besirengiančius dirbti kolegas PGU apie institucijas ir organizacijas
		Patariamoji darbo grupė rengti ir ugdyti įvairius profesionalus sudarant galimybes suaugusiems PGU, jau turintiems kvalifikaciją, atlikti praktiką prieglobstį suteikusios šalies institucijose pagal besimokančių asmenų poreikius
		Savanoriškos kvalifikuotų PGU iniciatyvos veikti kaip mentoriams ir sudaryti mokymosi galimybes atliekant praktiką kolegoms PGU, kurie planuoja mokytis, mokosi ar turi kvalifikaciją, bet turi ją atnaujinti prieglobstį suteikusioje šalyje
		Profesionalus tarpininkavimas darbinantis PGU
	(3) Lygios galimybės darbo rinkoje	Darbdavio pripažįstama PGU įgyta kvalifikacija
		PGU turimi prieglobstį suteikusios šalies valstybės kalbos įgūdžiai
		PGU galimybės gauti sveikatos draudimą tapačiomis sąlygomis su prieglobstį suteikusios šalies piliečiais
		Informacija apie PGU profesinės kvalifikacijos perkeliamumą iš užsienio / gimtosios šalies į valstybę, suteikusia prieglobstį, bei jos patvirtinimą
		Galimybės užsiregistruoti darbo biržoje
		Aiškūs ir viešinami kriterijai, pagal kuriuos PGU (ne) priimami į darbą
	(4) Darbdavių nuostatos	Darbdavių tarpkultūrinis jautrumas
		Darbdavių tarpkultūrinė kompetencija
		Darbdavių socialinė komunikavimo kompetencija
		Darbdavių pagarba PGU teisėms ir laisvėms
		Darbdavių oficialus PGU įdarbinimas
		Darbdavių sąžiningumas įdarbinus PGU bei išmokant atlygį
		Pakankamas / orus PGU atlygis, leidžiantis patenkinti pagrindinius poreikius
		Gaunamas PGU atlygis adekvatus minimaliems pragyvenimo poreikiams; jie patenkinami nepatiriant skurdo ir bado
		Pagarbi ir sąžininga darbdavių elgsena su PGU, nepriklausomai nuo turimų valstybinės kalbos įgūdžių
(5) PGU asmeninis atkaklumas ir motyvacija dirbti	PGU asmeninė motyvacija įsidarbinti ir kokybiškai dirbti	
	PGU asmeninis atkaklumas ir pozityvumas siekiant įsidarbinti	
	PGU įsipareigojimas aktyviai ieškoti darbo	
(6) Galimybės pradėti ir įgyvendinti verslą	Finansinės paramos menkumas, neleidžiantis paramos pinigų panaudoti prasmingai	
	Visavertės galimybės PGU steigti verslą baigus	

		integracijos procesą
	(7) PGU laisvalaikis	PGU, dalyvaujančių integracijos programoje, veiklinimas PGU parengimas priimti atsakomybę visose jiems reikšmingose gyvenimo srityse baigus integracijos programa
6 dimensija	Kriterijai	Indikatoriai
GALIMYBĖS MOKYTIS	(1) PGU mokymosi poreikių tenkinimas	Mokytojų tarpkultūrinė kompetencija
		Mokytojų užsienio kalbų mokėjimas
		Mokykloje besimokančių vaikų bendruomeniškumo ugdymas
		Socialinės įtraukties ir atskirties diskursų ryšys su PGU mokymosi visą gyvenimą galimybėmis
		PGU savaiminio ir socialinio mokymosi galimybių kūrimas, sudarymas ir įgytų kompetencijų pripažinimas
		Finansiniai, materialiniai, žmogiškieji, (daugia)kultūriniai ištekliai patenkinti PGU suaugusiųjų ir / ar vaikų mokymosi poreikius
	(2) Ugdymo personalo nuostatos ir vertybės	Mokytojų tarpkultūrinis jautrumas
		Mokytojų tarpkultūrinė kompetencija
		Mokytojų socialinis komunikavimo kompetentingumas
		Mokytojų užsienio kalbų kompetencijos
		Mokytojų ksenofobija
		Mokytojų nacionalizmo apraiškos
	(3) Švietimo galimybės visoms PGU amžiaus grupėms	PGU vaikų iki 18 metų galimybės mokytis
		Įgytos gimtojoje šalyje profesinės kvalifikacijos pripažinimas prieglobstį suteikusioje šalyje
		(Finansinės) lengvatos suaugusiems PGU studijuoti aukštojoje mokykloje
		Įgyjamas profesinio mokymo integralumas su prieglobstį suteikusios šalies darbo rinkos tendencijomis bei poreikiais
		Sisteminė pagalba suaugusiems PGU mokytis pagal poreikius įvairiuose švietimo lygmenyse
		Pagalbos / paramos sistema PGU mokantis
		Leidimo gyventi prieglobstį suteikusioje šalyje, teisės į mokslą ir galimybių mokytis bei išgyventi integralumas
		PGU turimų žinių ir įgūdžių vertinimo sistemos funkcionalumas
	7 dimensija	Kriterijai
SOCIALINIAI TINKLAI IR SOCIALINIS KAPITALAS	(1) PGU bendruomenių atstovavimas sprendžiant problemas	Savanorių grupių veikla pradedant PGU mokytis užsienio kalbos ir ugdyti savosios kalbos įgūdžius
		Savanorių grupių veikla konsultuojant PGU ir teikiant psichologinę paramą
		Dienos centrų veikla teikiant bazinę pagalbą PGU
		Pagalba PGU adaptuotis naujoje socialinėje aplinkoje

SOCIALINIAI TINKLAI IR SOCIALINIS KAPITALAS	(2) PGU artimųjų palaikymas	Šeimos psichologinė ir moralinė parama PGU	
		Draugų psichologinė ir moralinė parama PGU	
		Bendravimas su tapačios etnokultūros vyresnio amžiaus žmonėmis	
		Socialiniai ryšiai su religinėmis bendruomenėmis	
		Nuolatinis ir sistemingas PGU kontaktavimas su etnine prieglobstį suteikusioje šalyje ir už jos ribų	
	(3) Naujų socialinių kontaktų kūrimas tarp PGU ir prieglobstį suteikusios šalies bendruomenių	PGU turimi prieglobstį suteikusios šalies valstybės kalbos įgūdžiai	
		PGU ir prieglobstį suteikusios tarpkultūrinė kompetencija	
		PGU ir prieglobstį suteikusios šalies piliečių tarpkultūrinės nuostatos	
		PGU ir prieglobstį suteikusios šalies piliečių socialinė kompetencija	
		PGU ir prieglobstį suteikusios šalies piliečių stereotipai	
		PGU įsipareigojimas atstovauti sau kuriant socialinius ryšius prieglobstį suteikusioje šalyje	
		PGU ir prieglobstį suteikusios šalies piliečių atvirumas bendraujant ir bendradarbiaujant	
		PGU ir prieglobstį suteikusios šalies piliečių įpročių integravimas ir suderinamumas	
	(4) Socialinio kapitalo kūrimo poreikis daugiaetninėse PGU bendruomenėse	PGU bendruomenių tarpkultūrinis socialinis kapitalas	
		PGU bendruomenių narių artimumas ir liberalumas	
		PGU bendruomenių iniciatyvos įgyvendinti tarpkultūrinį integralumą kuriant socialinį kapitalą	
		Skirtingų šalių atstovų – PGU – socialiniai tinklai ir bendradarbiavimas	
	(5) Socialinių tinklų pritaikomumas PGU judėti ir palaikyti ilgalaikius ryšius su gimtąja šalimi	Socialinių tinklų ilgalaikiškumas / trumpalaikiškumas	
		PGU judumo galimybės šalyje ir už jos ribų	
		PGU įsipareigojimas būti aktyviems ir save pristatyti	
		Etninių bendruomenės atsakomybė reprezentuoti PGU	
		PGU emancipacija prieglobstį suteikusioje šalyje	
	8 dimensija	Kriterijai	Indikatoriai
	VISUOMENĖS NUOSTATOS	(1) Diskriminacijos raiška medijose	Diskursai apie PGU spaudoje
			Medijų formuojama visuomenės nuomonė apie PGU
			Objektyvus visuomenės informuotumas apie PGU
		(2) Etiketizavimo raiška visuomenėje	PGU etiketizavimas vartojant diskriminuojančius konceptus
„Normalumo“ konstrukto apraiškos visuomenėje			
Etnokultūrinės aplinkos ryšio su PGU elgsena ir veiklumu atpažinimas bei pripažinimas			
PGU atskirtis (socialinėje, sveikatos priežiūros, švietimo sistemoje ir darbo rinkoje)			
(3) Ksenofobijos raiška visuomenėje		Institucinis ir / ar atviras rasizmas prieš PGU	
		PGU teisinių principų įgyvendinimas visuomenėje	
		Socialinės įtraukties politikos įgyvendinimas šalies mastu	

		„Nacionalinio standarto“ apraiškos
		PGU bendruomenių ir šeimų vaidmuo išlaikant etninį identitetą
		PGU diskriminacijos ir atskirties paskirtys
		Pasitikėjimas tarp PGU ir prieglobstį suteikusios šalies piliečių
		Prieglobstį suteikusios šalies piliečių atvirumas ir geranoriškumas PGU kultūriniais skirtumams
	(4) Komunikavimo kokybė	Tarpkultūrinis jautrumas komunikuojant PGU ir prieglobstį suteikusios šalies piliečiams, pareigūnams ar kitiems formalių institucijų / darbo rinkos atstovams
		PGU žmogiškojo orumo pripažinimo raiška komunikuojant įvairiose sistemose, struktūrose ar lygmenyse
		Prieglobstį suteikusios šalies piliečių lygiavertis bendravimas su PGU
9 dimensija	Kriterijai	Indikatoriai
POREIKIŲ TENKINIMO PRIELAIDOS	(1) Socialinių poreikių tenkinimo prielaidos	Informavimas / informuotumas
		Kalbos įgūdžiai
		Paremianti aplinka
		Spaudos viešinamos informacijos etiškumas
		Mokymosi infrastruktūra
		Transporto infrastruktūra
	(2) Fizinį poreikių tenkinimo prielaidos	Apgyvandinimo geografijos optimalumas
		Aprūpinimas tinkamu būstu
		Sveikatos priežiūros specialistų tarpkultūrinė kompetencija
		Galimybė gauti sveikatos priežiūros paslaugas
		Informacijos srautų apie sveikatos priežiūros ir socialines paslaugas infrastruktūros tobulinimas
	(3) Psichikos sveikatos poreikių tenkinimo prielaidos	PGU gyvenimo stiliaus ir sveikatos elgsenos tobulinimas
		Kultūrinių faktorių aktualumo pripažinimas prieglobstį suteikusioje šalyje
		Potrauminio sindromo atpažinimas ir kultūriškai jautrus diagnozavimas bei gydymas
		Kalbos įgūdžiai kultūriškai jautriai vertėjaujant, kai komunikuoja sveikatos priežiūros specialistai ir PGU
		Ilgalaikės PGU izoliacijos nuo šalies visuomenės uždaroje infastruktūrose trumpinimas
		Įsitraukimas į darbo rinką
		Formalių dokumentų tvarkymo optimizavimas
		Integruotas / darnus saugumas
		Visuomenės tarpkultūrinis kompetentingumas
PGU turimi regeneraciniai gebėjimai prisitaikyti ir valdyti situacijas		
Socialinis ir fiziologinis saugumas		

		Nuolatinės baimės įtampos prevencija tarp PGU
		Moralinio ir psichologinio spaudimo prevencija tarp PGU
(4) Bendrųjų sveikatos poreikių tenkinimo prielaidos		PGU sveikatos istorija
		Bendrųjų PGU simptomų specifika
		PGU alergiskumas
		PGU vaistų vartojimo tradicijos ir įpročiai
(5) Visuomenės sveikatos poreikių tenkinimo prielaidos		Vakcinacija
		Lytinė sveikata ir kontracepcija
		Rūkymas
		Alkoholio vartojimas
		Infekcinės ligos
		Odontologo paslaugos
(6) Darnaus (iš) gyvenimo poreikių tenkinimo prielaidos		PGU integravimasis į darbo rinką
		PGU gaunamų sveikatos priežiūros paslaugų tarpkultūrinė dimensija ir kokybė
		Bendruomenės slaugos paslaugų kokybė
		Integruota ir holistiška psichikos sveikatos priežiūra
		Kultūriškai jautrus PGU konsultavimas socialinėje, sveikatos priežiūros sistemoje ir darbo rinkoje
		Visavertė socialinė parama
		Kultūriniu jautrumu ir kompetentingu vertimu paremtas komunikavimas PGU teikiant sveikatos priežiūros paslaugas
		Kultūriškai kompetentingas PGU konsultavimas sveikatos (priežiūros) klausimais
		Moterų, kaip jautriausios / pažeidžiamos PGU grupės, pripažinimas
		Vietinio / lokalaus (šeimoje, bendruomenėje) smurto prieš PGU moteris prevencija
		Daugiakryptė parama PGU vaikams
		Orus PGU gyvenimas prieglobstį suteikusioje šalyje
(7) Asmeninės PGU savivertės palaikymo prielaidos		PGU ryžtingumas ir atkaklumas dalyvaujant sprendžiant problemas darbo rinkoje
		PGU ryžtingumas ir atkaklumas dalyvauti sprendžiant problemas švietimo sistemoje
		PGU ryžtingumas ir atkaklumas dalyvauti sprendžiant problemas socialinėje sistemoje
		PGU savo norų ir lūkesčių suvokimas
		NVO ir kitų organizacijų iniciatyvos didinti ir / sugrąžinti PGU motyvaciją kurti asmeninio gyvenimo kokybę

Šaltinis: V. Žydžiūnaitė (p. 247, 262, 2012)

*PGU – prieglobstį gavusių užsieniečių

Ekspercinio vertinimo klausimynas Lietuvos imigrantams Prancūzijoje „Imigrantų integracijos veiksniai Prancūzijos organizacijose“ (klausimynas lietuvių kalba).

Gerb. Respondente,

esu Julija Vital, studijuojau Mykolo Romerio universitete ugdomąjį vadovavimą. Atlieku magistro darbo tyrimą tema „Imigrantų integracijos veiksniai organizacijose: Lietuvos ir Prancūzijos lyginamoji analizė“. Tyrimo tikslas – ištirti, kokie veiksniai lengvina ir (arba) sunkina Lietuvos piliečių integraciją Prancūzijos organizacijose.

I Jus kreipiuosi kaip į ekspertą, gyvenantį ir dirbantį Prancūzijoje ir dalyvavusį imigrantų integracijoje.

Iš anksto dėkoju už skirtą laiką ir atsakymus.

P. S. Tyrimo periodas: 2011–2017 m.

Jūsų vardas, pavardė

Pageidauju anketą pildyti anonimiškai

Jūsų lytis: Vyras

Moteris

Jūsų amžius:

Jūsų išsilavinimas: Pagrindinis

Vidurinis

Profesinis

Nebaigtas aukštasis

Aukštesnysis (koleginis)

Aukštasis

Magistro laipsnis

Aukštesnis nei magistro laipsnis

Kokias pareigas šiuo metu einate Prancūzijoje?

Kiek metų gyvenate Prancūzijoje?

Kiek metų dirbate Prancūzijoje?

1. Dėl kokių priežasčių Jums darbas Prancūzijoje yra patrauklesnis negu Lietuvoje?

2. Kokie veiksniai apsunkina (-o) Jūsų integraciją organizacijoje, kurioje dirbate (-ote)?

3. Kokie veiksniai palengvina (-o) Jūsų integraciją organizacijoje, kurioje dirbate (-ote)?

4. Kokie, Jūsų manymu, yra integracijos privalumai?

5. Kokie, Jūsų manymu, yra integracijos trūkumai?

6. Ar Jūs patenkintas (-a) savo integracija Prancūzijoje (pažymėkite vieną vertinimą)?

1	2	3	4	5
☐ Visiškai nepatenkintas	☐ Mažai patenkintas	☐ Vidutiniškai patenkintas	☐ Patenkintas	☐ Visiškai patenkintas

7. Kaip integravęsis (-usis) jaučiatės Prancūzijoje?

1	2	3	4	5
☐ Visiškai nesiintegravęs (-usi)	☐ Mažai integravęsis (-usis)	☐ Vidutiniškai integravęsis (-usis)	☐ Integravęsis (-usis)	☐ Visiškai integravęsis (-usis)

8. Pažymėkite kultūrinio šoko būsenų, kurias teko patirti, stiprumo lygį:

Lygis Būsena	1	2	3	4	5
	Nepatyrčiau	Silpnas	Vidutiniškas	Stiprus	Labai stiprus
Euforija	☐	☐	☐	☐	☐
Vidinis šokas	☐	☐	☐	☐	☐
Adaptacija	☐	☐	☐	☐	☐
Pritapimas	☐	☐	☐	☐	☐

9. Kokie darbdavių ir kolegų poelgiai ir veiksmai trukdo (-ė) integruotis darbo vietoje?

10. Kokie darbdavių ir kolegų poelgiai ir veiksmai padeda (-ėjo) integruotis darbo vietoje?

11. Jūsų prancūzų kalbos lygis atvykus į Prancūziją:

1	2	3	4	5
☐	☐	☐ Vidutiniškas	☐	☐
Visiškai nemokėjau	Silpnas		Geras	Labai geras

12. Jūsų prancūzų kalbos lygis dabar:

1	2	3	4	5
☐	☐	☐ Vidutiniškas	☐	☐
Visiškai nemoku	Silpnas		Geras	Labai geras

13. Migracijos priežastys. Pažymėkite po vieną vertinimą kiekvienoje eilutėje (1 – visiškai netinka, 2 – mažai tinka, 3 – vidutiniškai tinka, 4 – tinka, 5 – visiškai tinka).

Teorija	1	2	3	4	5
Ravenšteino teorija: emigravau siekdamas (-a) geresnių materialinių sąlygų.	☐	☐	☐	☐	☐
Ekologinė teorija: buvo (yra) mažai veiklos mano gimtajame krašte.	☐	☐	☐	☐	☐
Stūmos ir traukos teorija: užimtumo galimybės Prancūzijoje didesnės. Palankesnės gyvenimo sąlygos, klimatas, kultūrinis gyvenimas.	☐	☐	☐	☐	☐
Neoklasikinė migracijos teorija: Prancūzijoje savirealizacijos galimybės yra didesnės.	☐	☐	☐	☐	☐
Naujoji ekonominė migracijos teorija: didesnės pajamos Prancūzijoje ir galimybė lėšų siųsti namiškiams, gyvenantiems Lietuvoje.	☐	☐	☐	☐	☐
Sprendimo migruoti priėmimo teorija: emigravau, kad galėčiau pasiekti savo tikslą (-us).	☐	☐	☐	☐	☐
Socialinio tinklo teorija: emigravau, nes pastūmėjo šeima.	☐	☐	☐	☐	☐

Ekspertinio vertinimo klausimynas imigrantams iš Prancūzijos Lietuvoje „Les facteurs d'intégration des immigrants dans les organisations lituaniennes“ (klausimynas prancūzų kalba).

Madame, Monsieur,

Je suis Julija Vital. J'étudie le coaching à l'université de Mykolas Romeris, en Lituanie. Je réalise une enquête pour mon diplôme de master sur le sujet de " Facteurs d'intégration des immigrants dans les organisations: analyse comparative des cas lituanien et français". L'objectif est d'explorer les défis et les problèmes rencontrés par les ressortissants français pendant le processus d'intégration sur le marché du travail lituanien. Je fais appel à vous en tant qu'expert, résidant et travaillant en Lituanie, et participant au processus d'intégration des immigrants. Merci beaucoup.

P.S. Période d'étude : années 2011–2017

Votre prénom, nom de famille _____

Je veux remplir le questionnaire sous une forme anonyme

Votre sexe : Homme

Femme

Votre âge :

Votre éducation: Éducation de base

Éducation secondaire

Formation professionnelle

Éducation supérieure incomplète

Enseignement secondaire (deuxième cycle)

Enseignement supérieur

Niveau master

Supérieur au niveau d'un master

Quel poste occupez-vous actuellement en Lituanie ?

Depuis combien d'années vivez-vous en Lituanie?

Depuis combien d'années travaillez-vous en Lituanie?

1. Pour quelles raisons le travail en Lituanie est plus attrayant pour vous qu'en France ?

2. Quels sont les éléments qui compliquent le processus de votre intégration dans l'organisation dans laquelle vous travaillez (avez travaillé) ?

3. Quels sont les éléments qui facilitent le processus de votre intégration dans l'organisation dans laquelle vous travaillez (avez travaillé) ?

4. Quels sont, selon vous, les avantages de l'intégration ?

5. Quels sont, selon vous, les lacunes de l'intégration ?

6. Êtes-vous satisfait(e) de votre intégration en Lituanie (veuillez cocher la case appropriée)?

1	2	3	4	5
☐ Pas du tout satisfait(e)	☐ Peu satisfait(e)	☐ Moyennement satisfait(e)	☐ Satisfait(e)	☐ Entièrement satisfait(e)

7. Comment vous sentez-vous après votre intégration en Lituanie ?

1	2	3	4	5
☐ Pas du tout intégré(e)	☐ Peu intégré(e)	☐ Moyennement intégré(e)	☐ Bien intégré(e)	☐ Entièrement intégré(e)

8. Veuillez cocher le niveau concernant le choc culturel que vous avez subi:

Niveau État	1	2	3	4	5
	Aucun	Faible	Moyen	Fort	Très fort
Euphorie	☐	☐	☐	☐	☐
Choc interne	☐	☐	☐	☐	☐
Adaptation	☐	☐	☐	☐	☐
Accoutumance	☐	☐	☐	☐	☐

9. Quels actes et actions, de vos employeurs et de vos collègues, empêchent votre intégration sur votre lieu travail ?

10. Quels actes et actions, de vos employeurs et de vos collègues, aident à votre intégration sur votre lieu travail ?

11. Votre niveau de connaissance de la langue lituanienne en arrivant en Lituanie:

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐
Aucun	Faible	Moyen	Bon	Très bon

12. Votre niveau de connaissance de la langue lituanienne actuellement:

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐
Aucun	Faible	Moyen	Bon	Très bon

13. Causes de la migration. Veuillez cocher une évaluation dans chaque rangée (1 – tout à fait inapproprié, 2 – peu approprié, 3 – moyennement approprié, 4 – bien approprié, 5 – tout à fait approprié).

Théorie	1	2	3	4	5
Théorie de Ravenstein : j'ai immigré pour chercher de meilleures conditions matérielles.	☐	☐	☐	☐	☐
Théorie écologique : il y avait peu d'activité dans mon pays d'origine.	☐	☐	☐	☐	☐
Théorie d'attraction et de répulsion : les possibilités d'emploi sont supérieures en Lituanie. Les conditions de vie, du climat, de vie culturelle sont plus favorables.	☐	☐	☐	☐	☐
Théorie néoclassique de la migration : les possibilités d'épanouissement personnel sont plus élevées en Lituanie.	☐	☐	☐	☐	☐
Nouvelle théorie de la migration économique : les revenus sont plus élevés en Lituanie, avec la capacité de les envoyer à la famille en France.	☐	☐	☐	☐	☐
Théorie de la prise de décision pour immigrer : j'ai immigré afin de pouvoir atteindre mon objectif (mes objectifs).	☐	☐	☐	☐	☐
Théorie des réseaux sociaux : j'ai immigré parce que ma famille m'y a encouragé.	☐	☐	☐	☐	☐

Imigrantų integracijos Prancūzijos organizacijose veiksniai imigrantų iš Lietuvos vertinimu

1. Dėl kokių priežasčių Jums darbas Prancūzijoje yra patrauklesnis negu Lietuvoje?

Priežastys	Ekspertai										Iš viso	Vieta
	EL1	EL2	EL3	EL4	EL5	EL6	EL7	EL8	EL9	EL10		
Noras išmokti prancūzų kalbą	+										1	4–5
Darbo perspektyvos ¹		+			+				+	+	4	1
Socialinės garantijos				+	+						2	3
Darbas geriau apmokomas ²					+		+		+		3	2
Didesnė pagarba darbuotojui						+					1	4–5

Darbo perspektyvos ¹: lengva rasti darbą kultūros srityje; didesnės savirealizacijos galimybės; didesnė darbo vietų įvairovė; geresnės darbo sąlygos; geresnės verslo sąlygos.

Darbas geriau apmokomas ²: mažesnis krūvis už didesnę atlyginimą.

2. Kokie veiksniai (faktoriai) apsunkina (-o) Jūsų integraciją organizacijoje, kurioje dirbate (-ote)?

Veiksniai	Ekspertai										Iš viso	Vieta
	EL1	EL2	EL3	EL4	EL5	EL6	EL7	EL8	EL9	EL10		
Prancūzų kalba	+	+			+	+	+		+		6	1
Konkurencija	+										1	3
Prancūzijos teisės nežinojimas	+			+			+	+			4	2

3. Kokie veiksniai (faktoriai) palengvina (-o) Jūsų integraciją organizacijoje, kurioje dirbate (-ote)?

Veiksniai	Ekspertai										Viso	Vieta
	EL1	EL2	EL3	EL4	EL5	EL6	EL7	EL8	EL9	EL10		
Darbo specifikos išmanymas	+	+				+					3	2–3
Įsiliejimas į kultūrą			+			+	+	+	+	+	6	5–6
Užsienio kalbos				+	+			+			3	2–3

Universitete įgytos žinios									+	+		2	4
Egzotiška išvaizda										+		1	5–6

4. Kokie, Jūsų manymu, yra integracijos privalumai?

Priežastys	Ekspertai										Iš viso	Vieta
	EL1	EL2	EL3	EL4	EL5	EL6	EL7	EL8	EL9	EL10		
Akiračio praplėtimas ¹		+	+					+			3	2–3
Naujos kultūros pažinimas ²			+				+	+			3	2–3
Asmeninis tobulėjimas ³					+	+		+	+		4	1
Naujos kalbos išmokimas							+				1	5
Geras jautimasis šalyje							+			+	2	4

Akiračio praplėtimas ¹: išėjimas iš saugios „zonos“; skatinimas domėtis tuo, kas vyksta aplinkui; aplinkos matymas platesniu spektru; pasaulėžiūros plėtimas.

Naujos kultūros pažinimas ²: naujos kultūros perpratimas; kultūrinių žinių gilinimas.

Asmeninis tobulėjimas ³: savo galimybių praplėtimas; savo neatrastų talentų atradimas; charakterio formavimas.

5. Kokie, Jūsų manymu, yra integracijos trūkumai?

Trūkumai	Ekspertai										Iš viso	Vieta
	EL1	EL2	EL3	EL4	EL5	EL6	EL7	EL8	EL9	EL10		
Savęs praradimas		+			+						2	2–3
Sunkiau sugrįžus integruotis		+									1	4
Migrantų nenoras integruotis naujoje šalyje			+				+				2	2–3
Prancūzų kalbos nemokėjimas						+	+			+	3	1

10. Kokie darbdavių ir kolegų poelgiai ir veiksmai padeda (-ėjo) integruotis darbo vietoje?

Veiksmai	Ekspertai										Iš viso	Vieta
	EL1	EL2	EL3	EL4	EL5	EL6	EL7	EL8	EL9	EL10		
Kolegų paslaugumas ¹	+	+		+	+	+				+	6	1
Laiko praleidimas su kolegomis: pietūs, stalo žaidimai	+								+		2	3-4
Priėmimas ²								+	+		2	3-4
Tolerantiškumas						+	+	+			3	2

Kolegų paslaugumas ¹: noras padėti; mandagumas; malonus elgesys; supratingumas; draugiškumas.

Priėmimas ²: žmogaus vertinimas pagal jo tikruosius gebėjimus; būti priimtam kaip bet kuriam eiliniam darbuotojui.

Lygis / migracijos teorija	Stūmos ir traukos	Sprendimo migruoti	Neoklasikinė	Ekologinė	Socialinio tinklo	Ravenšteino	Naujoji
5 – visiškai tinka	3	3	2	2	3	0	0
4 – tinka	2	2	3	1	0	1	0
3 – vidutiniškai tinka	2	1	1	1	0	1	2
2 – mažai tinka	1	1	1	1	0	1	0
1 – visiškai netinka	2	3	3	5	7	7	8
Iš viso	10	10	10	10	10	10	10
Ekspertų balų suma	33	31	30	24	22	16	14
Vieta	1	2	3	4	5	6	7

Imigrantų integracijos Lietuvos organizacijose veiksniai imigrantų iš Prancūzijos vertinimu

1. Dėl kokių priežasčių Jums darbas Lietuvoje yra patrauklesnis negu Prancūzijoje?

Priežastys	Ekspertai										Iš viso	Vieta	
	EP1	EP2	EP3	EP4	EP5	EP6	EP7	EP8	EP9	EP10			
Lietuvos susidomėjimas prancūzų kultūra	+											1	5–6
Pareigos			+									1	5–6
Įvairiapusiškesnis darbas			+		+		+				+	4	1–2
Geresnis atlyginimas			+	+		+		+				4	1–2
Geros gyvenimo sąlygos			+					+				2	3–4
Naujos šalies pažinimas					+	+						2	3–4

2. Kokie veiksniai (faktorai) apsunkina (-o) Jūsų integraciją organizacijoje, kurioje dirbate (-ote)?

Veiksniai	Ekspertai										Iš viso	Vieta	
	EP1	EP2	EP3	EP4	EP5	EP6	EP7	EP8	EP9	EP10			
Lietuvių kalba	+	+		+	+			+				5	1
Lietuviško mentaliteto neišmanymas			+									1	3
Lietuvos teisės neišmanymas						+	+					2	2

3. Kokie veiksniai (faktorai) palengvina (-o) Jūsų integraciją organizacijoje, kurioje dirbate (-ote)?

Veiksniai	Ekspertai										Iš viso	Vieta	
	EP1	EP2	EP3	EP4	EP5	EP6	EP7	EP8	EP9	EP10			
Darbo patirtis	+	+										2	4–8
Darbo kalba – prancūzų			+	+	+			+			+	5	1
Kolegų pagalba			+				+					2	2–3
Lietuvių kalbos mokėjimas									+			1	4–8
Bendradarbiai – lietuviai		+				+						2	2–3
Mažas kolektyvas			+									1	4–8

4. Kokie, Jūsų manymu, yra integracijos privalumai?

Privalumai	Ekspertai										Iš viso	Vieta
	EP1	EP2	EP3	EP4	EP5	EP6	EP7	EP8	EP9	EP10		
Finansinė parama	+										1	4–5
Geresnė savijauta	+	+	+	+	+						5	1
Platesnė pasaulėžiūra			+								1	4–5
Naujos kultūros pažinimas			+			+					2	2–3
Prisiskyrimas prie grupės				+	+						2	2–3

10. Kokie darbdavių ir kolegų poelgiai ir veiksmai padeda (-ėjo) integruotis darbo vietoje?

Veiksniai	Ekspertai										Iš viso	Vieta
	EP1	EP2	EP3	EP4	EP5	EP6	EP7	EP8	EP9	EP10		
Priėmimo kokybė	+										1	3–5
Praktiški patarimai	+										1	3–5
Prancūziška aplinka		+			+				+		3	2
Kolegų rūpinimasis			+	+	+	+	+	+		+	7	1
Užduočių pasidalijimas			+								1	3–5

Lygis / migracijos teorija	Sprendimo migruoti	Neoklasikinė	Ravenšteino	Socialinio tinklo	Ekologinė	Stūmos ir traukos	Naujoji
5 – visiškai tinka	6	2	1	1	1	0	0
4 – tinka	3	4	1	1	0	0	1
3 – vidutiniškai tinka	0	1	4	1	1	3	1
2 – mažai tinka	0	0	0	0	0	0	0
1 – visiškai netinka	1	3	4	7	8	7	8
Iš viso	10	10	10	10	10	10	10
Ekspertų balų suma	43	32	25	19	16	16	15
Vieta	1	2	3	4	5	6	7

Imigrantų iš Lietuvos ir imigrantų iš Prancūzijos kultūrinio šoko ir integracijos veiksnių lyginamoji analizė

6. Pažymėkite kultūrinio šoko būsenų, kurias teko patirti, stiprumo lygį:

Imigrantai iš Prancūzijos:

Lygis Būsena	1	2	3	4	5	Balų suma
	Nepatyrčiau	Silpnas	Vidutiniškas	Stiprus	Labai stiprus	
Euforija	☐ 2, 6	☐ 3, 7	☐ 1, 10	☐ 5, 9	☐ 4, 8	30
Vidinis šokas	☐ 4, 5, 6, 8, 10	☐ 1, 3, 7	☐ 2, 9	☐	☐	20
Adaptacija	☐ 2	☐ 4, 5, 6, 8	☐ 3, 7, 10	☐ 1, 9	☐	28
Pritapimas	☐ 2, 8	☐ 4, 5, 6	☐ 3, 7, 9, 10	☐ 1	☐	24

Imigrantai iš Lietuvos :

Lygis Būsena	1	2	3	4	5	Balų suma
	Nepatyrčiau	Silpnas	Vidutiniškas	Stiprus	Labai stiprus	
Euforija	☐ 2	☐ 4, 7	☐ 6	☐ 1, 3, 5, 10	☐ 8, 9	35
Vidinis šokas	☐ 2, 4, 8, 9	☐	☐ 1, 3, 5, 7, 10	☐ 6	☐	23
Adaptacija	☐	☐ 4	☐ 1, 5, 7, 8, 9	☐ 2, 3, 6, 10	☐	34
Pritapimas	☐	☐	☐ 1, 5, 6, 7, 8	☐ 2, 3, 4, 9, 10	☐	35

Imigrantų iš Lietuvos ir Prancūzijos integracijos veiksniai organizacijose

Nr.	Veiksniai	Imigrantai iš Lietuvos	Imigrantai iš Prancūzijos
1.	Kolegų paslaugumas	7	10
2.	Įsiliejimas į kultūrą	6	0
3.	Darbo specifikos išmanymas	3	2

4.	Užsienio kalbos	3		1
5.	Laiko leidimas su kolegomis	2		2
6.	Tolerantiškumas	3		0
7.	Prancūziška aplinka	0		3
8.	Universitete įgytos žinios	2		0
9.	Praktiški patarimai	0		2
10.	Mažas kolektyvas	0		2
11.	Prancūzijos ir Lietuvos teisės nežinojimas	-4		-2
12.	Prancūzų ir lietuvių kalbos	-6		-4